

การศึกษาความต้องการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
และการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว

ปริญญานิพนธ์
ของ
ชนิษฐา เล็งเจริญ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
พฤษภาคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๓๓๘ . ๔๗๙๑๐๗๑

ข ๒๒๗๓

จ. 3

การศึกษาความต้องการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
และการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว

บทคัดย่อ

ของ

ขนิษฐา เส็งเจริญ

29 ก.ค. 2546

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา

พฤษภาคม 2546

๒ ๒๒๔๘๙๗

ขนิษฐา เล็งเจริญ. (2546), ความต้องการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการจัด
หลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว. ปรินทิพนิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การศึกษา).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม:
รองศาสตราจารย์ ดร. พิศมัย จารุจิตติพันธ์, อาจารย์ รวิพรรณ สาสีผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว และความสอดคล้องระหว่างความต้องการจ้างแรงงานกับการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 : สถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,917 แห่งประกอบด้วยธุรกิจโรงแรม 316 แห่ง และธุรกิจนำเที่ยว 1,601 แห่ง กลุ่มที่ 2 : สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนทั้งประเทศจำนวน 75 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนิน ตุลาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2545 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ธุรกิจโรงแรมส่วนใหญ่มีความต้องการจ้างแรงงานระดับที่ไม่ต้องใช้ทักษะ แรงงานที่จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาการโรงแรม และแรงงานระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยมีความต้องการแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพมากเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านวิชาชีพและด้านวิชาการ ตามลำดับ

2. ธุรกิจนำเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการจ้างแรงงานระดับที่ใช้ทักษะระดับกลาง แรงงานที่จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาการโรงแรมและการท่องเที่ยวและแรงงานระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยมีความต้องการแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมมากเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพด้านวิชาชีพและด้านวิชาการ ตามลำดับ

3. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาการท่องเที่ยว 3 สาขาวิชาเอกได้แก่ สาขาวิชาการโรงแรม สาขาวิชาเอกการท่องเที่ยว และสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว โดยเปิดสอนทั้งในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ประกาศนียบัตรและอนุปริญญา และจากการวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐ และเอกชนได้ผลิตบัณฑิตโดยมุ่งส่งเสริมคุณลักษณะในด้านวิชาการและด้านวิชาชีพมากกว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและด้านคุณธรรมและจริยธรรม

4. ความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีจำนวนมากกว่าจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีคุณลักษณะไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะของแรงงานที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องการ ในขณะที่สถานประกอบการมีความต้องการแรงงานโดยเน้นคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมมากกว่าด้านวิชาการและวิชาชีพ แต่สถาบันอุดมศึกษา

ทั้งรัฐและเอกชนมุ่งผลิตบัณฑิตโดยการจ้ดรายวิชาที่ส่งเสริมในด้านวิชาการและวิชาชีพมากกว่า
ด้านคุณธรรมและจริยธรรมและบุคลิกภาพ

THE HIRING DEMAND IN TOURISM INDUSTRY AND THE ARRANGEMENT OF
TOURISM MANAGEMENT'S CURRICULM

AN ABSTRACT
BY
KANITTA SENGCHAROEN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Economics degree in Economics of Education
at Srinakarinwirot University
May 2003

Kanitta Sengcharoen. (2003). *The hiring demand in tourism business and the arrangement of tourism management's curriculum*. Master Thesis, M.Econ. (Economics of Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. prof. Dr. Pisamai Jarujitipant, Raviphan Saleephon.

The objectives of this research are to study the demand for labour in tourism industry, the curriculum of the tourism and the coherence of two factors. The research population are two groups, first, the tourism enterprises, 1,917 touring agencies, second, 75 public and private universities in Thailand. The data were collected by questionnaires, constructed by the researcher. The data collecting were conducted between October to December 2002. For statistical analysis, the frequency, percentage, mean, and standard deviation were used.

The results of the research were as follows :

1. The most of hotels demand for labour focuses on hiring unskilled labour, hospital graduates, and baccalaureates or equal. Personality character is the top-ranked consideration, ethical and moral, professional, and academic character are subsequently concerned.
2. The most of touring agencies demand for labour focuses on hiring mid-level skilled labour, hotel and tourism graduates, and baccalaureates or equal. Ethical and moral character is the top-ranked consideration, personality, professional, and academic character are subsequently concerned.
3. There are three fields, studying in hotel, tourism, and hotel and tourism in both of public and private universities. There are various levels of the studies, graduate, undergraduate, certificate, and diploma degrees. The analysis of the tourism curriculum structures showed that the most of curriculums offered by public and private universities focuses on professional and academic character development more than ethical and moral character development for the baccalaureate.
4. The labour demand for the tourism enterprises more than the tourism graduates from the universities. The tourism graduate characters are incoherence with the labour characters demanded by tourism industry. While, the tourism enterprises needs ethical and moral character more than professional and academic character but

public and private universities focuses on professional and academic character more than ethical and moral character.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาความต้องการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
และการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว

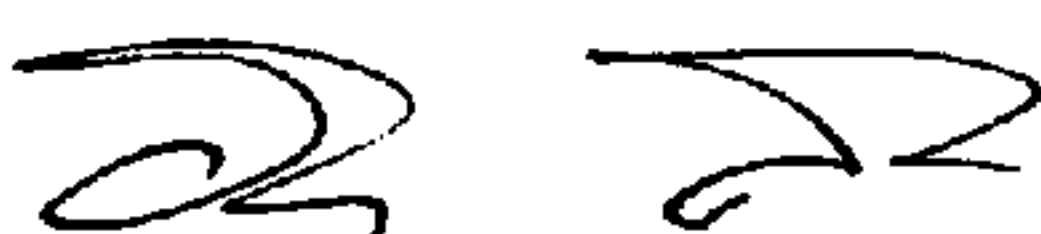
ของ
นางสาวชนิษฐา สังข์เจริญ

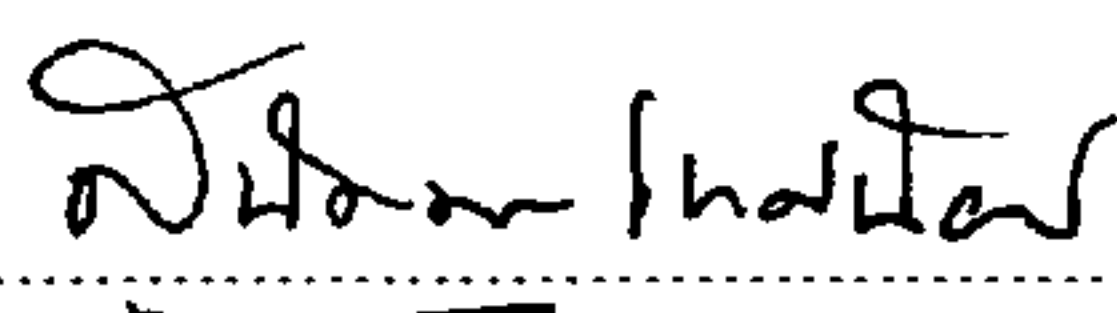
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

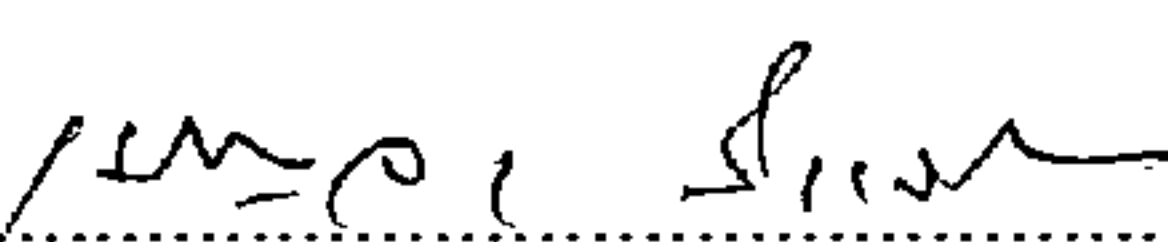
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)
วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

 ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์)

 กรรมการ
(อาจารย์ รวิพรรณ สาสีผล)

 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิตดา เทคนิยม)

 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เบ็ญจา สังข์เจริญ)

ประกาศคุณูปการ

การทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ถึงแม้ว่าจะมีความยากลำบากเพียงใดแต่ก็สำเร็จได้ด้วยดี ทั้งนี้ เพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รศ.ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์และ อาจารย์รวิพรรณ สาสืผล ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ระหว่างการดำเนินการจัดทำปริญญานิพนธ์ตลอดมา จึงทำให้ปริญญานิพนธ์ครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ กรุงเทพมหานคร ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้จัดการทั่วไป ผู้จัดการฝ่ายบุคคล ของธุรกิจนำเที่ยวและโรงแรมในเขต กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ ผศ.สุรจุมิ ปัดไธสง ผศ.ณัฐกา ตันสกุล และผศ.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขเครื่องมือในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกๆ ท่านที่มีได้เอื้อนนาม ณ ที่นี้ที่ได้ให้การสนับสนุน คำแนะนำและกำลังใจ

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้

ขนิษฐา เส็งเจริญ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.....	9
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร.....	22
ตอนที่ 3 แนวคิดทฤษฎีทางด้านเศรษฐศาสตร์.....	25
3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
แหล่งข้อมูล ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	51
เครื่องมือและขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	55
ตอนที่ 2 ความต้องการจ้างงานของสถานประกอบการ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.....	56
ตอนที่ 3 คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.....	61
ตอนที่ 4 การจัดหลักสูตรในสาขาวิชาการท่องเที่ยว ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน.....	71

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 5 ความสอดคล้องระหว่างความต้องการจ้างแรงงาน ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว กับการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว.....	132
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	148
สังเขปความมุ่งหมาย และวิธีการศึกษาค้นคว้า	148
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	148
อภิปรายผล	165
ข้อเสนอแนะ	169
บรรณานุกรม	171
ภาคผนวก	176
ภาคผนวก ก.....	178
ภาคผนวก ข.....	182
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	187

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
2 ตำแหน่งปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง.....	55
3 จำนวนสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทและ ขนาดของสถานประกอบการ.....	56
4 ความต้องการ/ไม่ต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทและขนาดของสถานประกอบการ...	57
5 จำนวนแรงงาน/โดยเฉลี่ยที่ต้องการของสถานประกอบการจำแนกตาม ประเภทและขนาดของสถานประกอบการ.....	58
6 ความต้องการจ้างแรงงานแต่ละประเภทแรงงานตามความคิดเห็น ของสถานประกอบการประเภทธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เรียงตามลำดับความต้องการ.....	59
7 ความต้องการจ้างแรงงานแต่ละสาขาวิชาตามความคิดเห็น ของสถานประกอบการประเภทธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เรียงตามลำดับความต้องการ.....	60
8 ความต้องการจ้างแรงงานแต่ละวุฒิการศึกษาที่ต้องการตามความคิดเห็น ของสถานประกอบการประเภทธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เรียงตามลำดับความต้องการ.....	61
9 คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวมเรียงตามลำดับความต้องการ.....	62
10 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมของแรงงานที่พึงประสงค์ ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เรียงตามลำดับความต้องการ.....	63
11 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเรียงตามลำดับความต้องการ.....	64
12 คุณลักษณะด้านวิชาชีพของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวมเรียงตามลำดับความต้องการ.....	65
13 คุณลักษณะวิชาการของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวมเรียงตามลำดับความต้องการ.....	66

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง

หน้า

14	คุณลักษณะด้านวิชาการที่พึงประสงค์ของแรงงานในธุรกิจโรงแรม และธุรกิจนำเที่ยวเรียงตามลำดับความต้องการ.....	67
15	คุณลักษณะด้านวิชาชีพที่พึงประสงค์ของแรงงานในธุรกิจโรงแรม และธุรกิจนำเที่ยวเรียงตามลำดับความต้องการ.....	68
16	คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของแรงงานในธุรกิจโรงแรม และธุรกิจนำเที่ยวเรียงตามลำดับความต้องการ.....	69
17	คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ของแรงงานในธุรกิจโรงแรม ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวเรียงตามลำดับความต้องการ.....	70
18	หลักสูตรที่เปิดสอนจำแนกตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำแนกตามประเภทของสถาบัน.....	72
19	หลักสูตรที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.....	75
20	แสดงจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ที่จัดโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐปี 2544.....	79
21	แสดงจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ที่จัดโดยสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนปี 2544.....	80
22	จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมที่เปิดสอนโดย สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี และต่อเนื่อง 2 ปี.....	84
23	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์หลักสูตร สาขาวิชาเอกการโรงแรมที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	87
24	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์หลักสูตร สาขาวิชาเอกการโรงแรมที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	88
25	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ หลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	89

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง

หน้า

26	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาด้านภาษาหลักสูตร สาขาวิชาเอกการโรงแรมที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	90
27	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะของวิชาแกนตลอดหลักสูตรสาขาวิชาเอก การโรงแรมที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	91
28	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะของวิชาบังคับตลอดหลักสูตรสาขาวิชาเอก การโรงแรมที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	92
29	จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดย สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี และต่อเนื่อง 2 ปี.....	96
30	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์หลักสูตร สาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	100
31	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์หลักสูตร สาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	102
32	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ หลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐและเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	104
33	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาด้านภาษาหลักสูตร สาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	106
34	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะของวิชาแกนตลอดหลักสูตรสาขาวิชาเอก การท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	107

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
35	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะของวิชาบังคับตลอดหลักสูตรสาขาวิชาเอก การท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	109
36	จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว ที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	114
37	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์หลักสูตร สาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดย สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	121
38	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์หลักสูตร สาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดย สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	123
39	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ หลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดย สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	125
40	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาด้านภาษา หลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดย สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	127
41	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะของวิชาแกนตลอดหลักสูตรสาขาวิชาเอก การโรงแรมและการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	128
42	จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะของวิชาบังคับตลอดหลักสูตรสาขาวิชาเอก การโรงแรมและการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี.....	130

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง

หน้า

43	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาการศึกษาท่องเที่ยวจำแนกตามสาขาวิชา และสถาบันการศึกษาในปีพ.ศ.2544.....	132
44	การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรวิชาเอกการโรงแรมของ มหาวิทยาลัยศึกษาทั่วไป.....	135
45	การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรวิชาเอกการโรงแรมของ มหาวิทยาลัยศึกษาเฉพาะ.....	136
46	การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรวิชาเอกการท่องเที่ยวของ มหาวิทยาลัยศึกษาทั่วไป.....	139
47	การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรวิชาเอกการท่องเที่ยวของ มหาวิทยาลัยศึกษาเฉพาะ.....	140
48	การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว ของมหาวิทยาลัยศึกษาทั่วไป.....	143
49	การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว ของมหาวิทยาลัยศึกษาเฉพาะ.....	144
50	คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์และคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา ในภาพรวมเรียงตามลำดับของกลุ่มคุณลักษณะ.....	147

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงแผนภาพทุนมนุษย์ของ โทมัส โอ ดาเวนพอร์ต	26

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม เป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้เป็นจำนวนมหาศาล นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมารายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด ดังจะเห็นจากสถิติในปี พ.ศ. 2537 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน 145,211 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2543 รายได้จากการท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นจำนวนเป็น 285,272 ล้านบาท ดังสถิติของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545 : www.tat.or.th) ดังต่อไปนี้

ปี	จำนวนรายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)
2537	145,211
2538	190,765
2539	219,364
2540	220,754
2541	242,177
2542	253,018
2543	285,272

รายได้จากการท่องเที่ยวนี้มาจากรายจ่ายของนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการจ้างงานจากการซื้อสินค้าและบริการของนักท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนี้เป็นอุตสาหกรรมการค้าบริการเป็นหลักจึงมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานสูงและต้องการแรงงานมากกว่าการขายสินค้าที่มีตัวตนจึงต้องว่าจ้างแรงงานจำนวนมากเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวจึงต้องมีการจ้างงานทุกทักษะ ตั้งแต่ระดับผู้บริหารไปจนถึง แรงงานไร้ฝีมืออุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงเข้ามามีบทบาทในการจ้างงานให้ประชาชนได้เป็นอย่างดี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2541 : 2 ; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2544 : 262 , 396 ; ชูลิทธิ์ ชูชาติ. 2544 : 166) โดยเฉพาะการจ้างงานระดับล่างซึ่งเป็นแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศรวมทั้งเปิดโอกาสให้แก่คนดกงาน แรงงานเพศหญิงสามารถเข้าสู่การจ้างงานในระบบได้มากขึ้นและส่วนใหญ่เป็นการจ้างงานในท้องถิ่นซึ่งช่วยลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานประชาชนมีรายได้จาก

การจ้างงานเนื่องจากการท่องเที่ยว(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2541 : 2 ; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2544 : 262)

ดังนั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานทั้งโดยตรง(direct employment) คือ การจ้างงานที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายเงินของนักท่องเที่ยวในธุรกิจการท่องเที่ยวโดยตรง เช่น การจ้างงานที่เกิดขึ้นในธุรกิจประเภทที่พัก ร้านค้า ภัตตาคาร บาร์ ในท์คลับ การขนส่งฯ และการจ้างงานโดยทางอ้อม (indirect employment) คือ การจ้างงานที่เกิดขึ้นจากผลของตัวทวีคูณ(multiplier) การท่องเที่ยวเมื่อประชาชนในท้องถิ่นได้ใช้จ่ายเงินที่หามาได้จากการใช้จ่ายเงินของนักท่องเที่ยวหรือจากการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ (Mathieson & Wall. 1982 : 77 ; Cleverdon & Edwards 1982 : 153)

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับการจ้างงานเป็นอย่างมากและเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้บุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงาน มีความจำเป็นที่ต้องการบุคลากรทั้งในเรื่องจำนวนบุคลากรและคุณภาพจึงจะทำให้การบริการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความประทับใจแก่ผู้รับบริการแต่พบว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังมีปัญหาการขาดแคลนแรงงานในบางสาขาโดยเฉพาะการขาดแคลนแรงงานในระดับผู้บริหารและจำนวนแรงงานที่ผลิตได้ทั้งจากการอบรมและจากการศึกษาในสาขาวิชาการโรงแรมยังมีจำนวนน้อยกว่าปริมาณความต้องการของสถานประกอบการ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540 : 4, 47 ; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2544 : 212) ในด้านคุณภาพของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวพบว่าแรงงานขาดทักษะความชำนาญในงานที่ทำขาดโอกาสในการพัฒนาตนเองมีการเปลี่ยนงานบ่อย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2541 : 4) ดังนั้นจึงทำให้ความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลายของประเทศไทยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดยังมีข้อจำกัด

ปัจจุบันพบว่า มีสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชนทั่วทั้งประเทศไทยที่จัดการศึกษาวิชาการท่องเที่ยวคือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 13 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 13 แห่ง สถาบันราชภัฏ 41 แห่ง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 8 แห่ง รวมทั้งสิ้น 75 แห่ง ประกอบด้วยสาขาวิชาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ สาขาอุตสาหกรรมบริการ สาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม สาขาการท่องเที่ยว และสาขาการโรงแรม ซึ่งส่วนใหญ่จัดอยู่ในคณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และคณะศิลปศาสตร์

ในสถาบันการศึกษาพบว่ามีปัญหาในการจัดการศึกษาในการผลิตแรงงานและการพัฒนาหลักสูตรอาทิเช่น สถาบันการศึกษาที่มีอยู่ไม่สามารถผลิตจำนวนแรงงานเพื่อตอบสนองอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในแต่ละสาขาได้ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ อีกทั้งหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมบางแห่งไม่ได้มาตรฐาน ขาดการปรับปรุงหลักสูตร ขาดการประสานงานระหว่างสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการในการกำหนดหลักสูตรร่วมกัน หลักสูตรที่กำหนดจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ และขาดแคลนงานศึกษา

วิจัยที่จะช่วยพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2541: 10-15 ; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2544 : 212-213)

ดังนั้น การที่จะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนั้นจำเป็นต้องมีการจัดหลักสูตรตรงกับความต้องการของสถานประกอบการโดยมีคุณสมบัติของแรงงานที่พึงประสงค์เป็นตัวกำหนดหลักสูตรเพราะการที่มีแรงงานทั้งจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาความต้องการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว” เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างความต้องการแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับสถานศึกษาที่เปิดสอนวิชาการท่องเที่ยวว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความต้องการจ้างแรงงานและคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในปีพ.ศ. 2545 – ปีพ.ศ. 2550
2. เพื่อศึกษาการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว
3. เพื่อศึกษาถึงความสอดคล้องระหว่างความต้องการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลที่ได้รับจากการวิจัยเรื่องนี้จะนำมาสู่การปรับปรุงทั้งปริมาณและคุณภาพของแรงงานที่จะสำเร็จการศึกษาเข้าสู่ธุรกิจโดยเฉพาะการเข้าสู่ตลาดแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย ตลอดจนสถานศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรเกี่ยวกับวิชาการท่องเที่ยวสามารถผลิตแรงงานที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพ ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างแท้จริง
2. ผลที่ได้จะเป็นแนวทางให้สถานศึกษาปรับปรุงและสามารถจัดการศึกษาและเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ความสอดคล้องดังกล่าวจะทำให้สถานศึกษานั้นมีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จในด้านที่ผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว สามารถมีงานทำและมีความสามารถตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งจะส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษาต่อไป
3. แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและผู้ที่มีความสนใจที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ เพื่อความสำเร็จในอาชีพอันเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของแรงงานโดยตรงและเป็นการเพิ่มกำไรให้กับสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วย

ขอบเขตของการวิจัย ✓

1. ประชากร ประกอบด้วย

1.1 สถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยธุรกิจ 2 ประเภท คือ ธุรกิจโรงแรม และธุรกิจนำเที่ยว ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการจ้างงานสูงที่สุดในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและมีความต้องการแรงงานสูงกว่าพื้นที่อื่น ๆ

1.2 สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาเกี่ยวกับการโรงแรมและการท่องเที่ยว ทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในระหว่างปี พ.ศ. 2545 – ปี พ.ศ. 2550 มีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิในระหว่างเดือน ตุลาคม – ธันวาคม พ.ศ.2545

3. การวิจัยครั้งนี้อยู่บนพื้นฐานที่ว่า ภายหลังจากผู้เรียนสำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาในประเทศไทยแล้ว สามารถมาทำงานในสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครได้

4. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรที่เกี่ยวกับวิชาการท่องเที่ยวในระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนที่กำลังเปิดสอนอยู่ในปัจจุบัน

5. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

5.1 ประเภทของสถานประกอบการ

5.2 ขนาดของสถานประกอบการ

5.3 จำนวนแรงงานที่สถานประกอบการต้องการ

5.4 วุฒิการศึกษาของแรงงานที่สถานประกอบการต้องการ

5.5 คุณลักษณะของแรงงานที่สถานประกอบการต้องการประกอบด้วย

คุณลักษณะ 4 ด้านดังนี้

- ด้านวิชาการ
- ด้านวิชาชีพ
- ด้านบุคลิกภาพ
- ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

5.6 การจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว

5.7 ความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว** หมายถึง การประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่เป็นธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว

2. **สถานประกอบการ** หมายถึง สถานที่ที่ประกอบกิจการประเภทธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว ในเขตกรุงเทพมหานคร

3. **คุณลักษณะแรงงาน** หมายถึง คุณลักษณะของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม

3.1 **คุณลักษณะด้านวิชาการ** หมายถึง การมีความรู้ทางวิชาการของแรงงานการมีทักษะในการใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และความสามารถในการนำความรู้เชิงวิชาการไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

3.2 **คุณลักษณะด้านวิชาชีพ** หมายถึง การมีความสามารถในการนำความรู้ด้านการท่องเที่ยวไปปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน มีการพัฒนาตนให้มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ มีความคิดสร้างสรรค์และมีการตัดสินใจที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่

3.3 **คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ** หมายถึง การมีลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลทั้งในด้านกายภาพ อารมณ์ สภาพจิตใจและด้านสังคม เช่น การแต่งกายที่เหมาะสม การมีความเชื่อมั่นในตนเอง อหิงสา ความตรงต่อเวลา กริยามารยาท และสุขภาพกาย

3.4 **คุณลักษณะด้านจริยธรรมและคุณธรรม** หมายถึง การมีความรับผิดชอบ มีการปฏิบัติตามระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ของหน่วยงานมีความซื่อสัตย์

4. **ความต้องการจ้างแรงงาน** หมายถึง ความต้องการแรงงานของสถานประกอบการทั้งในด้านจำนวน วุฒิการศึกษา และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

5. **ขนาดของสถานประกอบการ** ได้แก่ สถานประกอบการขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

5.1 สถานประกอบการขนาดเล็ก มีจำนวนแรงงาน 1-50 คน

5.2 สถานประกอบการขนาดกลาง มีจำนวนแรงงาน 51-200 คน

5.3 สถานประกอบการขนาดใหญ่ มีจำนวนแรงงานตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป

6. **วุฒิการศึกษา** หมายถึง ระดับการศึกษาของแรงงานแบ่งออกเป็น ระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า ระดับอนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และระดับสูงกว่าปริญญาตรี

7. **สาขาวิชาการท่องเที่ยว** หมายถึง สาขาการท่องเที่ยว สาขาการโรงแรม และสาขาการบริการโรงแรมและท่องเที่ยว

8. ประเภทของแรงงาน หมายถึง ประเภทของแรงงานซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ 1.แรงงานซึ่งปฏิบัติงานโดยไม่ต้องใช้ทักษะ/ใช้ทักษะน้อย ได้แก่ นักการภารโรง พนักงานขายอาหาร 2. แรงงานซึ่งปฏิบัติงานโดยระดับที่ใช้ทักษะระดับกลาง ได้แก่ มัคคุเทศก์ พนักงานเก็บเงิน 3. แรงงานซึ่งปฏิบัติงานโดยในระดับที่เหนือกว่าระดับกลาง ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายอาหาร ผู้จัดการฝ่ายต้อนรับ 4. แรงงานซึ่งปฏิบัติงานโดยใช้ทักษะสูง(ระดับบริหาร) ได้แก่ ผู้จัดการทั่วไป เจ้าของกิจการ

9. การจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับวิชาการท่องเที่ยวที่แสดงถึงสาขาวิชา ระดับการศึกษา และรายละเอียดของรายวิชา ซึ่งประกอบด้วย ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และโครงสร้างของหลักสูตรโดยประกอบด้วยหมวดวิชาพื้นฐาน หมวดวิชาเฉพาะ และหมวดวิชาเลือกเสรี ที่กำหนดในหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว

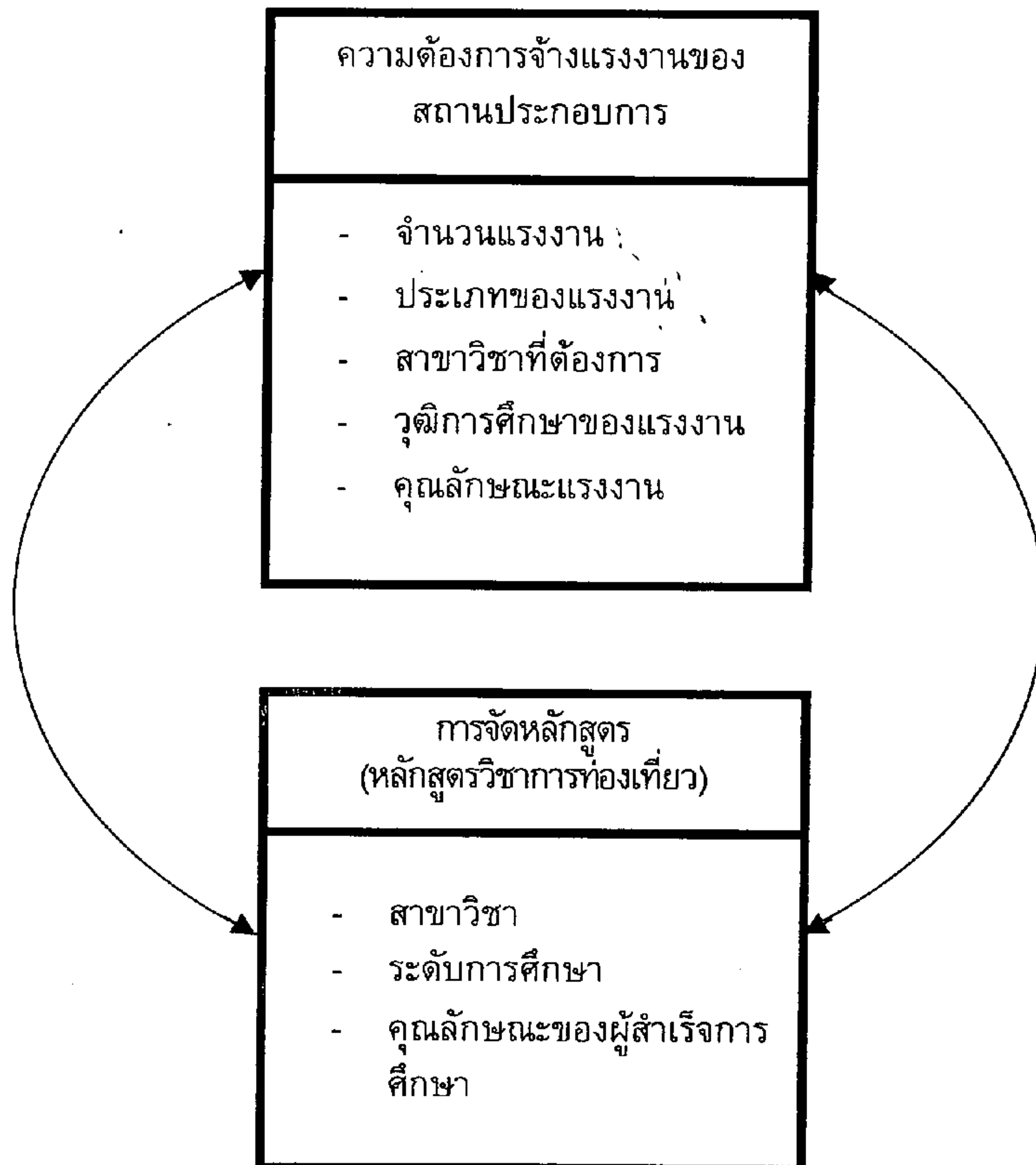
10. คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวในด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม

11. ความสอดคล้อง หมายถึง ความสอดคล้องทั้งในด้านปริมาณและความสอดคล้องในด้านคุณลักษณะโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความสอดคล้องระหว่างจำนวนความต้องการจ้างแรงงานกับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา พิจารณาจากการเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความใกล้เคียงโดยสรุปพิจารณาในรูปของสัดส่วนระหว่างจำนวนความต้องการจำนวนความต้องการจ้างแรงงานและจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา

2. ความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา พิจารณาจากการเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความใกล้เคียงโดยสรุปพิจารณาในรูปของสัดส่วนระหว่างคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์และคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา

/ กรอบแนวคิดของการวิจัย /

การศึกษาครั้งนี้ ได้ดำเนินการภายใต้กรอบความคิดที่ว่า การศึกษาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจำเป็นต้องศึกษาทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับความต้องการจ้างแรงงานและการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ทั้งในส่วน of สถานภาพที่เกิดขึ้นจริง ความต้องการตลอดจนความสอดคล้องระหว่างความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการกับการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษารวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่ใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการกำหนดกรอบแนวคิด แนวทางในการวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัยตลอดจนการนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์และตีความหมายผลการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบไปด้วย

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

- 1.1 ความหมายและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- 1.2 แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- 1.3 คุณลักษณะของแรงงานที่ต้องการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร

- 2.1 ความหมายของหลักสูตร
- 2.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

ตอนที่ 3 แนวคิด ทฤษฎี ทางด้านเศรษฐศาสตร์

- 3.1 การวางแผนการศึกษา
- 3.2 ความต้องการแรงงาน
- 3.3 ทุณมนุษย์

ตอนที่ 4 ผลงานวิจัย

- 4.1 ผลงานวิจัยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้
 - 4.1.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.1.2 งานวิจัยต่างประเทศ
- 4.2 ผลงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้
 - 4.2.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ความหมายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้ความหมายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไว้ว่าเป็น การดำเนินธุรกิจอย่างมีระบบมีขั้นตอนในการดำเนิน มีการเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอื่นๆ หลายสาขา เมื่อรวมกันแล้วจะเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีวงเงินลงทุนสูงกว่าอุตสาหกรรมใดๆ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย:2537 : 1)

วินิจ วีรยางกูร (2532 : 3) อุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมบริการประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่งธุรกิจด้านที่พัก และโรงแรม ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคารและธุรกิจนำเที่ยวซึ่งผลผลิตหลักที่นักท่องเที่ยวซื้อโดยตรง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อมได้แก่ การผลิตสินค้าเกษตรกรรมและสินค้าหัตถกรรมต่างๆ เป็นต้น วัตถุประสงค์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ ความสวยงามตามธรรมชาติ ศิลปกรรม โบราณสถาน ขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน

ศรัณยา วรากุลวิทย์ (2537 : 99) ให้ความหมายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หมายถึง การดำเนินธุรกิจขนาดใหญ่ ที่มีขอบเขต กว้างขวางที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยใช้ยุทธวิธีในการบริหารธุรกิจที่ต้องวางแผน จัดองค์กร การตลาดและการประเมินผล รวมทั้งการบริหาร เงินลงทุนจำนวนมหาศาล และบริหารทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

สตีเวน (Steven .1985 : 4) กล่าวว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวคือ การเสนอสินค้าและบริการให้แก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ อาหาร ที่พักแรม ความบันเทิง แหล่งท่องเที่ยว ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น บริษัทท่องเที่ยว หน่วยงานของรัฐบาล การขนส่งสินค้าและบริการอื่นๆ มากมาย ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

จากความหมายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยว(tourism industry)หมายถึง อุตสาหกรรมบริการขนาดใหญ่ ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภททั้งทางตรงเช่น ธุรกิจที่พัก โรงแรม ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร ธุรกิจนำเที่ยว และธุรกิจทางอ้อมได้แก่ การผลิตสินค้าเกษตรกรรมและสินค้าหัตถกรรมต่างๆ

การที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการซึ่งมีลักษณะของกระบวนการผลิตเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมทั่วไป โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. โรงงาน ได้แก่ อาณาบริเวณที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือน เป็นบริเวณที่เข้าถึงได้ไม่ยาก มีสถานที่พักและบริการที่สะดวกพอสมควรสำหรับการพักอยู่ชั่วคราว
2. วัตถุดิบ ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวที่ชักจูงใจให้นักท่องเที่ยวสนใจมาชม
3. การลงทุนสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา ฯลฯ มีการ

ลงทุนสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ เช่น ที่พัก ร้านอาหาร สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น

4. การใช้แรงงานเพื่อสร้างสาธารณูปโภค การผลิตสินค้าและบริการ

5. ผลิตผลได้แก่ บริการของธุรกิจที่ประกอบกันเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น โรงแรมภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว เป็นต้น

6. การส่งเสริมการขาย มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ผลิตผลเป็นที่รู้จักแพร่หลาย มีการรณรงค์ให้เกิดความต้องการซื้อผลิตผลเหล่านี้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2537 : 5)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบและความหมายของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จะเห็นว่าประกอบด้วยธุรกิจหลายอย่างที่ตอบสนองความต้องการและอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวได้แก่

1) ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง(direct business) คือ ธุรกิจคมนาคมขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจภัตตาคาร ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจนันทนาการ

2) ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยอ้อม(indirect business) คือ การก่อสร้างอาคารที่พัก ร้านอาหาร การผลิตสินค้าเกษตรกรรมขายให้ธุรกิจที่พักและอาหาร การผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านเพื่อส่งร้านค้าของที่ระลึก

3) ธุรกิจการค้าและบริการอื่นๆ (miscellaneous) เช่น สถานีบริการน้ำมัน ร้านขายของชำ ร้านขายเสื้อผ้า ร้านขายอุปกรณ์กีฬา ธุรกิจการรักษาพยาบาลและเสริมสุขภาพ ธุรกิจเสริมความงาม ฯลฯ ซึ่งเป็นธุรกิจที่มุ่งตอบสนองลูกค้าทั่วไป รวมทั้งนักท่องเที่ยวด้วย เป็นธุรกิจที่ทำให้การบริการท่องเที่ยวสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2537 : 3 ; ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. 2542 : บทนำ ; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2544 : 395)

จากทั้งความหมายและองค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยธุรกิจทางตรงได้แก่ ธุรกิจคมนาคมขนส่งเพื่อการท่องเที่ยว ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก ธุรกิจนันทนาการและธุรกิจทางอ้อมได้แก่การก่อสร้างอาคารที่พักร้านอาหาร การผลิตสินค้าเกษตรกรรมและสินค้าหัตถกรรม ธุรกิจการค้าบริการอื่นๆในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาธุรกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวคือ ธุรกิจโรงแรม และธุรกิจนำเที่ยว

แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

การที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการประกอบด้วยธุรกิจต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมจึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้แรงงานเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานและในแต่ละธุรกิจประกอบด้วยแรงงานดังต่อไปนี้

วินิจ วีรยางกูร (2532 : 226-230) ได้จัดกำหนดรายละเอียดของแรงงานที่จะต้องใช้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยจำแนกตามประเภทของธุรกิจไว้ดังนี้

1.1 ในธุรกิจการบิน ได้แก่ ตำแหน่ง

นักบินและนักบินผู้ช่วย

วิศวกรการบิน

พนักงานประจำเครื่อง

ผู้พยากรณ์อากาศ

ผู้ควบคุมการจราจรทางอากาศ

พนักงานภาคพื้นดิน เช่น ช่างไม้ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ ฯลฯ

พนักงานในครัวการบิน

พนักงานในสำนักงาน เช่น นักบัญชี นักคอมพิวเตอร์ พนักงานจองตั๋ว ฯลฯ

อื่นๆ

1.2 ในธุรกิจโดยสารหรือรถเมล์ ได้แก่ ตำแหน่ง

พนักงานขับรถ

พนักงานประจำรถ

พนักงานปล่อยรถ

พนักงานฝ่ายช่าง

พนักงานในสำนักงาน

อื่นๆ

1.3 ในธุรกิจรถเช่า ได้แก่ ตำแหน่ง

พนักงานฝ่ายช่าง

พนักงานขาย

พนักงานรับจอง

พนักงานทำความสะอาด

พนักงานขับรถ

อื่นๆ

1.4 ในธุรกิจเดินรถไฟ ได้แก่ ตำแหน่ง

พนักงานขับรถ
พนักงานห้ามล้อ
พนักงานหนีบตัว
ช่างเครื่อง
นายสถานีและผู้ช่วยสถานี
เสมียนพนักงาน
พนักงานโทรเลข โทรศัพท์
พนักงานสินค้า
อื่นๆ

1.5 ในธุรกิจการเดินเรือ ได้แก่ ตำแหน่ง

กัปตัน
กัปตันผู้ช่วย
พนักงานวิทยุ
ช่างไม้และช่างเหล็ก
พนักงานในครัว
อื่นๆ

1.6 ในธุรกิจนำเที่ยว ได้แก่ ตำแหน่ง

พนักงานรับสำรองที่
พนักงานออกตั๋วโดยสาร
มัคคุเทศก์
พนักงานขาย
เสมียนพนักงานต่างๆ
ผู้จัดการ
อื่นๆ

1.7 ในธุรกิจตัวแทนการท่องเที่ยว ได้แก่ ตำแหน่ง

ผู้ให้คำปรึกษาด้านนำเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ
ผู้จัดการ
พนักงานขาย
เสมียนพนักงานทั่วไป
อื่นๆ

1.8 ในธุรกิจภัตตาคารร้านอาหารและเครื่องดื่ม ได้แก่ ตำแหน่ง

พ่อครัวและแม่ครัว
 พนักงานบริการหรือลูกมือในครัว
 ผู้จัดการห้องอาหาร
 พนักงานต้อนรับ
 พนักงานเสิร์ฟ
 พนักงานผสมเครื่องดื่ม
 พนักงานยกของ
 อื่นๆ

1.9 ในธุรกิจโรงแรมและที่พัก ได้แก่ ตำแหน่ง

ผู้จัดการและผู้ช่วยผู้จัดการ
 พนักงานบริการส่วนหน้า
 พนักงานรับจองห้อง
 พนักงานยกสัมภาระ
 พนักงานโทรศัพท์
 พนักงานห้องพัก
 พนักงานช่าง
 พนักงานฝ่ายตลาด
 อื่นๆ

1.10 ในธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำแหน่ง

พนักงานที่ทำงานในสวนสนุก
 พนักงานในไนท์คลับ
 นักหนังสือพิมพ์และผู้เขียนในวารสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
 พนักงานในสถานที่พักผ่อนหรือแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ
 พนักงานในร้านขายของที่ระลึก
 พนักงานในสนามกอล์ฟ
 พนักงานผลิตของที่ระลึก
 อื่นๆ

1.11 พนักงานในหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ตำแหน่ง

พนักงานในระดับต่างๆ ในองค์การท่องเที่ยว
 พนักงานประจำสาขาในต่างประเทศ
 พนักงานในกรมการขนส่ง

พนักงานในกรมการบินพาณิชย์

อื่นๆ

1.12 อื่น ๆ เช่น พนักงานในชมรมหรือสมาคมต่าง ๆ ทั้งในระดับระหว่างประเทศ ระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค ฯลฯ

จากการที่มีแรงงานลักษณะต่างๆในธุรกิจการท่องเที่ยวนั้นจึงมีการแบ่งประเภท(ระดับ) ของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวดังนี้ (ประชุม สุวดีและคณะ. 2535 : 10)

ธุรกิจที่พักแรม แบ่งแรงงานออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. ระดับไม่ต้องใช้เทคนิค เช่น พนักงานทำความสะอาด พนักงานขนของ พนักงานขายอาหาร ฯลฯ
2. ระดับที่ใช้เทคนิคระดับกลาง เช่น พนักงานผสมเครื่องดื่ม พนักงานเก็บเงิน ผู้ควบคุมงานครัว ฯลฯ
3. ระดับที่เหนือกว่าระดับเทคนิค เช่น ผู้จัดการฝ่ายอาหาร และเครื่องดื่ม ผู้จัดการฝ่ายห้องพัก ผู้จัดการฝ่ายต้อนรับ ฯลฯ
4. ระดับบริหาร เช่น ผู้จัดการทั่วไป ผู้อำนวยการ ฯลฯ

ธุรกิจนำเที่ยว แบ่งแรงงานออกเป็น 4 ระดับ เช่นเดียวกัน คือ

1. ระดับไม่ต้องใช้เทคนิค เช่น นักการภารโรง
2. ระดับที่ใช้เทคนิคระดับกลาง เช่น พนักงานขายตั๋ว พนักงานต้อนรับ มัคคุเทศก์ พนักงานประชาสัมพันธ์ พนักงานบัญชี พนักงานขายทัวร์ ฯลฯ
3. ระดับที่เหนือกว่าระดับเทคนิค เช่น ผู้จัดการฝ่ายขายทัวร์
4. ระดับบริหาร เช่น ผู้จัดการทั่วไป ผู้อำนวยการ เจ้าของกิจการ

ธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหาร และธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึก แบ่งแรงงานออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับผู้ปฏิบัติงาน เช่น พนักงานประจำ
2. ระดับผู้บริหาร เช่น เจ้าของหรือผู้จัดการ

การที่แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประกอบด้วยประเภทของแรงงานต่างๆ ซึ่งมีความคล้ายคลึงและแตกต่างกันในแต่ละธุรกิจท่องเที่ยว ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะศึกษาถึงจำนวนแรงงาน ประเภทของแรงงานที่ต้องการ ในธุรกิจโรงแรม ธุรกิจนำเที่ยว เพื่อให้ทราบแน่ชัดว่าในแต่ละธุรกิจดังกล่าวต้องการจำนวน ประเภทแรงงานอย่างไร เพื่อตอบสนองความต้องการของธุรกิจต่างๆ ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

คุณลักษณะของแรงงานที่ต้องการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ในธุรกิจต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นล้วนแล้วต้องใช้แรงงานเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงาน จึงได้มีนักวิชาการต่าง ๆ แสดงความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติของแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไว้ดังต่อไปนี้

จำเนียร จวงตระกูล (2530 : 58-59) ได้กล่าวถึงลักษณะการปฏิบัติงานที่ดีของพนักงาน ประกอบไปด้วยบัญญัติ 10 ประการ คือ

1. มีความขยันหมั่นเพียรดี สม่่าเสมอเอาจริงเอาจังตั้งใจทำงานให้เสร็จ โดยเร็วไม่จำเป็นต้องให้ผู้บังคับบัญชาคอยติดตาม หรือกระตุ้นเตือน อีกทั้งงานที่ปฏิบัติเป็นผลสำเร็จนั้นจะต้องมีปริมาณมากพอเพียงเป็นที่ยอมรับได้ ตามมาตรฐานขององค์กรหรือเกินกว่านั้น การมาทำงานก็เป็นควรตรงต่อเวลาอย่างสม่ำเสมอ
2. มีผลที่มีคุณภาพดี ทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนทันเวลา
3. มีความรับผิดชอบเป็นที่ไว้วางใจได้ดี รับผิดชอบต่อตนเองต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อผู้บังคับบัญชาและต่อบริษัท
4. มีความรู้ความเข้าใจทำงาน ต้องรู้ขั้นตอนและขอบเขตของการปฏิบัติเป็นอย่างดี และสามารถทำได้อย่างดี
5. มีความสามารถในการเรียนรู้ ผู้ปฏิบัติงานที่ดีย่อมต้องมีความสามารถ ที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้เสมอ เพื่อที่จะได้ช่วยในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนให้ดีขึ้น
6. มีความคิดริเริ่มพยายามสร้างสรรค์และคิดค้นหาวิธีการทำงาน ให้มีประสิทธิภาพ ประหยัดและปลอดภัยมากขึ้น
7. มีดุลยพินิจและสามัญสำนึกดี คิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
8. มีมนุษยสัมพันธ์ดี ซึ่งหมายถึง ความสามารถของพนักงานที่จะเข้ากับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมรู้จักกาลเทศะ รู้จักรับอารมณ์ มีความสุภาพอ่อนน้อม ถ่อมตน วางตัวเหมาะสม
9. มีความร่วมมือดี เพราะความร่วมมือนี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน สามารถสื่อข้อความ หรือการสื่อสาร (communication) ได้ดี
10. มีเจตคติที่ดีต่องานและองค์กร

วินิจ วีรยางกูร (2532 : 231-239) กล่าวว่า บุคลากรที่จะทำงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. มีบุคลิกและลักษณะที่เหมาะสม (attitudinal) จะต้องมึลักษณะดังนี้ คือ
 - 1.1 มีความภูมิใจในอาชีพ คนที่ทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีความภูมิใจในอาชีพหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ว่าจะทำงานเป็นพนักงานเปิดประตู ล้างห้องน้ำ ล้างชาม มัคคุเทศก์ ผู้จัดการ ฯลฯ เมื่อคนเรามีความภูมิใจในหน้าที่ของตนเองแล้วเขาก็จะเต็ม

ใจทำงานอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์กร ความภูมิใจนี้เกิดจากความรู้ความสามารถ การฝึกอบรม การได้รับการยอมรับ ฯลฯ ไม่ว่าจะเป็นจากนักท่องเที่ยว เพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชาก็ตาม

1.2 มีความอดทน โดยปกตินักท่องเที่ยวมักจะเป็นคนต่างบ้านต่างเมืองเมื่อมาถึงปลายทาง ซึ่งส่วนใหญ่มักจะคาดหวังว่าจะต้องได้รับความเอาอกเอาใจจากผู้ให้บริการ ฉะนั้นผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควรจะต้องมีความเต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือ ความสะดวก และมีความอดทน จะต้องยอมรับว่านักท่องเที่ยวที่มาจากต่างประเทศนั้นจะต้องพบกับสภาวะการณ์ ต่าง ๆ ระหว่างเดินทาง เช่น การเปลี่ยนแปลงของอากาศและเวลา สภาวะแวดล้อม ฯลฯ เมื่อลงจากเครื่องบินแล้ว ยังต้องเข้ามาเข้าแถวยาวเหยียด เพื่อผ่านการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่กรมตรวจคนเข้าเมือง การแซงคิว การตรวจตราของเจ้าหน้าที่ศุลกากร การจราจรที่แสนจะติดขัด ฯลฯ ฉะนั้นจึงทำให้เกิดอารมณ์เสีย ผู้ให้บริการควรจะต้องได้รับการฝึกอบรม และชี้แจงในปัญหาต่างๆ เหล่านี้แล้วยังต้องพยายามสร้างความอบอุ่นใจให้นักท่องเที่ยวได้ คลายอาการเครียด และอาการหรือปฏิกิริยาแปลกๆ ที่ได้พบในระยะแรกๆ ให้รู้สึกดีขึ้น

1.3 มีความยืดหยุ่น โดยปกติแล้วไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวชาติใดก็ตามเป็นที่รู้จักกันดีว่า ชอบการเปลี่ยนแปลงแผนการเดินทางบ่อยๆ เพราะเขาวางแผนการท่องเที่ยวโดยไม่รู้รายละเอียดมากนัก เมื่อมาถึงจุดหมายปลายทาง เมื่อมาพบอะไรที่น่าสนใจเขามักจะตัดสินใจเปลี่ยนแปลงอะไร ได้ง่าย ๆ เพราะฉะนั้นผู้ให้บริการจะต้องเข้าใจประเด็นนี้ และพยายามเอาใจ หรือมีการยอมให้ปรับแผนใหม่ได้ คือยืดหยุ่นให้บ้างหรือบางครั้งก็พยายามปรับให้อยู่ในลักษณะ “พบกันครึ่งทาง” ที่ทุกฝ่ายพอใจ

1.4 มีดุลยพินิจ การให้บริการแก่นักท่องเที่ยว นั้น บางครั้งก็อาจเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันขึ้นได้ ฉะนั้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงใดๆ ขึ้น จะต้องมียุติพินิจในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความพอใจและไม่หงุดหงิด การฝึกอบรมให้คนมีการใช้ดุลยพินิจในการแก้ปัญหาทุกอย่าง อย่างละมุนละม่อมนั้น มักจะใช้การฝึกอบรม การแสดงบทบาทสมมติ โดยสร้างสถานการณ์ต่าง ขึ้นให้คล้ายกับเหตุการณ์จริงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในระหว่างปฏิบัติงาน แล้วให้แต่ละคนแสดงบทบาทในการแก้ปัญหาโดยพยายามให้มีการฝึกอบรมในสถานการณ์ต่างๆ กัน

1.5 มีความสามารถในการปรับตัว ผู้ให้บริการหรือผู้ที่ทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นั้น ย่อมต้องพบปะคบค้าสมาคมกับคนมากมายรวมทั้งเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ลูกค้า ฯลฯ ซึ่งอาจจะต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ฯลฯ ฉะนั้นผู้ให้บริการจะต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้ได้ในทุกๆ สถานการณ์เพื่อความสามัคคีในหมู่เพื่อนร่วมงาน และเพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว

2. มีความรู้และทักษะที่เหมาะสม (technical) จะต้องมียุติพินิจดังนี้

2.1 มีความสามารถในงานที่ได้รับมอบหมายบุคคลที่ทำงานแต่ละชนิดย่อมต้องมีความรู้ในระดับต่างๆ กัน เช่น จากระดับง่าย ๆ จนกระทั่งถึงงานที่จะต้องใช้เทคนิคยาก ๆ การฝึกอบรมจึงมีความจำเป็นในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น งานของพนักงานทำความสะอาด ช่างไฟฟ้า ช่างประปา งานด้านการบังคับบัญชา เป็นต้น

2.2 มีขีดความสามารถในการใช้และซ่อมแซมเครื่องจักร เครื่องมือ งานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นั้น ส่วนใหญ่จะต้องมีการใช้เครื่องบวกเลข เครื่องพิมพ์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องจักรทำบัญชี ฉะนั้นผู้ปฏิบัติงานควรได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถในการใช้เครื่องมือเหล่านี้ และรู้จักการแก้ไขหรือซ่อมแซมเล็กๆ น้อยๆ ได้

2.3 มีความสามารถทางด้านการจัดการทางการเงิน ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความรู้หรือทักษะทางด้านการเงิน เช่น การเรียกเก็บเงิน การรักษาเงิน รายการที่เกี่ยวข้องกับธนาคาร การวางแผนและควบคุมทางการเงิน ฯลฯ บุคคลที่จะทำงานเกี่ยวข้องกับการเงินจะต้องทำการคัดเลือกมาอย่างดี โดยเน้นทางด้านความซื่อสัตย์ อย่าเลือกคนที่เป็นนักการพนันให้มาทำงานในหน้าที่นี้

2.4 มีความสามารถทางด้านผลิตอาหารและบริการทางด้านเครื่องดื่มคนที่ทำงานในห้องอาหารจะประกอบด้วย แม่ครัว พ่อครัว ฯลฯ คนเหล่านี้จะต้องมีประสบการณ์มาอย่างดี ในกรณีที่จะให้บริการแก่ชาวต่างประเทศจะต้องเรียนรู้ว่านักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มมีรสนิยมในการบริโภคอย่างไร ดื่มอย่างไร เพื่อที่จะได้ปรุงอาหารหรือผสมเครื่องดื่มให้ถูกกับรสนิยมของนักท่องเที่ยวเหล่านั้น

2.5 มีความสามารถทางด้านการบริหารงานบุคคล อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้คนงานที่มีวุฒิหลากหลาย ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารงานบุคคล เพื่อทำหน้าที่คัดเลือก ฝึกอบรม บรรจุ ประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น

2.6 มีความสามารถทางด้านการจัดองค์การและการจัดการธุรกิจต้องมีการจัดองค์การ มีการจัดการ มีการวางแผน ฉะนั้นคนที่มาทำงานในหน้าที่ต่างๆ เหล่านี้จึงควรมีความรู้และประสบการณ์อย่างสูงเพื่อให้องค์กรนั้นๆ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.7 มีความสามารถทางด้านการวิเคราะห์ระบบงานและออกแบบในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งมีขนาดใหญ่ ย่อมมีความต้องการบุคลากรที่มีความรอบรู้ทางด้านเทคนิคต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ระบบงานและออกแบบงาน ซึ่งจะต้องมีพื้นฐานทางคอมพิวเตอร์ คือจะต้องเรียนมาทางวิทยาศาสตร์ หรือวิศวกรรมมาก่อน แล้วเข้ามาฝึกหรือปฏิบัติงานในธุรกิจท่องเที่ยว แต่ในขณะนี้อาจจะยังไม่มีความต้องการมากนัก แต่ในอนาคตก็เชื่อได้ว่าจะต้องมีความต้องการแน่นอน และเป็นงานที่น่าท้าทายด้วย

อย่างไรก็ตาม ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2532 : 1-6) ได้กล่าวถึง ลักษณะของบุคลากรที่เหมาะสมกับการทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไว้ว่า คุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการทำงาน

ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะไขไปสู่ความสำเร็จ มีอยู่ 3 ลักษณะ ใหญ่ๆ ด้วยกัน คือ

1. คุณสมบัติด้านทัศนคติ ทัศนคติ (เจตคติ) เป็นนามธรรมได้แก่ความรู้สึกที่บุคคลมี ต่อสิ่งต่างๆ และจะมีพฤติกรรมสอดคล้องกับความรู้สึกนั้นๆ ทัศนคติจะประกอบด้วยองค์ ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ด้วยกันคือ มีส่วนรู้ มีส่วนรู้สึก และมีส่วนปฏิบัติหรือการแสดงออก

ผู้ที่ทำงานในธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เป็นบุคคลที่จะต้องติดต่อกับนักท่องเที่ยวตรง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมี “ทัศนคติที่ดี” ต่ออาชีพอันจะยังให้มีพฤติกรรมที่เอื้อ ประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว การจะมีทัศนคติที่ดีนั้นจะเกิดได้จากองค์ประกอบต่อไปนี้

1.1 มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวว่ามีลักษณะอย่างไร เช่น ลักษณะยืดหยุ่น-เฉพาะฤดูกาล-อ่อนเปราะ-กะเทาะง่าย เมื่อบุคคลได้รู้จักลักษณะที่ถูกต้องของ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวแล้ว ก็จะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การมีท่าทีความรู้สึกและการประพฤติปฏิบัติ กิจกรรมนั้นอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

1.2 การเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น ทั้ง ต่อส่วนตนและต่อส่วนรวม เช่น เห็นว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะเป็นช่องทางให้ตนมีงานและมี อาชีพ มีรายได้มาจุนเจือในครอบครัว อันจะทำให้สภาพชีวิตและความเป็นอยู่ในครอบครัวดีขึ้น รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจะช่วยลดอัตราการขาดดุลการชำระเงินได้ ฯลฯ การ มองเห็นความสำคัญและประโยชน์นี้จะช่วยส่งผลให้พฤติกรรมที่แสดงออกมามีลักษณะที่ สนับสนุนและสอดคล้อง ทำให้บุคคลนั้นพยายามทำหน้าที่ในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว อย่างดีที่สุด

1.3 ความรู้สึกภาคภูมิใจในอาชีพ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะทำหน้าที่ใดก็ตามล้วนแต่มีส่วน สำคัญร่วมกันในอันที่จะทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวประสบความสำเร็จได้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่า กันเลย ผู้จัดการโรงแรมก็ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่เปิดประตู ยกกระเป๋า รับโทรศัพท์ คิดเงินค่าห้อง ล้างขัดห้องน้ำ ฯลฯ ได้ดีเท่ากับบุคคลที่รับผิดชอบหน้าที่เหล่านี้โดยตรง แม้ว่างานบางตำแหน่ง จะมีรายได้น้อย แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าความว่างงานนั้นด้อยความสำคัญ ทุกคน ทุกตำแหน่งล้วนมี ความสำคัญในอันที่จะทำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเจริญก้าวหน้า ประสบความสำเร็จได้เท่า เทียมกันทั้งสิ้นหากบุคคลที่ทำงานในหน้าที่ต่างๆ เกิดความภาคภูมิใจแล้วก็จะสามารถปฏิบัติ งานในหน้าที่ได้ผลดี ความภูมิใจนี้อาจเกิดได้จากปัจจัยต่อไปนี้

1.3.1 การเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในด้านต่างๆ เช่น การ สร้างงาน สร้างอาชีพ ผลกระทบต่อเนื่อง การเป็นที่มาของแหล่งเงินตราต่างประเทศและช่วย ลดดุลการชำระเงินของประเทศ การกระตุ้นให้เกิดการลงทุน ฯลฯ

1.3.2 ความมั่นใจในความรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งอาจเกิดจากการได้

รับการศึกษาอบรมมาโดยตรง การมีประสบการณ์ การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ความชื่นชมจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และนักท่องเที่ยว

2. คุณสมบัติด้านลักษณะนิสัย บุคคลที่จะทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีคุณสมบัติลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการทำงานบางประการ คือ

2.1 นิสัยกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง ชอบให้บริการแก่ผู้อื่น ด้วยความเต็มอกเต็มใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งต่อนักท่องเที่ยวและต่อเพื่อนร่วมงานในทุกระดับ

2.2 มีความเห็นอกเห็นใจและความอดทน นักท่องเที่ยวย่อมจะคาดหวังที่จะได้รับการบริการและการเอาอกเอาใจจากผู้ทำหน้าที่ให้บริการ การคัดเลือกบุคลากรจึงควรคำนึงถึงลักษณะในอันที่จะให้ความช่วยเหลือ เห็นอกเห็นใจนักท่องเที่ยวในภาวะการณ์ต่างๆ บางครั้งนักท่องเที่ยวอาจอารมณ์เสีย แสดงอาการกราดเกรี้ยว เอาแต่ใจตนเอง ซึ่งอาจเกิดจากความเหน็ดเหนื่อยจากการเดินทาง การเปลี่ยนอากาศ เวลาความคับคั่งของจราจร ฯลฯ ผู้ที่จะให้บริการจำเป็นต้องมีความอดทนเป็นเยี่ยม อดกลั้นเป็นยอด การแสดงพฤติกรรมเห็นอกเห็นใจให้การต้อนรับที่ละมุนละม่อมทักทายด้วยอาการยิ้มแย้มแจ่มใส ให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวอย่างสุดความสามารถจริงใจแม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อย ย่อมก่อให้เกิดผลดี และจะช่วยให้สถานการณ์ดีขึ้นได้อย่างคาดไม่ถึง

2.3 มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า นักท่องเที่ยวที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน อาจสร้างปัญหาต่างๆ ได้อย่างคาดไม่ถึง เช่น กรณีฉุกเฉินนักท่องเที่ยวประสบอุบัติเหตุถึงแก่ชีวิต นักท่องเที่ยวตกเครื่องบิน ความยืดหยุ่นในการแก้ปัญหาให้อยู่ในลักษณะ “บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น” คือ นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจ และในขณะเดียวกันเจ้าของธุรกิจก็ไม่เสียผลประโยชน์ ลักษณะเช่นนี้นับเป็นลักษณะที่พึงประสงค์

2.4 ความสามารถในการปรับตัว ทั้งต่อนักท่องเที่ยว ต่อเพื่อนร่วมงานและต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ การเปลี่ยนเวลา อาหารการกิน ฯลฯ เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นและมีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะการทำงานจะต้องพบปะผู้คนหลายรูปแบบ หลายชาติ ศาสนา ต่างค่านิยม โดยเฉพาะการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะทำให้งานในความรับผิดชอบสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ความสามัคคีกลมเกลียวระหว่างเพื่อนร่วมงาน จะสร้างความประทับใจให้แก่ นักท่องเที่ยว

2.5 มีความเป็นคนมีระเบียบวินัยและจรรยาบรรณในวิชาชีพ ความซื่อสัตย์ ทั้งต่อตนเองและต่อนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นจรรยาบรรณที่สำคัญสำหรับการทำงานการท่องเที่ยว เช่น การตรงต่อเวลา รักษาคำพูด ไม่ละเลยคำมั่นสัญญาที่มีต่อนักท่องเที่ยวและเพื่อนร่วมงานแม้แต่ในเรื่องเล็กน้อย

3. คุณสมบัติด้านความรู้และทักษะ การทำงานแต่ละชนิด แต่ละประเภทจำเป็นต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้และทักษะเฉพาะด้านนั้นๆ จึงจะทำให้งานประสบความสำเร็จ บุคคลที่จะ

ทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็เช่นกันที่จำเป็นต้องมีความรู้และทักษะเฉพาะด้านนั้นๆ เช่น เป็นมัคคุเทศก์ จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในแง่มุมต่างๆ ทั้งทางประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง มีความรู้ด้านการใช้ภาษาและมีความสามารถที่จะถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยวฟัง รู้กฎระเบียบข้อห้ามต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การเป็นกัปตันขับเครื่องบิน จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการขับเครื่องบินและกฎจราจรทางอากาศ ตำแหน่งอื่นๆ ก็เช่นเดียวกัน เช่น พ่อครัวปรุงอาหาร พนักงานบัญชี พนักงานเสิร์ฟอาหาร ผู้จัดการฝ่ายบุคคล ช่างเทคนิคซ่อมบำรุงอุปกรณ์ไฟฟ้า พนักงานพิมพ์ดีด พนักงานราคาค่าโดยสาร พนักงานทำความสะอาดห้องพัก คนขายตั๋วเข้าชมการแสดง แม่บ้านจัดการดูแลด้านความสะอาดและดอกไม้

ปรีชา แดงโรจน์ (2537 : 449 - 450) กล่าวถึงส่วนประกอบของบุคลิกภาพที่ดีได้แก่

1. มีสุขภาพดี
2. แต่งกายเรียบร้อยเหมาะสม
3. รักษาความสะอาดร่างกายและเสื้อผ้า
4. ทำตนให้เหมาะสมกับการปรากฏตัวและการวางตัว
5. พูดด้วยน้ำเสียงที่ดีเหมาะสม
6. ซื่อสัตย์และภักดี
7. ขยันหมั่นเพียรและเป็นที่วางใจได้
8. สุภาพอ่อนน้อมและมีไหวพริบดี
9. เคารพรับฟังความคิดเห็นข้อตำหนิและคำแนะนำจากบุคคลอื่น
10. ช่วยเหลือร่วมมือกับบุคคลอื่น
11. กระตือรือร้นและมีความมานะพยายาม
12. สามารถพบกับบุคคลได้ทุกระดับ
13. เชื่อมั่นในตัวเอง

ดังนั้นบุคลิกภาพพนักงานโรงแรมที่ดี ควรมีสิ่งเหล่านี้คือ

1. มีความสุภาพอ่อนโยน มีอัธยาศัยดีต่อผู้ร่วมงาน รู้จักเคารพและเกรงใจ
2. มีความจริงใจต่อผู้ร่วมงานและให้ความร่วมมือในการทำงานอย่างเต็มที่
3. มีความคิดริเริ่มที่ดีในการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ มีความกระตือรือร้นต่องานที่ได้รับมอบหมายมา ตั้งใจทำงานจนสุดความสามารถ

4. มีความซื่อสัตย์ต่องานและนายจ้างให้นายจ้างมีความเชื่อถือต่อการทำงานของเรา และมั่นใจว่าเราทำจะสำเร็จไปด้วยดี

5. ยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่ให้ความรู้แก่เรา และยินดีตอบข้อซักถามผู้ร่วมงานที่มีความข้องใจ

6. รู้จักพิจารณาตนเองว่ามีความสามารถอย่างไร ไม่เที่ยวคุยอวดความสามารถของเราแก่ผู้อื่น ยอมรับความผิดพลาด ที่เราได้กระทำลงไป

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540 : 11, 15, 19-22) การสัมมนาวิสัยทัศน์การพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เมื่อวันที่ 11-12 กันยายน พ.ศ. 2539 มีใจความสำคัญ อาทิเช่น

อาทร จันทวิมล กล่าวว่า การทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องใช้คนจำนวนมาก เพราะฉะนั้นนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการหรือรัฐบาลก็พยายามที่จะผลิตบุคลากรเพื่อสนองความต้องการในส่วนนี้จะเห็นได้ว่าการเปิดแผนกอุตสาหกรรมท่องเที่ยวหลายสถาบัน ทั้งด้านมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ สถาบันเอกชนต่าง ๆ แต่ยังไม่สามารถที่จะสนองความต้องการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้อย่างเต็มที่ เพราะมีขีดจำกัดบางประการเช่น ขาดการวิเคราะห์ถึงความต้องการกำลังคนด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวว่าต้องการคนประเภทไหน จำนวนเท่าใด

สุชาติ เมืองแก้ว กล่าวว่า ในการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อไปนี้จะเน้นในด้านของคุณภาพไม่ว่าจะเป็นบุคลากรสาขาใดก็ตามในการพัฒนานั้น การสร้างคุณภาพของคนต้องมาเป็นอันดับหนึ่งในอนาคตสถาบันการศึกษาควรมีการปรับและเร่งพัฒนาหลักสูตรให้คนสนใจเข้ามาเรียนด้านการท่องเที่ยวและจบไปอย่างมีคุณภาพดังนั้นในการผลิตกำลังคนจะต้อง

- มีความรู้ ความสามารถ ในเชิงวิชาการเป็นอย่างดี
- มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา
- มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ สามารถทำงานได้ด้วยความภาคภูมิใจ

เพื่อเป็นการสร้างภาพที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวให้เขากลับไปบอกปากต่อปากว่าประเทศไทยเป็นอย่างไร น้ำใจของคนไทยเป็นอย่างไร ความสะอาด ความสะอาดของบริการต่าง ๆ เป็นอย่างไร

มนัส ชัยสวัสดิ์ กล่าวว่า จากการศึกษาของอเมริกา พบว่าคุณสมบัติของคนที่จะเข้ามาทำงานในองค์กรที่มีอิสระในการตัดสินใจ มีการทำงานเป็นทีม และผู้ที่ทำงานต้องเป็นคนที่มีความสามารถหลายด้าน (high performance model) ไม่ว่าจะสาขาวิชาชีพอะไร ต้องมีความรู้พื้นฐาน 3 ประการ และความสามารถ 5 ประการ

ความรู้พื้นฐาน 3 ประการได้แก่

1. มีทักษะพื้นฐานในการสื่อสาร อ่าน เขียน พูด ฟังและการแปลความหมายของความซับซ้อนของระบบการสื่อสารในยุคนี้ได้รู้เรื่อง

2. มีความสามารถในการใช้ความรู้คณิตศาสตร์ขั้นพื้นฐานได้ มีทักษะการสร้างความคิดริเริ่ม การตัดสินใจแก้ปัญหา มีหลักคิด มีวิธีการเรียนรู้ และมีเหตุผล

3. มีความรับผิดชอบ ต้องการยอมรับจากสังคม เข้าสังคมได้ พึ่งตนเอง มีความ
สัตย์และรักศักดิ์ศรี

ความสามารถ 5 ประการได้แก่

1. ความสามารถในการจัดการทรัพยากรมนุษย์ เวลา เงิน วัสดุอุปกรณ์
2. ความสามารถในการทำงานร่วมกับคนอื่นในฐานะเป็นสมาชิกผู้ร่วมงาน บริการลูกค้า เป็นผู้นำการต่อรอง และสามารถทำงานให้เข้ากับผู้ร่วมงานที่มีความหลากหลาย
3. ความสามารถในการจัดการระบบสารสนเทศ
4. ความสามารถในการเข้าใจระบบที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนสามารถตรวจสอบและปรับปรุงระบบได้
5. ความสามารถในการเลือกการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับงานได้

ดังนั้นคุณลักษณะของแรงงานที่ต้องการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้ได้แก่ มีบุคลิกภาพที่ดี เช่น มีสุขภาพดี แต่งกายเรียบร้อย มีความรู้และทักษะที่สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้ เช่น ความสามารถในการใช้และซ่อมแซมเครื่องมือ คอมพิวเตอร์ รวมทั้งมีทักษะในการสื่อสาร การอ่าน เขียน พูด ฟัง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตลอดจนการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ เป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับลักษณะงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่าง ๆ จนได้แนวคิดในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงได้ทำการศึกษาคุณลักษณะแรงงานที่สถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องการจ้างแรงงาน

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร

การอธิบายความหมายหลักสูตรมีนักการศึกษาทั้งต่างประเทศและไทยให้ความหมายของคำว่าหลักสูตรไว้ อาทิเช่น

กู๊ด (Good. 1973 : 7) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตร คือ ระบบของกลุ่มรายวิชา หรือลำดับที่ต้องการเรียนเพื่อให้สำเร็จการศึกษาหรือประกาศนียบัตรในวิชาเอกที่ศึกษา
2. หลักสูตร คือ โครงการทั่วไปทั้งหมดของเนื้อหาวิชาหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนพิเศษซึ่งโรงเรียนได้จัดไว้เพื่อให้นักเรียนมีคุณสมบัติที่เพียงพอที่จะจบการศึกษาหรือได้รับประกาศนียบัตรที่จะเข้าสู่อาชีพหรือวิชาชีพ
3. หลักสูตร คือ กลุ่มรายวิชาและประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับโดยการนำของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา

ชาญชัย ศรีไสยเพชร (2528 : 3) ได้ให้คำนิยามว่าหลักสูตร หมายถึง รายวิชาหรือ

กระบวนการที่จัดไว้สำหรับให้นักเรียนแต่ละคนได้เรียนตามความสามารถ ความสนใจ และตามความถนัด

ถนอม มากะจันทร์ (2514 : 29) ได้ให้คำนิยามว่าหลักสูตร หมายถึง งานที่โรงเรียนกำหนดขึ้นด้วยความไตร่ตรองอย่างรอบคอบและหวังว่าจะก่อให้เกิดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนคนหนึ่งหรือคณะหนึ่ง

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2529 : 10) ได้ให้คำนิยามว่าหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมหรือประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน

ธำรง บัวศรี (2504 : 64) ได้ให้คำนิยามว่าหลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทางการศึกษาที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้รับการฝึกฝนอบรมในด้านต่าง ๆ อย่างดีที่สุด จนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของตนอย่างมีความสุขสามารถประกอบอาชีพได้ตามความปรารถนา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536 : 12) ความหมายของหลักสูตรนั้นสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ

1. หลักสูตร หมายถึง สิ่งที่เป็นเอกสารที่แสดงออกมาในรูปของตัวหลักสูตร คู่มือครู แผนการสอนซึ่งบรรจุแผนการเรียนที่เกี่ยวกับจุดหมาย เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน
2. หลักสูตร จะครอบคลุมทั้งสิ่งที่เป็นเอกสารและกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน

สุมิตร คุณานุกร (2523 : 2) ได้ให้คำนิยามว่าหลักสูตร หมายถึง โครงการให้การศึกษเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้

ดังนั้น หลักสูตร (curriculum) หมายถึง สิ่งที่เป็นเอกสาร ตลอดจนประสบการณ์ความรู้ ที่ได้จากการเข้ารับการศึกษจากสถาบันการศึกษา

จากความหมายของหลักสูตรทำให้เห็นถึงความสำคัญของหลักสูตรที่จะเป็นเครื่องมือของรัฐในการพัฒนาคนและกำลังคน ซึ่งหลักสูตรช่วยกำหนดแนวทางในการให้ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ความประพฤติของคนที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมอันจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ชาญชัย ศรีไสยเพชร. 2528 : 9 –10)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญของหลักสูตรในการกำหนดความรู้และคุณลักษณะระดับต่าง ๆ ของผู้เรียนหลังจากจบหลักสูตรไปแล้วจึงเกิดแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ในการศึกษาถึงการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวด้วยความที่ตระหนักดีว่าหลักสูตรมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2539 : 44) ฉะนั้นจากองค์ประกอบของหลักสูตรตามแนวคิดของนักการศึกษาต่าง ๆ เช่น

ธำรง บัวศรี (2532 : 8) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมี 6 ส่วน

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (curriculum aims) หมายถึง ผลส่วนรวมที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนหลักจากที่เรียนจบหลักสูตรไปแล้ว
2. จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (instructional objectives) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หลังจากที่ยื่นจบเนื้อหาสาระในรายวิชาที่กำหนดไว้
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (content and experiences) หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และประสบการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับ
4. ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (instructional strategies) หมายถึง กระบวนการและวิธีการในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางความรู้ และอื่น ๆ ตามจุดประสงค์และจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
5. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน (instructional media and materials) หมายถึง เครื่องมือ เครื่องใช้และวัสดุต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอน
6. การประเมินผล (evaluation) หมายถึง การประเมินผลหลักสูตร และการประเมินผล การเรียนการสอน

ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2532 : 1- 2) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมี 4 ส่วน แต่ละส่วนมีบทบาทในการกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาในหลักสูตร คือ การศึกษาทั่วไป (general education) การศึกษาวิชาเฉพาะ (specialized education) การศึกษาเลือกตามความสนใจ (exploratory education) และการศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ด้านอื่น (enrichment education) ทั้ง 4 ส่วนนี้มีบางส่วนที่ซ้อนกันอยู่ในลักษณะของวิชา หรือ เนื้อหารายวิชา และมีบางส่วนที่แยกเป็นอิสระจากกัน

วิชัย แหวนเพชร (2530 : 70-71) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย 4 ส่วน

1. ความมุ่งหมาย (curriculum objectives) เป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรนั้นว่าเมื่อผู้เรียนผ่านประสบการณ์แล้วผู้เรียนจะเกิดอะไร การกำหนดความมุ่งหมายต้องให้สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และคำนึงถึงการพัฒนาของตัวผู้เรียนด้วย
2. เนื้อหา (curriculum contents) เป็นส่วนที่ได้เลือกสรรเนื้อหาสาระความรู้ ประสบการณ์มาจัดรวมเรียงลำดับไว้เพื่อว่าเมื่อผู้เรียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ แล้วจะพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งใจไว้
3. กระบวนการเรียนการสอนและการบริหาร (method and organization) เป็นส่วนที่ว่าด้วยการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนำวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับวัยและเนื้อหา รวมทั้งการจัดและบริหารหลักสูตรด้วย ซึ่งจะช่วยให้หลักสูตรใช้ได้สัมฤทธิ์ผล

4. การประเมินผล (evaluation) หลักสูตรจะต้องมีการประเมินผลเพราะทำให้ทราบว่า ประสิทธิภาพของการเรียนหรือหลักสูตรนั้นเป็นอย่างไร ซึ่งการประเมินผลนั้นต้องขึ้นอยู่กับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น ๆ ด้วย

ในการวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษากิจการหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย สาขาวิชา วุฒิการศึกษา ความมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์ โครงสร้างของหลักสูตร

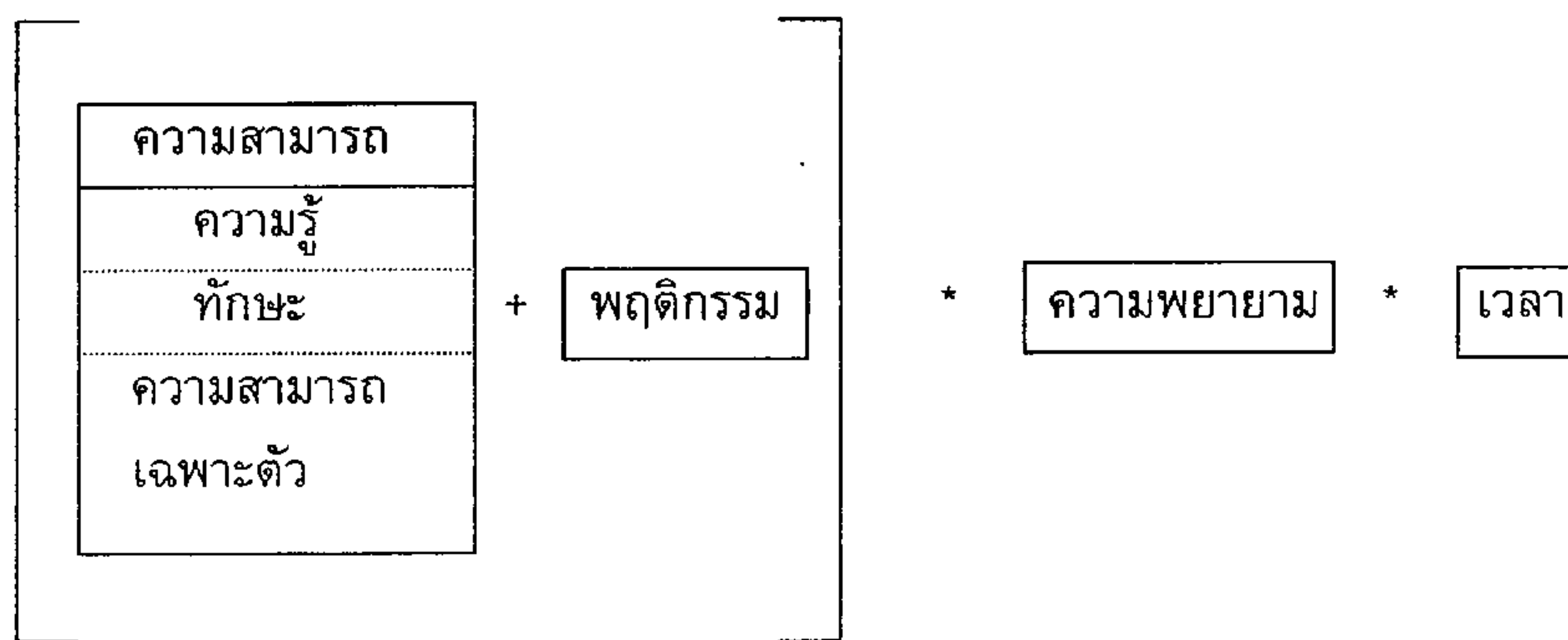
ตอนที่ 3 แนวคิด ทฤษฎี ทางด้านเศรษฐศาสตร์

**แนวคิดทฤษฎีทางด้านเศรษฐศาสตร์ประกอบด้วยทฤษฎีความต้องการแรงงาน
ทุนมนุษย์และการวางแผนการศึกษา**

การที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานสูง มีการจ้างแรงงานจำนวนมากเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีการจ้างแรงงานทุกทักษะ ตั้งแต่ระดับผู้บริหารไปจนถึงแรงงานไร้ฝีมือ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงเข้ามามีบทบาทในการจ้างงานให้ประชาชนได้เป็นอย่างดี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2541 : 2 ; มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช . 2544 : 262 , 396) ทั้งการจ้างงานในธุรกิจทางตรงและธุรกิจทางอ้อม ก่อให้เกิดความต้องการแรงงานหรืออุปสงค์แรงงาน(demand for labour) อุปสงค์ของแรงงานนี้ หมายความว่า ความต้องการแรงงานในฐานะปัจจัยการผลิตที่นายจ้าง หรือผู้ผลิตต้องการว่าจ้าง เมื่อมีตำแหน่งงานว่างหรือเมื่อมีการลงทุนใหม่ หรือการลงทุนขยายงานเพิ่มเติม ณ ระดับอัตราค่าจ้างต่างๆ ที่นายจ้างหรือผู้ผลิตสามารถจะว่าจ้างได้ (แมน สาร์ธตัน.2527 : 66) อุปสงค์แรงงานจัดเป็นอุปสงค์สืบเนื่อง (derived demand) คืออุปสงค์ที่มีต่อแรงงานเกิดขึ้นเนื่องมาจากเป็นเพราะมีความต้องการซื้อสินค้าและบริการที่แรงงานเหล่านี้ผลิตขึ้น เมื่อไรก็ตามที่อุปสงค์ต่อสินค้าเปลี่ยนแปลงไป (ถ้าปัจจัยอย่างอื่นคงที่) อุปสงค์ต่อแรงงานย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปในทิศทางเดียวกัน (จุฑา มณีสไพบูลย์. 2537 : 163) เช่น ถ้ามีความต้องการในการซื้อสินค้าหรือบริการของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นความต้องการที่จะจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของธุรกิจต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วยและอุปสงค์แรงงานเป็นอุปสงค์ร่วม (joint demand) คือการเกิดขึ้นและการเปลี่ยนแปลงไปของอุปสงค์ในปัจจัยอื่นๆ(แมน สาร์ธตัน.2527 : 66) เช่น ธุรกิจนำเที่ยวแห่งหนึ่งต้องการรถบัสเพิ่มขึ้นเพื่อบริการนักท่องเที่ยว ดังนั้นจึงต้องการพนักงานขับรถเพิ่มขึ้นด้วยไม่ว่าอุปสงค์แรงงานจะจัดเป็นอุปสงค์แบบใดก็ตาม สถานประกอบการย่อมต้องการจำนวนแรงงานที่พอดีกับงานและคุณภาพของแรงงานที่เหมาะสมกับตำแหน่งจึงต้องอาศัยกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งกระบวนการทางการศึกษาจัดเป็นกระบวนการผลิต (production process) ชนิดหนึ่งซึ่งช่วยเปลี่ยนแปลงมนุษย์ให้มีคุณภาพดีขึ้นจนเรียกว่า ทุนมนุษย์ (human capital) เพราะนักเศรษฐศาสตร์บางสำนักเชื่อกันว่าการศึกษเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งปัจจัยหนึ่ง ที่มีผลก่อให้เกิดการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ การลงทุนด้านการศึกษาก็เป็น

การลงทุนสร้างสมทุนมนุษย์ (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ . 2519 : 1) ดังนั้นผู้ที่ผ่านการศึกษาไม่ว่าในระบบหรือนอกระบบจัดเป็นทุนมนุษย์ (ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล . เอกสารประกอบการสอน วิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา)

คำว่าทุนมนุษย์นั้นมีบรรดานักเศรษฐศาสตร์จำนวนมากรวมทั้งที่ ดับเบิลยู ชูลส์ ได้ใช้ คำศัพท์เป็นจำนวนมากมาบรรยายคุณสมบัติของทุนมนุษย์ ซึ่งส่วนใหญ่ต่างเห็นตรงกันว่า ทุนมนุษย์นั้นประกอบด้วยทักษะ ประสิทธิภาพ และความรู้ นักเศรษฐศาสตร์บางคนอย่างแกรี เบค เกอ ได้เพิ่มเติมคุณสมบัติว่าด้วยบุคลิกภาพ รูปลักษณ์ภายนอก ชื่อเสียง และความน่าเชื่อถือเพิ่มเข้าไปอีก นอกจากนี้ ยังมีคนอื่น ๆ เช่น ริชาร์ด ครอว์ฟอร์ด ให้นำนักทุนมนุษย์นี้พ่วง กับบุคคลที่เป็นเจ้าของมันทีเดียวโดยกล่าวว่าทุนมนุษย์ประกอบรวมเข้าเป็น บุคคลที่ได้รับการศึกษามีทักษะ ความชำนาญ (ศิริ โอภาสพงษ์ . 2543 : 32) สำหรับ Human Capital : What It Is and Why People Invest It ของโทมัส โอ ดาเวนพอร์ทระบุว่าทุนมนุษย์ประกอบด้วย ความสามารถ พฤติกรรม ความพยายามและเวลา ดังแผนภาพนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงแผนภาพทุนมนุษย์ของ โทมัส โอ ดาเวนพอร์ท

- ความสามารถ (ability) หมายถึง ความชำนาญในชุดของกิจกรรมหรืองานรูปแบบใด ความสามารถจะประกอบด้วยส่วนประกอบย่อยอีก 3 ส่วนด้วยกัน
- ความรู้ (knowledge) เปี่ยมด้วยความรู้ในข้อเท็จจริงที่จำเป็นสำหรับทำงานหนึ่งๆ ความรู้นี้มีลักษณะกว้างขวางกว่าทักษะเพราะความรู้บ่งบอกถึงขอบเขตสติปัญญาภายในงานหรือภารกิจที่บุคคลหนึ่งกระทำอยู่
- ทักษะ (skill) หมายถึง ความคล่องแคล่ว รู้จักขั้นตอนและวิธีการสำหรับ

ปฏิบัติการกิจใดภารกิจหนึ่งให้ให้ลุล่วงได้เป็นอย่างดีทักษะนี้มีตั้งแต่ความแข็งแกร่งทางกายภาพไปจนถึงความปราดเปรียวคล่องแคล่วกับการเรียนรู้เฉพาะเรื่องเนื้อหาสำคัญก็คือการเก่งเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

- ความสามารถเฉพาะตัวหรือพรสวรรค์ (talent) เป็นคุณสมบัติสำหรับทำงานใดงานหนึ่งอย่างเห็นได้ชัด ติดตัวมาแต่กำเนิด
- พฤติกรรม (behavior) หมายถึง ลักษณะการแสดงออกที่มีส่วนต่อความสำเร็จของงานที่สังเกตได้ พฤติกรรมรวมเอาการตอบสนองที่มีมาแต่เดิม และที่ได้รับการฝึกฝนอบรมมาใหม่ ที่คนคนหนึ่งจะแสดงกับสถานการณ์ ตลอดจนปัจจัยกระตุ้นเชิงสถานการณ์ต่างๆ ลักษณะอาการที่เราแสดงออกไปจะส่งผลถึงค่านิยม จริยธรรม ความเชื่อ และปฏิกริยาต่อโลกที่เราอาศัยอยู่
- ความพยายาม (effort) คือการนำเอาทรัพยากรทางกายและความคิดไปใช้ด้วยความมีสติ เพื่อบรรลุสู่เป้าหมายเฉพาะบางอย่างความพยายามเป็นตัวกระตุ้นผลักดันให้เกิดทักษะ ความรู้ และความสามารถเฉพาะตัว ตลอดจนพฤติกรรมที่ได้รับการควบคุม เพื่อก่อให้เกิดการลงทุนในทุนมนุษย์
- เวลา (time) หมายถึง ปัจจัยด้านลำดับเวลาของการลงทุนในทุนมนุษย์ ซึ่งอาจเป็นระยะหลายๆ ชั่วโมงต่อวัน หลายปี ในงานอาชีพใดอาชีพหนึ่ง หรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งระหว่างนั้น ดังนั้นสมการว่าด้วยทุนมนุษย์ คือ

การลงทุนในมนุษย์ทั้งหมด = (ความสามารถ + พฤติกรรม) * ความพยายาม * เวลา
(ศิริ โอภาสพงษ์. 2543 : 33 - 39)

ดังนั้นทุนมนุษย์ (human capital) หมายถึง ส่วนของความสามารถของมนุษย์ในการผลิตทางเศรษฐกิจที่แฝงอยู่ในตัวมนุษย์ อันได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์

การที่จะใช้กระบวนการทางการศึกษาในการพัฒนามนุษย์ให้เป็นทุนมนุษย์ ภายใต้อทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้นต้องอาศัยหลักการวางแผนการศึกษาเพื่อจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้วิจัยจึงได้ทำการค้นคว้าวิธีการวางแผนการศึกษาจนสามารถสรุปวิธีการวางแผนการศึกษาที่เป็นที่นิยมได้ 4 วิธีคือ

1. การวางแผนการศึกษาตามความต้องการกำลังคน (manpower requirements approach)

การวางแผนการศึกษาตามความต้องการกำลังคนมีพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การศึกษามีส่วนเกื้อกูลการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและกระบวนการพัฒนาประเทศ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องผลิตกำลังคนให้เหมาะสมกับความต้องการในตลาดแรงงาน (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ . 2519 : 126) แนวความคิดนี้จึงนำการศึกษาไปผูกไว้กับเศรษฐกิจ ถือว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือของ

เศรษฐกิจ เป็นเครื่องมือในการผลิตแรงงานมนุษย์ จึงเน้นการลงทุนในการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคน หรือผลิตทุนมนุษย์ให้กับระบบเศรษฐกิจเป็นสำคัญ จะเน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ได้มนุษย์ที่มีกำลังกาย มีทัศนคติ มีทักษะหรือฝีมือและขีดความสามารถสูง เพื่อประโยชน์ในการใช้ทำงาน ทำการผลิตและการบริหารก่อให้เกิดผลผลิตให้ได้สินค้าให้มีบริการหรือมีการประกอบการเพื่ออำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ แก่มนุษย์ด้วยกัน (อุทัย บุญประเสริฐ . 2537 : 98 – 99)

วิธีการวางแผนการศึกษาตามความต้องการกำลังคนนี้ เริ่มต้นด้วยการวางแผนเกี่ยวกับความต้องการกำลังคนประเภทต่าง ๆ ของภาคเศรษฐกิจแต่ละภาคจากนั้นจึงหันมาพิจารณากำลังความสามารถของระบบการศึกษาในการผลิตกำลังคนประเภทเหล่านี้ (รังสรรค์ ธาระพรพันธุ์ . 2519 : 126) ดังนั้นการวางแผนการศึกษาตามวิธีนี้จึงประกอบด้วยกระบวนการ 2 ขั้นตอน คือ 1. กำหนดลักษณะและจำนวนของกำลังแรงงานที่ต้องการสำหรับเศรษฐกิจในอนาคตของประเทศ 2. ทำการผลิตให้ตามสาขาและตามระดับที่ต้องการและชะลอหรือยับยั้งการผลิต ถ้าพบว่ามีกำลังคนเกินในสาขาอาชีพใด (อุทัย บุญประเสริฐ . 2537 : 101 – 102) จะเห็นได้ว่าการวางแผนการศึกษาวิธีนี้ จำเป็นต้องผสมผสานกับการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งต้องมีการวางแผนระยะยาวด้วย เพราะการผลิตกำลังคนให้ได้ปริมาณและคุณภาพตามที่ต้องการไม่อาจกระทำได้ในช่วงระยะเวลาอันสั้นและการวางแผนการศึกษาจะไร้ประสิทธิผลหากไม่ได้พิจารณาโครงสร้างของระบบการศึกษา หลักสูตร และเนื้อหาสาระของการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการคาดคะเนความต้องการกำลังคน (รังสรรค์ ธาระพรพันธุ์ . 2519 : 127,130)

2. การวางแผนการศึกษาตามความต้องการของสังคม (social demand approach) การวางแผนการศึกษาตามความต้องการของสังคมมีพื้นฐานที่ถือว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อสนองความต้องการของประชาชนหรือตอบสนองต่ออุปสงค์ของสังคม ไม่ใช่ตอบสนองแต่ความต้องการทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว จะเห็นได้ว่าแนวคิดของการวางแผนการศึกษาแบบนี้ ยึดอุปสงค์ (demand) เป็นหลัก เป็นการดูว่าอุปสงค์มีลักษณะอย่างไร เพื่อเปิดโอกาสทางการศึกษาแก่คนทุกคนที่มีคุณสมบัติ (qualification) ตามที่กำหนดเข้าเรียนได้ในทุกระดับการศึกษา ตามระดับสติปัญญาและตามความสามารถรวมทั้งความปรารถนาที่จะเรียน จึงเป็นการเน้นการเปิดโอกาสเน้นสร้างความเสมอภาคและการตอบสนองต่อความต้องการของสังคมเป็นหลักสำคัญ (อุทัย บุญประเสริฐ. 2537 : 93 –94 ; ชีรวัฒน์ นิจนตร . 2542 : 42 – 43)

ดังนั้นกระบวนการของการวางแผนการศึกษาตามความต้องการของสังคมจึงเริ่มด้วยการคาดคะเนความต้องการหรือ การวิเคราะห์แนวโน้มอุปสงค์ (demand analysis) ทางการศึกษาแต่ละระดับที่แตกต่างกันไป โดยอาศัยข้อมูลประชากร (ดิลก บุญเรืองรอด. 2526 : 53)

อาทิเช่น ระดับประถมศึกษา ซึ่งจัดเป็นการศึกษาภาคบังคับสำหรับทุกคนและรัฐต้องจัดให้เปล่า เพราะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน มักจะใช้วิธีการวิเคราะห์ทางด้านประชากร เพื่อให้ได้ข้อมูลปริมาณเด็กที่เข้าสู่ระบบประถมศึกษา เมื่ออายุครบเกณฑ์ที่จะเข้าเรียนเมื่อเด็กเข้าสู่ระบบโรงเรียนแล้วก็อาจใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการคาดคะเนจำนวนนักเรียนแต่ละชั้น เช่น การวิเคราะห์การสะพัดของนักเรียนเพื่อหาอัตราการเลื่อนชั้น อัตราการซ้ำชั้นซึ่งจะทำให้ทราบแนวโน้มปริมาณความต้องการเป็นรายปีหรือแต่ละระดับชั้นในช่วงปีต่าง ๆ ได้ ส่วนในระดับมัธยมและอุดมศึกษา สามารถคาดคะเนความต้องการเข้าเรียนได้จากแนวโน้มของอัตราการเรียนต่อระหว่างระดับการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับความต้องการของผู้เรียนและความคาดหวังของผู้ปกครอง ในกรณีที่ประเทศมีทรัพยากรจำกัด รัฐไม่สามารถจัดการศึกษาให้สนองความต้องการของบุคคลได้ทั้งหมด จึงต้องมีการกำหนดคุณสมบัติและเงื่อนไขบางประการสำหรับผู้ที่เข้าเรียน เช่น ผู้เรียนต้องร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทางการศึกษา หรือต้องมีระบบการคัดเลือกหากมีที่นั่งเรียนไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม ประเทศที่มองเห็นความสำคัญของการศึกษาอยู่ในลำดับสูงๆ มักจะพยายามหาทางสนองความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด เช่น การขยายการศึกษาภาคบังคับระดับมัธยมศึกษา การจัดตั้งมหาวิทยาลัยเปิดหรือมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับ เป็นต้น (ชีรวัดน์ นิจนตร . 2542 : 43 – 44)

ดังนั้น การวิเคราะห์แนวโน้มของอุปสงค์ประกอบด้วย (อุทัย บุญประเสริฐ . 2537 : 98)

1. แนวโน้มประชากร
2. อัตราการรับบริการการศึกษาด้านต่าง ๆ ระดับต่าง ๆ ของประชากร
3. การสะพัดของนักเรียนหรือมีผู้เรียนในระบบ
4. แนวโน้มความพึงพอใจในการศึกษาประชาชน

3. การวางแผนการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน (cost – benefit analysis)

เนื่องจากทรัพยากรที่มีอยู่มีค่อนข้างจำกัดในสังคม นักเศรษฐศาสตร์มีความเห็นว่าจำเป็นต้องคำนึงถึงผลตอบแทน ต้องพิจารณาผลตอบแทนในลักษณะผลได้ผลเสียหรือ benefit – cost analysis เพื่อกำหนดการตัดสินใจในการลงทุนในการศึกษาเพื่อให้มีการวางแผนและการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูง (อุทัย บุญประเสริฐ . 2537 : 105) โดยที่การศึกษาประเภทใดหรือระดับใด ที่ให้ประโยชน์สุทธิแก่สังคม (social net benefit) สูง ถือเป็นประเภทและระดับของการศึกษาที่มีความสำคัญลำดับสูงในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ ส่วนการศึกษาประเภทใดหรือระดับใด ที่ให้ประโยชน์สุทธิ สังคมน้อยถือเป็นประเภทและระดับของการศึกษาที่มีความสำคัญลำดับต่ำ การจัดสรรงบประมาณการศึกษาจะพิจารณาจากประโยชน์สุทธิ

ที่สังคมได้จากการศึกษาแต่ละระดับแต่ละประเภทเป็นสำคัญ (รังสรรค์ ณะพรพันธุ์ . 2519 : 127)

นักเศรษฐศาสตร์การศึกษาต่างก็พยายามหาทางคำนวณอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนทางการศึกษา (rate of returns on education investment) อัตราผลตอบแทนทางการศึกษานี้แบ่งได้ 2 ประเภทคือ อัตราผลตอบแทนทางสังคม (social rate of returns) ซึ่งเป็นผลตอบแทนที่สังคมส่วนรวมได้จากการลงทุนทางการศึกษาและอัตราผลตอบแทนส่วนบุคคล (private rate of returns) เป็นผลตอบแทนแก่ผู้สำเร็จการศึกษาและครอบครัวของเขาในรูปเงินเดือน ค่าจ้าง หรือผลได้อื่น ๆ รวมทั้งความสุขใจ (ชีรวัดน์ นิจนตร . 2542 : 57 – 58)

ในการหาอัตราผลตอบแทนการลงทุนทางการศึกษาจำเป็นต้องทราบ ต้นทุนทั้งหมดที่เสียไปกับการศึกษาและผลตอบแทนทั้งหมดที่ได้รับ (อุทัย บุญประเสริฐ. 2537 : 106) วิธีการคำนวณอัตราผลตอบแทนทางการศึกษามีอยู่ 2 วิธีใหญ่ ๆ คือ วิธีเปรียบเทียบมูลค่าปัจจุบัน (present value approach) เป็นการคำนวณมูลค่าปัจจุบัน (present value) ของต้นทุนทางการศึกษาระดับหนึ่งระดับใดในอดีต เพื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าปัจจุบันของกระแสรายได้ในอนาคต ซึ่งเป็นผลของการศึกษาในระดับนั้นและวิธีเปรียบเทียบผลตอบแทน (rate of return approach) เป็นการวัดประสิทธิภาพหรือผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษาว่าระดับหรือประเภทใดจะให้ประโยชน์แก่สังคมสูงสุด โดยพิจารณาจากอัตราผลตอบแทนทางสังคม (social rate of returns) หมายถึง อัตราส่วนลด (rate of discount or rate of interest) ที่จะทำให้อัตราผลตอบแทนที่สังคมได้รับมีมูลค่าปัจจุบันเท่ากับต้นทุนที่สังคมต้องเสียพอดี หรืออีกนัยหนึ่งเป็นอัตราส่วนลดที่จะทำให้อัตราผลตอบแทนสุทธิทางสังคมที่ทอนมาเป็นมูลค่าปัจจุบันแล้ว (discounted net benefits) มีค่าเท่ากับศูนย์ วินแฮม (ชีรวัดน์ นิจนตร. 2542 : 59 – 60; อ้างอิงจาก Windham. 1974 : 191 & Psacharopoulos. 1973 : 20)

4. การวางแผนการศึกษาโดยอาศัยการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด (optimum allocation of resources)

การวางแผนการศึกษาแบบนี้จะยึดการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมเป็นฐาน เป็น การวางแผนรวม (macro planning) โดยใช้คุณลักษณะของการวางแผนแบบเน้นความต้องการ กำลังคนกับการวางแผนที่เน้นการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนร่วมกันเป็นวิธีการบูรณาการ (intergrate) การวางแผนการศึกษากับการวางแผนเศรษฐกิจจาก คลอเรีย (ดิลก บุญเรืองรอด . 2526 : 86 ; อ้างอิงจาก Correa . 1975 : 30) โดยอาศัยผลตอบแทนเป็นเกณฑ์ในการกำหนด เป้าหมายทางการศึกษาซึ่งมีการกำหนดทรัพยากรเพื่อการศึกษาแต่ละระดับประเภทอย่าง เหมาะสมกับสภาวะหรือฐานะของประเทศ (ดิลก บุญเรืองรอด . 2526 : 86)

เทคนิคสำคัญที่ต้องใช้ในการวางแผนการศึกษาแบบนี้คือ การใช้โปรแกรมเชิงเส้นตรง (linear programming) อันเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่นำไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจแก่

ปัญหาต่าง ๆ กันอย่างแพร่หลาย การโปรแกรมเชิงเส้นตรงนี้เป็นวิธีการแก้ปัญหาเรื่องการจัดสรรปัจจัยและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดตามเงื่อนไขกำหนด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินใจให้เกิดผลการดำเนินงานสูงสุดในระบบ เริ่มด้วยการสร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ (Mathematical mode) แทนระบบปัญหา และนำแบบจำลองไปใช้แก้ปัญหาดังกล่าว (ชีรวพันธ์ นิเจนตร. 2542 : 65)

ดังนั้น ในการใช้โปรแกรมเชิงเส้นตรงจึงประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วนคือ

1. ส่วนที่เป็นสมการหรือฟังก์ชัน โดยทั่วไปจะเรียกว่าสมการเป้าหมายหรือฟังก์ชันเป้าหมาย (objective function)
2. ส่วนที่เป็นสมการหรืออสมการที่แสดงขอบข่ายหรือเงื่อนไข (constraints) ของตัวแปรในสมการเป้าหมาย (ดิลก บุญเรืองรอด . 2526 : 87)

สรุปว่าการใช้เทคนิคโปรแกรมเชิงเส้นตรงในการวางแผนการศึกษาแบบนี้ มีจุดประสงค์ 2 ประการ พานิชภักดี(ชีรวพันธ์ นิเจนตร. 2542 : 65 – 66 ; อ้างอิงจาก Panitchpakdi . 1973 : 19 – 20)

1. เพื่อหาอัตราค่าจ้างเงา (shadow wage) ของแรงงานที่มีทักษะบางประเภท เนื่องจากมีข้อสังเกตว่า ความแตกต่างของรายได้ในการวิเคราะห์ ต้นทุน – ผลตอบแทนมิได้แสดงถึงประสิทธิภาพการผลิตที่แท้จริงของแรงงาน เพราะผลจากโครงสร้างของสถาบัน ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และความไม่สมบูรณ์ของตลาดแรงงาน ค่าจ้างเงาจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องวัดความขาดแคลนของแรงงานมีฝีมือบางประเภทได้ดีกว่า

2. เพื่อกำหนดการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมให้แก่ระบบการศึกษาและภายในระบบการศึกษา โดยพิจารณาของข้อยกจำกัดทางด้านงบประมาณ จำนวนครู และปัจจัยกายภาพอื่น ๆ ที่มีอยู่ แบบจำลองของการวางแผนแบบนี้ จึงซับซ้อนและมีความหลากหลาย (variety) มาก สมการเป้าหมายในกรณีของการวางแผนการศึกษาอาจเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจหรือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (gross domestic product) ให้มากที่สุด ให้การบริโภคทรัพยากรต่าง ๆ มีคุณค่ามากที่สุด และให้การศึกษาดอบสนองความต้องการของสังคมมากที่สุด โดยลดการว่างงานให้น้อยลงและใช้ต้นทุนทางการศึกษาน้อยที่สุดเป็นต้น ส่วนสมการขอบเขตจำกัดอาจจะเป็นเรื่องของฐานะความเป็นอยู่ของนักเรียน จำนวนครูและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ งบประมาณการศึกษา ฯลฯ ความสมบูรณ์ถูกต้องของการวางแผนแบบนี้ จึงขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของสมการทั้งหมดที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ เหล่านี้

ดังนั้นการผลิตกำลังคนให้มีปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้องกับความต้องการนั้น มีความจำเป็นที่ต้องใช้การวางแผนการศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาความต้องการของสถานประกอบการตลอดจนการศึกษาถึงหลักสูตรวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมความเจริญของ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงได้ทำการศึกษาทั้งฝ่ายการผลิต คือสถาบันการศึกษา กับ ฝ่าย
 นายจ้างคือสถานประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความสอดคล้องกันของทั้ง
 2 ฝ่าย ซึ่งจะทำให้การจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดเกิดประโยชน์สูงสุด

ตอนที่ 4 ผลงานวิจัย

4.1 ผลงานวิจัยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

4.1.1 งานวิจัยในประเทศ

สรณะ ฉายประเสริฐ (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการ
 ท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาของบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาครัฐบาลและภาคเอกชน
 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

ภาครัฐบาลต้องการ

บุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติด้านศิลป
 วัฒนธรรมและด้านภูมิศาสตร์แก่นักท่องเที่ยวได้

ภาคเอกชนต้องการ

บุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์และศิลป
 วัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยวได้ (เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย)

ดังนั้นสรุปว่า

การให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวนั้นพบว่าโดยส่วนรวมทั้งภาครัฐบาลและ
 เอกชนต่างเน้นในเรื่องประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมส่วนความรู้ในเรื่องอื่น ๆ ที่มี
 ความสำคัญในแง่ของการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาอันได้แก่ความรู้เรื่องธรรมชาติยังมีการปฏิบัติ
 อยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความสนใจในเรื่องของศิลปวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์
 ประวัติศาสตร์ของไทยเป็นอย่างมาก

จงพิศ กนกโชติ และสมแก้ว รุ่งเลิศเกรียงไกร (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง
 สภาพแรงงานในกิจการโรงแรมของภาคใต้ จากการวิจัยพบว่า ผู้จัดการทั่วไปของโรงแรมใน
 ภาคใต้ ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 30 – 40 ปี ขณะที่ผู้จัดการแผนกต่าง ๆ มีอายุเฉลี่ยอยู่
 ระหว่าง 25 – 30 ปี ส่วนระดับการศึกษา โดยเฉลี่ยของผู้จัดการทั่วไปอยู่ในระดับปริญญาตรี
 ขณะที่ผู้จัดการแผนกอาหารและเครื่องดื่มและแผนกการบริการส่วนหน้ามีการศึกษาโดยเฉลี่ย
 อยู่ในระดับวิชาชีพชั้นสูง ส่วนแผนกแม่บ้านจะมีการศึกษาโดยเฉลี่ยระดับมัธยมศึกษา ซึ่งโดย
 ลักษณะของงานโรงแรมแล้วต้องการผู้มีการศึกษาเฉพาะด้านของงานโรงแรมและในรูปแบบ
 ของการปฏิบัติงานมากกว่าการศึกษาโดยทั่วไป ดังนั้น ในการบริหารโรงแรม ในบางตำแหน่ง
 เช่น ผู้จัดการทั่วไป ผู้จัดการแผนกหลัก ๆ และหัวหน้าพ่อครัวในภาคใต้ จึงพบว่ามีคนต่างชาติ
 อยู่บ้าง ผู้บริหารงานส่วนใหญ่มีอายุการทำงานในธุรกิจโรงแรมโดยเฉลี่ย 5 – 8 ปี ไม่ว่า

จะเป็นผู้จัดการทั่วไปหรือผู้จัดการแผนกต่าง ๆ แต่ส่วนใหญ่แล้วผู้บริหารทุกระดับจะมีการหมุนเวียนแรงงานสูงมาก เนื่องจากภาวะปัจจุบันสามารถหางานทำได้ทั่วไปในประเทศ โดยผู้บริหารของโรงแรมเหล่านี้มีอายุการทำงานในโรงแรมแต่ละแห่งโดยเฉลี่ย 1 – 2 ปี เป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามเนื่องจากอุตสาหกรรมโรงแรมอยู่ในภาวะเจริญเติบโตอย่างมาก ทำให้มีความต้องการแรงงานในทุกระดับของโรงแรม แม้ว่าความต้องการแรงงานระดับบริหารและแรงงานระดับอื่น ๆ จะอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน แต่แรงงานระดับบริหารจะหาได้ลำบากกว่า เนื่องจากบุคลากรระดับบริหารต้องมีประสบการณ์และความชำนาญงานโรงแรมมากพอสมควร จากสภาพเช่นนี้ ทำให้แรงงานระดับปฏิบัติการที่มีประสบการณ์ 1 – 2 ปี เปลี่ยนไปทำงานโรงแรมอื่น เพื่อให้ได้ตำแหน่งสามารถบริหาร ซึ่งเป็นเหตุให้มีอายุการทำงานในโรงแรมแต่ละแห่งเพียงช่วงสั้น ๆ เท่านั้น การหมุนเวียนแรงงานจึงเป็นปัญหาอย่างหนึ่งที่ธุรกิจโรงแรมเผชิญอยู่ขณะนี้ เนื่องจากแรงงานในโรงแรมยังขาดแคลนอยู่มาก โดยแผนกอาหารและเครื่องดื่ม และแผนกบริการส่วนหน้าจะมีการหมุนเวียนแรงงานสูงกว่าแผนกอื่น ๆ เนื่องจากมีโอกาสติดต่อกับบุคคลภายนอกมาก จึงถูกชักชวนไปทำงานที่อื่นได้ง่ายกว่าแผนกอื่น ปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในธุรกิจโรงแรมภาคใต้คือ พนักงานขาดประสบการณ์ที่พอเพียง ขาดความรู้ด้านภาษาต่างประเทศและขาดความสำนึกและความเต็มใจในการให้บริการ อันเป็นเหตุให้คุณภาพของการทำงาน และการให้บริการบกพร่องไป ทำให้ธุรกิจโรงแรมของภาคใต้ยังไม่ได้มาตรฐานที่ดีนัก ส่วนคุณลักษณะของพนักงานที่ธุรกิจโรงแรมภาคใต้ต้องการนั้นมีต่างกันไปตามแผนกต่าง ๆ เนื่องจากลักษณะของงานต่างกัน โดยในแผนกอาหารและเครื่องดื่ม ต้องการให้พนักงานรู้จักการรับคำสั่งที่ถูกต้องรู้จักความรับผิดชอบและตรงต่อเวลา ส่วนแผนกบริการส่วนหน้านี้ต้องการพนักงานที่มีความยิ้มแย้มแจ่มใส เต็มใจทำงาน ความรู้สึกอยากให้บริการ พุดจาไพเราะ มีมารยาททำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงต่อเวลา พุดภาษาต่างประเทศได้ และสามารถติดต่อสื่อสารความด้วยความถูกต้องชัดเจน ขณะที่แผนกแม่บ้านต้องการพนักงานที่มีความอดทน มีมารยาท มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา และเต็มใจให้บริการธุรกิจโรงแรมส่วนมากจะมีการอบรมพนักงานอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้พนักงานเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่าและทันสมัยอยู่เสมอ การอบรมที่จัดให้มีจะเป็นลักษณะว่าโรงแรมจัดขึ้นเอง โดยใช้วิทยากรในโรงแรมเป็นส่วนใหญ่และมีการใช้วิทยากรจากภายนอกบ้างเล็กน้อย หัวข้อที่อบรมส่วนใหญ่เป็นเรื่องทักษะในการติดต่อสื่อสาร การให้บริการที่ดีและการฝึกให้มีคุณลักษณะที่จำเป็นและต้องการตามที่กล่าวมาข้างต้นของแผนกต่าง ๆ

อรัญ บัวสุวรรณ (กรณีศึกษา วิทยะदानนท์ . 2540 : 77-79 ; อ้างอิงจาก อรัญ บัวสุวรรณ. 2534 : 11-12) ได้ทำการวิจัยพบว่า คุณลักษณะทั่วไปของแรงงานระดับกลางที่พึงประสงค์ในทัศนะของผู้จัดการฝ่ายบุคคลโรงแรม อยู่ในระดับมากทุกด้าน อันดับหนึ่ง คือด้านความประพฤติ ได้แก่ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร อันดับสองด้าน

บุคลิกภาพได้แก่มีความกระตือรือร้น แคล่วคล่องว่องไว แต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีความสุภาพ อ่อนน้อม อันดับสามด้านมนุษยสัมพันธ์ ได้แก่มีความสามารถในการสื่อความหมาย มีความเสียสละและรู้จักทำงานร่วมกันกับผู้อื่น อันดับสุดท้ายคือความรู้ได้แก่มีความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษ มีความรู้ในการใช้ภาษาไทย มีความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย ส่วนคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของแรงงานฝ่ายต่าง ๆ ทุกฝ่าย อยู่ในระดับมาก อันดับหนึ่งคือด้านความรู้ทางวิชาชีพ อันดับสองด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน และอยู่ในระดับปานกลางหรือด้านประสบการณ์ ได้แก่งานฝ่ายบัญชีควรมีความรู้ความเข้าใจหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ รู้ขั้นตอนการทำงานระบบบัญชี รู้การบริหารระบบเอกสาร ควรมีไหวพริบในการแก้ปัญหาในการทำงาน สามารถทำงานได้ถูกต้องและรวดเร็ว พิมพ์ดีดภาษาไทย ภาษาอังกฤษได้ มีประสบการณ์ในการทำงานฝ่ายบัญชี ผ่านการอบรมเกี่ยวกับบัญชี ฝ่ายห้องพักรับรองควรมีความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของลูกค้า รู้เกี่ยวกับเหตุการณ์และสถานการณ์สำคัญ ๆ ของท้องถิ่น วิธีการจัดทำแผนการใช้อาคารสถานที่ เป็นผู้สามารถให้บริการและการต้อนรับเป็นที่ประทับใจ เป็นสื่อกลางความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานกับผู้ใช้บริการ ประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ได้ดี ผ่านการอบรมแลดูงานห้องพักรับรอง เคยทำงานฝ่ายห้องพักรับรองหรือลักษณะที่คล้ายคลึงกันมาก่อน ฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม ควรมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการบริการอาหารและเครื่องดื่ม รู้วิธีการประกอบอาหารและเครื่องดื่ม รู้วิธีการจัดงานเลี้ยงในโอกาสต่าง ๆ ควรมีไหวพริบในการแก้ปัญหาการทำงาน มีความสามารถในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถปฏิบัติงานในฝ่ายอาหารและเครื่องดื่มได้หลายหน้าที่ ควรผ่านการ อบรมจากสถาบันการโรงแรมและการท่องเที่ยว เคยทำงานฝ่ายอาหารและเครื่องดื่มมาก่อน ฝ่ายขายควรมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการขาย การโฆษณาประชาสัมพันธ์ รู้ในการวางแผนการขาย ควรมีความสามารถในการพูดจูงใจให้ใช้บริการ ประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ได้ดี พูดและเขียนภาษาอังกฤษได้ ควรเคยทำงานฝ่ายขายมาก่อน ฝ่ายบุคคลควรมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายของหน่วยงาน มีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจโรงแรม รู้หลักการประชาสัมพันธ์และการสื่อความหมาย ควรมีความสามารถในการจูงใจให้พนักงานปฏิบัติตามระเบียบ สามารถติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ได้ดี มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์อันดี ควรเคยทำงานฝ่ายบุคคล ผ่านการอบรมและการพัฒนาบุคลากร เคยทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝ่ายช่างควรมีความรู้ความสามารถในการแก้ปัญหาการทำงาน รู้เกี่ยวกับการใช้และการเก็บรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง รู้เรื่องของการความปลอดภัย ควรเป็นผู้มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน สามารถนำเทคนิคใหม่ ๆ มาพัฒนาการทำงาน ใช้และบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีประสบการณ์ในการตัดสินใจ เคยทำงานร่วมกับผู้อื่น และ เคยปฏิบัติงานฝ่ายช่างในโรงแรมมาก่อน

พรทิพย์ โพธิ์จาด (2538 : 40) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถภาพของพนักงานบริการอาหารที่ปฏิบัติงานจริง และที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของหัวหน้าผู้ปฏิบัติงานครัวของโรงแรมชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถภาพที่ต้องการเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยได้แก่ ความรู้และทักษะด้านการประกอบอาหาร ด้านการตกแต่งอาหาร ด้านการเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์การประกอบอาหาร ด้านการเตรียม วัตถุดิบการปรุงอาหาร ด้านภาษาไทย ด้านภาษาอังกฤษ ด้านภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

สมพร อัดถากร (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพนักงานแม่บ้านโรงแรมตามความคิดเห็นของพนักงานแม่บ้านและผู้บริหารโรงแรม ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงแรม ให้ความสำคัญของลำดับในด้านบุคลิกภาพได้แก่ พนักงานแม่บ้านโรงแรม ควรมีใบหน้ายิ้มแย้ม การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะในด้านเจตคติและลักษณะนิสัย พนักงานแม่บ้านโรงแรมควรมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบหน้าที่ มีเจตคติที่ดีต่องาน ในด้านความรู้ พนักงานแม่บ้านควรมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ การเข้าใจคำศัพท์เทคนิค การเขียนรายงานตามแบบรายงาน ส่วนด้านทักษะพนักงานแม่บ้านโรงแรมควรทำงานประณีต แต่ได้ผลงานมาก สามารถทำงานถูกต้องและเสร็จทันเวลา มีความสังเกตจดจำเร็ว

2. ความคิดเห็นของพนักงานแม่บ้านโรงแรม ให้ความสำคัญตามลำดับกับประเด็นต่าง ๆ ในด้านบุคลิกภาพว่า พนักงานแม่บ้านโรงแรมควรมีใบหน้ายิ้มแย้ม มีมนุษยสัมพันธ์ดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ในด้านเจตคติและลักษณะนิสัย พนักงานแม่บ้านโรงแรมควรมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ในด้านความรู้ พนักงานแม่บ้านควรมีความเข้าใจศัพท์เทคนิค การดูแลรักษาเครื่องใช้ และการเขียนรายงานตามแบบรายงาน ส่วนด้านทักษะพนักงานแม่บ้านโรงแรมควรมีความคล่องแคล่วว่องไวในการทำงาน มีความสังเกตจดจำได้เร็วและมีความสามารถทำงานได้ถูกต้อง ทันเวลา ตามลำดับ

ธัญญา แซ่หุ่่น (2539 : 60-68) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการ การแสวงหา และการพัฒนาบุคลากรในสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของภาคธุรกิจเอกชนในกรุงเทพมหานครและภาคตะวันตก พบว่า

1. งานด้านอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว เป็นงานบริการที่เหนื่อย ต้องสมบุกสมบัน ต้องอดทนต่อสภาพกดดันทั้งจากแขก จากเพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชา ต้องส่งมอบบริการให้เป็นที่พอใจของลูกค้าเป็นรอบ เป็นกะ ตลอด 24 ชั่วโมง หรือถ้าเป็นบริษัทนำเที่ยวก็เฉพาะช่วงออกทัวร์ ผู้ที่จะทำงานนี้ได้ดีมีช่วงระยะเวลาที่สุขภาพยังแข็งแรง ว่องไว อายุยังน้อย ไม่มีภาระทางครอบครัวตนเอง เนื่องจากมีผลกระทบต่องานครอบครัว ด้วยเหตุนี้จึงทำให้วงจรชีวิตของมัคคุเทศก์ก็ดี พนักงานบริการในโรงแรมมีระยะเวลาจำกัดคนเก่าจากไป ต้องการคน

ใหม่เข้ามาแทนที่เพราะฉะนั้นการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพออกมามากๆ จึงไม่ต้องเกรงว่าจะอึดตัวหรือล้นตลาด แต่ควรให้มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองไปเป็นผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการต่อไปในอนาคต

2. เกณฑ์ที่สำคัญในการเลือกสรรพนักงานคือ จะต้องมีความสมบัติดังนี้

2.1 ภาษาอังกฤษดี

2.2 มีทัศนคติที่ดีต่อการให้บริการ

2.3 ซื่อสัตย์

2.4 สุขภาพดี

2.5 บุคลิกภาพดี มีความอดทนสูง

2.6 มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ สำหรับบางตำแหน่งจะได้รับการพิจารณาก่อนส่วน

วิธีการสรรหาที่ภาคธุรกิจนิยมใช้คือ

2.7 ปิดประกาศหน้าร้าน, ประกาศทางหนังสือพิมพ์

2.8 บอกต่อๆ กันไป

2.9 เลื่อนตำแหน่งจากภายใน

2.10 ได้รับการแนะนำจากผู้อื่น ชื้อตัว แ่่งตัวมา

2.11 เปิดอบรม หรือรับสมัครจากสถาบันการศึกษา

กิงพร ทองใบ เสน่ห์ จุ้ยโต และ ราณี อธิชัยกุล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพยากรณ์ความต้องการกำลังคนของอุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศไทย ช่วง พ.ศ.2536 – 2540 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า จำนวนพนักงานรวมโดยเฉลี่ยของโรงแรมที่ทำการสำรวจ เท่ากับ 181 คนต่อแห่ง โดยเป็นพนักงานชายร้อยละ 50.8 พนักงานหญิงร้อยละ 49.2 พนักงานร้อยละ 57 อยู่ในช่วงอายุ 21 – 30 ปี ในด้านระดับการศึกษาพนักงานร้อยละ 72 มีระดับการศึกษาดำกว่าระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง (ปวส.) และพนักงานที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 12 สำหรับด้านการบริหารภายในโรงแรม ปรากฏว่า พนักงานร้อยละ 45.3 เป็นพนักงานระดับไม่ใช้เทคนิค ร้อยละ 44.7 เป็นพนักงานระดับกลาง ร้อยละ 8.9 เป็นพนักงานระดับเหนือกว่าเทคนิค สำหรับพนักงานระดับบริหารมีร้อยละ 1.1

ในด้านคุณภาพของพนักงาน ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงแรมส่วนใหญ่เห็นว่าคุณภาพของพนักงานโรงแรมในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีบางรายการที่มีระดับความพอใจน้อยกว่ารายการอื่น ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัว ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ และความสามารถในการวิเคราะห์และออกแบบระบบงานโรงแรม รายการทางคุณภาพที่พอใจน้อยเหล่านี้ เป็นคุณภาพที่ผู้บริหารต้องการให้มีการพัฒนาในอนาคตทั้งโดยการฝึกอบรมและการศึกษา

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541 : บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวปี 2540 พบว่า คุณสมบัติของแรงงานที่ผู้ประกอบการ ต้องการ สรุปได้ดังนี้

แรงงานเพศหญิงยังคงเป็นที่ต้องการสูงกว่าแรงงานเพศชายในทุกสาขาธุรกิจ โดยเฉพาะในธุรกิจภัตตาคาร ร้านอาหาร ธุรกิจคมนาคมและขนส่ง และธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก สำหรับระดับการศึกษาของแรงงานที่ต้องการเพิ่มส่วนใหญ่มักยังเป็นแรงงานในระดับการศึกษา ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาลงมา แม้ว่าความต้องการแรงงานในระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับ ปวช. ขึ้นไปยังคงมีอยู่ แต่ในภาพรวมก็ยังเป็นสัดส่วนที่น้อยกว่ากลุ่มระดับการศึกษากลุ่มแรกยกเว้น เพียงบางธุรกิจ คือ ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจอื่นๆ และธุรกิจบันเทิงและพักผ่อน นอกจากนั้นความ สำคัญในด้านวุฒิการศึกษาที่ตรงกับตำแหน่งยังมีไม่มากนักตามความต้องการของผู้ประกอบการ เฉพาะธุรกิจนำเที่ยวและธุรกิจคมนาคมและขนส่งเท่านั้นที่ค่อนข้างให้ความสำคัญกับเรื่อง ดังกล่าว

ปานทิพย์ ปานแสง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องนโยบายและการวางแผน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของโรงแรมสมัยใหม่ในกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณสมบัติที่ต้องการให้ พนักงานพัฒนาที่สุดคือ คุณสมบัติด้านความรู้ ประสบการณ์ ความคิดริเริ่ม ความสามารถ ภาษาอังกฤษต่างประเทศ และความรับผิดชอบ โดยเฉพาะในด้านภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศ นั้น ต้องสามารถสื่อสารได้เป็นอย่างดี และในขณะที่ปฏิบัติงานจะต้องได้รับการอบรมเพิ่มพูน ความรู้ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาเพื่อจะได้ทันต่อสถานการณ์ภายนอก

สุปรีดา ลีวเฉลิมวงศ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการ ของสถานประกอบการประเภทห้างสรรพสินค้าในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาตลาด ผลการวิจัยพบว่า ผู้จัดการฝ่ายบุคคลมีความต้องการผู้สำเร็จอาชีวศึกษาระดับ ปวส.สาขาการตลาดในเขต กรุงเทพมหานครที่มีความสามารถทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านความรู้ทางวิชาการที่ต้องการมาก ได้แก่ มีความรู้การตลาด ส่งเสริมการขายและบริการจัดส่งสินค้า สำเร็จการศึกษาตรงกับ ลักษณะงาน ผ่านการฝึกอบรมจากหน่วยงาน 2. ด้านทักษะในการประกอบอาชีพได้แก่ มีความ คล่องตัวปฏิบัติงานได้หลายแผนก สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายอย่างมีประสิทธิภาพ 3. ด้านบุคลิกภาพได้แก่ พุดจาสุภาพ มีสัมมาคารวะ ให้บริการดีมีทัศนคติที่ดีต่องาน และ 4. ด้าน คุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ รักษาความลับของหน่วยงานเป็นคนตรงต่อเวลา และซื่อสัตย์ต่อ หน่วยงาน

วาริ ศิริระเวทย์กุล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ พนักงานผู้ปฏิบัติงานครัวโรงแรมในกรุงเทพมหานครพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ พนักงานผู้ปฏิบัติครัวทั้ง 4 ด้านคือ 1) ด้านความรู้ ควรมีความรู้เกี่ยวกับงานครัวแผนกที่รับผิดชอบ

ชอบได้และควรประหยัดในการใช้วัตถุดิบเพื่อการประกอบอาหารได้อย่างคุ้มค่า 2) ด้านทักษะวิชาชีพ สามารถประกอบอาหารได้อย่างถูกสุขอนามัยมีทักษะในการเลือก ตรวจสอบ ทำความสะอาด จัดเก็บวัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหารได้อย่างถูกต้อง 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ควรมีความศรัทธาและภาคภูมิใจในงานอาชีพที่ทำอยู่ และสามารถทำงานกับผู้อื่นและทำงานเป็นทีมได้ 4) ด้านบุคลิกภาพควรมีสุภาพร่างกายแข็งแรงรักษาความสะอาดของร่างกาย อยู่เสมอ มีความรับผิดชอบซื่อสัตย์สุจริตและตรงต่อเวลา

4.1.2 งานวิจัยต่างประเทศ

บราวเนล & เรโนลด์ (Brownell & Reynolds. 2000 : 1-18) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้จัดการแผนกอาหาร ผลการวิจัยว่า จากผู้จัดการแผนกอาหาร 518 ตัวอย่าง เกือบครึ่ง(ร้อยละ 46.3) ผู้จัดการแผนกอาหารมีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่คล้ายคลึงกัน คือ ผู้จัดการแผนกอาหารจะมีคุณลักษณะทั่วไปในเรื่องของการมีเหตุผล ทักษะในการคิด และมีความยุติธรรมรวมทั้งมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ผลงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

งานวิจัยในประเทศ

สวัสดี้ ประทุมราช (2523 : บทคัดย่อ,341 – 345) ได้ทำการศึกษาความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรการฝึกหัดครูกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรการฝึกหัดครูกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 โดยการเปรียบเทียบสมรรถภาพของครูประถมศึกษาที่คาดหวังจากผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรการฝึกหัดครู กับสมรรถภาพของครูประถมศึกษา โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เพื่อหาสมรรถภาพครูประถมศึกษา
2. วิเคราะห์หลักสูตรการฝึกหัดครู เพื่อหาสมรรถภาพที่คาดหวังจากผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร
3. เปรียบเทียบสมรรถภาพที่คาดหวังจากผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรการฝึกหัดครู กับสมรรถภาพครูประถมศึกษา ที่วิเคราะห์ได้จากหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เพื่อศึกษาความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรการฝึกหัดครู กับหลักสูตรประถมศึกษา

อารีรัตน์ อุตสาหวิริยกุล (2528 :1-3) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของบัณฑิตทางด้านบริหารธุรกิจที่ตลาดต้องการ พบว่า จะต้องประกอบด้วย

1. มีความรู้ดี หมายถึง มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการ ทางด้านบริหารธุรกิจประกอบด้วยความรู้พื้นฐานด้านการจัดการ ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ
2. มีความชำนาญเน้นความสามารถที่จะนำความรู้มาใช้ในการงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ
3. มีบุคลิกภาพดี มีความซื่อสัตย์ คุณธรรม มีความเชื่อมั่น ขยัน มีไหวพริบ

มีมนุษยสัมพันธ์ ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่ม มีความอดทน ชาติรี เมืองนาโพธิ์ (2532 : บทคัดย่อ) ทำวิจัยส่วนบุคคลเรื่อง คุณสมบัติของบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชน

ผลการวิจัยพบว่า

คุณสมบัติของบัณฑิตซึ่งได้จากการสำรวจเอกสาร ปรากฏว่า ในด้านความรู้ความสามารถ ได้แก่ ความรอบรู้ในสาขาวิชาชีพของตนเป็นอย่างดี มีความสามารถในการบูรณาการศาสตร์ต่างๆ เข้าด้วยกัน สามารถประยุกต์ใช้ได้ทั้งในแง่วิชาการและวิชาชีพ ในด้านคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพ ได้แก่ ความเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นผู้ใฝ่รู้ความจริงและสามารถคิดอย่างมีเหตุผล มีอารมณ์สุนทรีย์ ประณีต ละเอียดย่อน มีโลกทัศน์กว้างไกล มีความสามารถในการใช้ภาษา มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจมีสัมพันธภาพที่ดีต่อเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติ

คุณสมบัติของบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคเอกชน ซึ่งได้จากความคิดเห็นของนักธุรกิจชั้นนำ 20 ท่าน ปรากฏว่า ในด้านความรู้ความสามารถ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติอยู่มีความเอาใจใส่และรับผิดชอบในหน้าที่การงานมีความคิดริเริ่ม มีความรู้เฉพาะสาขาที่เรียน มีความสามารถในการประยุกต์วิชาการกับงานที่ทำ ในด้านคุณลักษณะหรือบุคลิกภาพ ได้แก่ ความฉลาด ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์สุจริต มีไหวพริบและปฏิภาณดี มีความขยันหมั่นเพียร

คุณสมบัติที่ภาคธุรกิจเอกชนต้องการดังกล่าวนี้มีความสำคัญเป็นอันดับต้นและมีคุณสมบัติที่มีความสำคัญรองลงไปอีก รวมทั้งสิ้น 61 ประการ

ดวงจันทร์ เตียววิไล (2532 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตรการครุศึกษาไทย พุทธศักราช 2435 – 2530 งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรการครุศึกษาไทย นับตั้งแต่โรงเรียนฝึกหัดครูระบบสมัยใหม่ เมื่อพ.ศ. 2435 จนถึงปี พ.ศ. 2530 ในเรื่องของปรัชญาและเป้าหมาย สาระเนื้อหา การสอนและการประเมินผลการศึกษา และความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายของหลักสูตรกับความต้องการของสังคมการวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ เทคนิควิเคราะห์เอกสาร ทั้งนี้ใช้เอกสารและสิ่งตีพิมพ์ของรัฐบาล เอกสารของผู้เกี่ยวข้องกับการครุศึกษา ตลอดจนเอกสารเกี่ยวกับการสอนและเอกสารเกี่ยวกับสังคมที่เป็นบริบทของการครุศึกษาไทย

ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล (2532 : คำนำ) ได้ทำการวิจัยเรื่องบัณฑิตสังคมศาสตร์ที่พึงประสงค์ ผลการวิจัยพบว่าลักษณะบัณฑิตสังคมศาสตร์ที่พึงประสงค์มี 5 ด้าน คือ

1. คุณสมบัติส่วนตัว
2. มนุษยสัมพันธ์
3. คุณสมบัติด้านวิชาการ

4. ความสามารถในการปฏิบัติงาน

5. ศักยภาพที่นำไปสู่การพัฒนาตนเองและหน่วยงาน

ลักษณะทั้ง 5 ด้านนั้นพบว่า ลักษณะด้านคุณสมบัติ ด้านวิชาการ มีความสัมพันธ์กับตลาดแรงงานที่สำคัญคือ ภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจภาคเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เพื่อให้ทราบเข้าไปในรายละเอียดมากขึ้น การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเข้าไปในรายละเอียดของลักษณะทั้ง 5 ด้าน โดยแยกเป็น 63 คุณลักษณะย่อย พบว่า มีอยู่ 12 คุณลักษณะซึ่งมีความสัมพันธ์กับอาชีพทั้งภาครัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจภาคเอกชนคือ

1. การปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย
2. มีอารมณ์ขัน
3. การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นๆ
4. ความรู้เฉพาะสาขาที่เรียน
5. ความเชื่อมั่นของตนเองทางวิชาการ
6. ความสามารถในการทำวิจัย
7. ความสามารถในการให้คำปรึกษาทางวิชาการ
8. ความรู้ภาษาต่างประเทศ (โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ)
9. มีการวางแผนในการทำงาน
10. มีการประเมินผลการทำงาน
11. ความคิดริเริ่ม
12. มองการณ์ไกล

คุณลักษณะทั้ง 12 ประการที่กล่าวมานั้นจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาหลักสูตรสาขาสังคมศาสตร์ เพื่อเตรียมบัณฑิตที่พึงประสงค์ของตลาดแรงงาน

อภาพรรณ ชิวปรีชา (2533 : 29-38, 47) ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของนักศึกษา คหกรรมศาสตร์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้ศึกษาคุณลักษณะที่คาดหวังของนักศึกษา คหกรรมศาสตร์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ มีความคาดหวังในคุณลักษณะรวม 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ได้แก่ ความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางวิชาการด้านคหกรรมศาสตร์ สามารถแนะนำความรู้และเทคนิควิธีการประดิษฐ์สิ่งใหม่ ด้านทักษะวิชาชีพ ได้แก่ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังในด้านความปลอดภัย ฝึกฝีมือให้เชี่ยวชาญในด้านวิชาชีพ ปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอนจนเป็นนิสัย ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน พุดจาสุภาพชัดเจนมีวาจาไพเราะ ติดต่อประสานงานกับผู้อื่นได้อย่างแคล่วคล่องและด้านจริยธรรมและคุณธรรม ได้แก่ ความ

รับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ สามารถวางแผนในการใช้ทรัพยากรได้อย่างประหยัด

คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตลาดแรงงานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

การศึกษานี้ เน้นศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตลาดแรงงานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

ผลการศึกษานี้สรุปได้ว่า

1. ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของนักศึกษาพึงพอใจผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา (167 ราย ร้อยละ 51.5) ความอดทนในการทำงาน (152 ราย ร้อยละ 46.9) ความรู้ทางด้านวิชาการ (145 ราย ร้อยละ 44.1) และความขยันหมั่นเพียร (145 ราย ร้อยละ 44.1) ตามลำดับ
 2. ความคาดหวังของผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของนักศึกษาต้องการให้สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เพิ่มการฝึกทักษะการปฏิบัติงาน เพิ่มความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการ เน้นทักษะมนุษยสัมพันธ์ เน้นคุณธรรมจรรยาวิชาชีพแก่นักศึกษา
 3. ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของนักศึกษาเห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มีผลต่อการทำงาน (251 ราย ร้อยละ 77.5)
 4. การคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานในหน่วยงาน ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างเห็นว่า การพิจารณาผลการเรียน การสอบข้อเขียน และการสอบสัมภาษณ์เป็นวิธีการที่ดีที่สุดตามลำดับ
 5. ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างด้านความรับผิดชอบด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านการอุทิศเวลาให้แก่งาน ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเสียสละเพื่อส่วนรวม ด้านความสนใจหาความรู้เพิ่มเติม ของนักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- มยุรี ชัยสวัสดิ์ (2538 : 160-161) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้สำเร็จอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจตามความต้องการของผู้บริหารและครู-อาจารย์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาและสถานประกอบการภาคตะวันออก เชียงเหนือ พบว่า ความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตร

วิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของเจ้าของหรือผู้จัดการสถานประกอบการและผู้บริหารและครู-อาจารย์ ภาควิชาออกเสียงเหนือประกอบด้วย

1. คุณลักษณะด้านวิชาการ ได้แก่ สามารถนำความรู้ทางวิชาการไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน มีความยืดหยุ่นและปรับตัวกับสถานการณ์ต่าง ๆ เสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการที่ดีในการทำงาน
2. คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ได้แก่ ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง มีจรรยาบรรณทางวิชาชีพ มีทักษะในการจัดระเบียบงานและควบคุมงานอย่างมีประสิทธิภาพ
3. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน มีความกระตือรือร้นตลอดเวลา มีความแนบเนียนในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยใช้กริยาวาจาที่เหมาะสม
4. คุณลักษณะด้านจริยธรรมและคุณธรรม ได้แก่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบเป็นคนตรงต่อเวลา

มาลี บุษยะมา (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่ต้องการของผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการเอกชน ตามทัศนะของผู้จัดการฝ่ายบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า สถานประกอบการเอกชนมีความต้องการบัณฑิตสาขาวิชาบริหารธุรกิจมากที่สุด รองลงมาคือวิทยาการคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษการจัดการทั่วไป คอมพิวเตอร์ศึกษา สถิติประยุกต์ นิเทศศาสตร์ เคมี จิตวิทยา และการแนะแนว ออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ส่วนสาขาวิชาอื่นๆ มีความต้องการพอสมควรและที่น่าสนใจ คือบัณฑิตคุณวุฒิ ค.บ. ก็ยังมีบางสถานประกอบการต้องการรับเข้าทำงานอยู่บ้าง ส่วนคุณลักษณะด้านนิสัย ทัศนคติบุคลิกภาพ สถานประกอบการเอกชนต้องการผู้ปฏิบัติงานที่มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่และความกระตือรือร้นที่จะทำงานมากที่สุด รองลงมาคือความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความรอบคอบ หมั่นเรียนรู้และพัฒนางานให้ดีขึ้น รักในงานทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ใส่ใจเรียนรู้งานในหน้าที่ให้ดี มนุษย์สัมพันธ์ดี มีความอดสาหะพากเพียรพยายาม และมีความคิดสร้างสรรค์ คุณลักษณะด้านการปฏิบัติ สถานประกอบการเอกชนต้องการผู้ปฏิบัติงานที่มีความคล่องแคล่ว ว่องไว กระฉับกระเฉง เฉลียวฉลาดไหวพริบดี เรียนรู้งานได้รวดเร็ว รู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติ และสามารถวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณภาพกำลังคนตามความต้องการของภาคเอกชนในอนาคต ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. คุณภาพของกำลังแรงงานที่นายจ้างต้องการในทศวรรษหน้าเน้น 3 ประการหลัก คือ
 - 1.1 วุฒิทางการศึกษา อย่างน้อยมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกสาขา ได้แก่ สถานประกอบการผลิต การขาย การบริการ การขนส่ง ยกเว้นการก่อสร้างที่ไม่ระบุ

1.2 ความรู้ความสามารถ มุ่งเน้นทั้งความรู้และทักษะพื้นฐาน ประสบการณ์การทำงาน คิดริเริ่ม แก้ปัญหา และประยุกต์ความรู้ได้ มีความใฝ่รู้

1.3 บุคลิกภาพ เน้นบุคลิกภาพทางสังคม ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง มีไหวพริบ มีมนุษยสัมพันธ์ดี ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ เห็นแก่ส่วนรวม และทำงานกลุ่มได้ สำหรับบุคลิกภาพในการทำงานเน้นความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ขยันอดทน ตรงเวลา และมีระเบียบวินัย

2. ระบบการทำงานของภาคเอกชน มีกระบวนการที่เป็นระบบเริ่มตั้งแต่การคัดเลือกบุคคล การวางระเบียบกฎเกณฑ์ในการทำงานที่เน้น ซื่อสัตย์ ปลอดภัย และสะอาด มีระบบการสื่อสารในองค์กรทั้งตามสายงานและโดยตรง มีการให้แรงจูงใจสำหรับผู้ที่ขยัน ผลิตงานใหม่ ๆ เป็นรางวัลประเภทสิ่งของ เงิน เบี้ยขยัน และสวัสดิการพิเศษ นอกจากนี้สถานประกอบการเกือบครึ่งยังนิยมติดคำขวัญเพื่อสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้ทำงานให้เป็นคนรับผิดชอบ ขยันอดทน มีน้ำใจ ซื่อสัตย์ มุ่งมั่นในการทำงาน รักษาความสะอาด ความปลอดภัย และระเบียบวินัย

กรรณิกา ริยะตานนท์ (2540 : บทคัดย่อ, 109-122) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการแรงงานระดับกลางของผู้ประกอบการในโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่าผู้ประกอบการในโรงงานอุตสาหกรรมโดยรวม มีความต้องการด้านคุณลักษณะทั่วไปประกอบด้วย

ความประพฤติ ได้แก่ ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและจงรักภักดีต่อหน่วยงาน เป็นผู้ตรงต่อเวลา มีความขยันหมั่นเพียรและอดทนในการทำงาน มีความรับผิดชอบ

มนุษยสัมพันธ์ ได้แก่ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี มีความสามารถในการประสานความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บุคลิกภาพ ได้แก่ มีความกระตือรือร้น มีระเบียบวินัยในการทำงาน มีความขยันตื่นตัวในการปฏิบัติงาน

ความรู้ความสามารถทั่วไป ได้แก่ มีความรู้และทักษะพื้นฐานด้านภาษาไทยเช่น การฟัง การอ่าน การเขียน การพูด มีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงงาน สามารถในการประยุกต์วิชาการกับงานที่ปฏิบัติ

บุญเจือ ช่างต่อ (2540 : บทคัดย่อ, 86-87) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจตามความต้องการของสถานประกอบการในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่าความต้องการคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ของสถานประกอบการคือ

1. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ สามารถรักษาชื่อเสียงและรักษาความลับของสถานประกอบการ ตั้งใจทำงานในหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไป

2. คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีเมตตากรุณา ต่อเพื่อนร่วมงานและบุคคลทั่วไป เสียสละเพื่อผู้อื่น มุ่งมั่นอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี และ สิ่งแวดล้อม

3. คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ได้แก่ ความรู้และทักษะวิชาชีพในสายอาชีพของตน ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วถูกต้อง ปฏิบัติงานวิชาชีพด้วยความระมัดระวังในด้านความปลอดภัย

4. คุณลักษณะด้านวิชาการ ได้แก่ สามารถนำความรู้ทางวิชาการไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน สามารถปรับตัวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี มีทักษะในการพูด ฟัง และเขียน ภาษาไทย

ประภาพร ระย้าเพชร (2540 : บทคัดย่อ,61-70) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานประเภทวิชาพาณิชยกรรมตามความต้องการของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐบาลในจังหวัดมุกดาหารพบว่า

สถานประกอบการเอกชน มีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานประเภทวิชาพาณิชยกรรม โดยรวมเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทนอดกลั้น ไม่พูดจาสื่อเสียตื้นทิ่ม ก่อให้เกิดความแตกแยกในสถานประกอบการ ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบในการทำงานทั้งส่วนตนและส่วนรวม ทำงานรวดเร็ว และด้านความรู้และทักษะวิชาชีพ ได้แก่ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เรียนรู้งานต่าง ๆ ได้รวดเร็ว มีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนางานและหน่วยงานและหน่วยงานรัฐบาลก็มีความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานประเภทวิชาพาณิชยกรรมไม่แตกต่างกับสถานประกอบการเอกชน

งานวิจัยต่างประเทศ

โคแวน (Cowan Willian.1984 : 12) ได้ทำการประเมินความพึงพอใจของนายจ้างและลูกจ้าง ซึ่งอบรมที่โรงเรียนเทคนิคในพื้นที่หุบเขาแคนาเดียน เกี่ยวกับโครงการอาชีพด้านอุตสาหกรรมกับความสามารถ 8 ด้าน คือ ทักษะงานฝีมือ ความรู้ทางช่างเทคนิค ความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร ความสามารถในการอ่าน การตีความ ความสามารถในการทำความเข้าใจและแก้ปัญหา และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและความสามารถในการแนะนำ ผลการวิจัยพบว่า นายจ้างและลูกจ้างได้ให้ความสำคัญของความสามารถ 8 ด้าน ในลักษณะเดียวกัน ความรู้ทางช่าง ทักษะงานฝีมือและมนุษยสัมพันธ์ ได้รับความสนใจมากเป็นพิเศษทั้งนายจ้างและลูกจ้าง

อีไร & ฟรี (Ealine & Free.1984 : 30-40) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้ของนายจ้างที่มีต่อลูกจ้างที่เข้าห้องทดลองปฏิบัติงานประจำห้องปฏิบัติการและลูกจ้างที่จบการศึกษาจากอาชีวศึกษาและที่ผ่านการฝึกงานอาชีพมาแล้ว โดยศึกษาจากนายจ้างของลูกจ้างที่จบการ

ศึกษาจากอาชีวศึกษา 121 คน และนายจ้างของลูกจ้างที่ทดลองปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ จำนวน 64 คน ผลปรากฏว่า นายจ้างทั้ง 2 กลุ่ม มีการรับรู้ต่อลูกจ้างทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนั้นยังพบอีกว่า คุณสมบัติที่สำคัญของลูกจ้างตามการรับรู้ของนายจ้างคือ

1. มีความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง
2. มีความรู้ด้านการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี
3. มีความรู้ด้านทฤษฎีเกี่ยวกับงานเป็นอย่างดี
4. มีทักษะในการติดต่อสื่อสาร
5. มีทักษะในการอ่านและตีความหมายคำชี้แจงและเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
6. มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น
7. มีเจตคติที่ดีต่องานที่ตนปฏิบัติ

ทิลลิตซัน (ณรงค์ แยมประเสริฐ, 2541 : 39-40; อ้างอิงจาก Tillotson, 1996 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ทักษะทางเทคนิค ทักษะทางมนุษย์และทักษะทางความคิดรวบยอดของนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษาระดับสูงของ Texas Association of College and University Student Personal Administrators (tacuspa) พบว่าทักษะที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกได้แก่ทักษะทางมนุษย์ซึ่งประกอบด้วยทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะด้านการจัดการองค์การ ทักษะด้านการติดต่อ สื่อสาร ทักษะด้านการอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการทำงานรองลงมาได้แก่ ทักษะทางความคิดรวบยอด และทักษะทางเทคนิคตามลำดับ

จากการศึกษาทั้งแนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แนวคิด ทฤษฎี ทางด้าน เศรษฐศาสตร์และผลงานวิจัยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรวมทั้งผลงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับงานวิจัยนี้ทั้งในและต่างประเทศ จึงนำไปสู่การศึกษาถึงความต้องการจ้างแรงงานและสภาพ การจ้างแรงงานและหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ทั้งในเรื่องของจำนวนแรงงานตามสาขาวิชา ตามประเภทของแรงงาน ตามวุฒิการศึกษา ตลอดจนคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ซึ่ง คุณลักษณะ มีความหมายว่า หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นความดี หรือลักษณะ ประจำ (พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2535, 2536 : 116) ในงานวิจัยนี้จะศึกษาถึง คุณลักษณะด้านวิชาการ คุณลักษณะด้านวิชาชีพ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้มีนักวิชาการต่าง ๆ ให้ความหมายไว้ดังนี้

คุณลักษณะด้านวิชาการมีความหมายดังต่อไปนี้

พนัส หันนาดิษฐ์ (บุญมา กัมปนาทพงษ์. 2532 : 25 ; อ้างอิงจากพนัส หันนาดิษฐ์. 2524 : 63-66) อธิบายว่าคุณสมบัติทางวิชาการ ได้แก่ มีความรอบรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ มีประสบการณ์และวุฒิทางการศึกษา

ลัทธิต ยศปัญญา (สมบูรณ์ พรธนาภพ. 2521 : 149 ; อ้างอิงจาก ลัทธิต ยศปัญญา. 2533 : 27) อธิบายว่า ความรู้ทางวิชาการได้การศึกษาทั่วไป วิชาการทั่วไป การศึกษาด้านวิชาชีพ การศึกษาให้เกิดความรู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชาที่ตนสนใจ

สรุปได้ว่า คุณลักษณะด้านวิชาการหมายถึง ความรู้ทางวิชาการ ความรู้ตามหลักวิชาที่เรียน ตลอดจนสามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง สำหรับในงานวิจัยนี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรด้านวิชาการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประกอบด้วย

ความรู้ภาษาอังกฤษ

ความรู้ภาษาต่างประเทศนอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น ญี่ปุ่น จีน เยอรมัน

ความรู้และทักษะพื้นฐานด้านภาษาไทย เช่น การฟัง การอ่าน การเขียน การพูด

ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ความรู้และทักษะเฉพาะด้าน

ใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม

ความรู้เฉพาะสาขาที่เรียน

ความเชื่อมั่นตนเองทางวิชาการ

ความสามารถในการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ระหว่างการทำงาน

ความสามารถในการให้คำปรึกษาทางวิชาการ

ความสามารถในการทำงานที่สอดคล้องกับหน้าที่

ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

การแสวงหาความรู้ใหม่รวมถึงความสนใจและเข้าใจในสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองรวมสภาพสังคมในปัจจุบัน

คุณลักษณะด้านวิชาชีพ มีความหมายดังต่อไปนี้

กูด (Good.1973 : 84) วิชาชีพหมายถึง ความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนรู้และนำไปใช้ในการทำงานให้ได้มาตรฐานของงานที่ได้ฝึกฝนมา

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2535 (2536 : 493) วิชาชีพหมายถึง อาชีพที่ต้องอาศัยวิชาความรู้ความชำนาญ

แมคนุสัน (บุญมา กัมปนาทพงษ์. 2532 : 37 ; อ้างอิงจาก Magnuson. 1971 : 78-91) กล่าวว่า คุณลักษณะด้านวิชาชีพประกอบด้วย

มีความสามารถในการติดต่อและเข้ากับผู้อื่นได้ดี

มีความรู้ในสาขาวิชาชีพเป็นอย่างดี

รู้จักมอบหมายงานให้ผู้อื่นทำ
 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
 ให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 เป็นผู้นำเข้าใกล้และมีเวลาสำหรับผู้ร่วมงาน
 มีความสนใจในบุคคลอื่น ๆ
 มีความสามารถในการวางแผนและการจัดระเบียบงาน
 รับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่น ๆ
 รู้จักใช้ช่องทางแห่งอำนาจหน้าที่

สรุปได้ว่า คุณลักษณะด้านวิชาชีพ หมายถึง ความรู้และทักษะที่สามารถปฏิบัติในวิชาชีพได้เป็นอย่างดี สำหรับในงานวิจัยนี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรด้านวิชาชีพในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประกอบด้วย

ความสามารถในงานที่ได้รับมอบหมาย
 ความสามารถในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์
 ความสามารถทางการจัดการทางการเงิน
 ความสามารถทางด้านการผลิตอาหารและบริการเครื่องดื่ม
 ความสามารถทางด้านการบริหารงานบุคคล
 ความสามารถทางด้านการจัดองค์กรและการจัดการ
 ความสามารถในทางด้านการวิเคราะห์ระบบงาน
 ความสามารถในการประเมินผลการทำงาน
 การวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขปัญหา
 ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีในสถานประกอบการได้
 สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 สามารถปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังในด้านความปลอดภัย
 ทำงานอย่างมีระเบียบและเป็นระบบ
 ปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว
 สามารถเรียนรู้งานใหม่ได้อย่างรวดเร็ว
 มีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน
 ชอบให้บริการผู้อื่น
 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ มีความหมายดังต่อไปนี้

รวีวงศ์ ศรีทองรุ่ง (2543 : 3) บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลที่รวมกันแล้วทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น ลักษณะต่าง ๆ เหล่านั้น ได้แก่ อุปนิสัยใจคอ ความสนใจ ทักษะคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลนั้นแสดงออกมา

วิจิตร อาวะกุล (2543 : 4) บุคลิกภาพหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่รวมกันขึ้นเป็นตัวบุคคล เช่น รูปร่าง หน้าตา ท่าทาง กริยา มารยาท การแต่งกาย การแสดงออก การพูด การคิด ความรู้สึกนึกคิด ทักษะคติ ความต้องการ อารมณ์ ความสนใจ ฯลฯ

วิทยา เทพยา (2520 : 18) บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะจำเพาะของแต่ละบุคคลซึ่งแสดงออกทางท่าทาง ความรู้สึกนึกคิด ความเฉลียวฉลาด ตลอดจนกริยามารยาท ลักษณะนิสัย อุปนิสัย

สถิต วงศ์สวรรค์ (2537 : 4) บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะโดยรวมของแต่ละบุคคล ทั้งลักษณะภายนอก ภายในและปัจจัยต่างๆ อันมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้พบเห็น ดังนั้นบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลอย่างน้อยก็จะแสดงออกให้ปรากฏ 3 แนว คือ

1. Physical and Physiological Class แสดงบุคลิกภาพโดยทางรูปร่างหน้าตา สีของผผ ลักษณะของผิว ทางอายุ เพศ และจากอิทธิพลของต่อมในร่างกาย
2. Mental and Emotional Class เช่นบุคลิกภาพแสดงออกโดยจิตใจ สติปัญญา ลักษณะของอารมณ์และความรู้สึก
3. Social and Cultural Class แสดงทางด้านการสังคม เจตคติ อุปนิสัยใจคอ ความนิยมชมชอบ ระเบียบแบบแผน ประเพณี

สรุปได้ว่า บุคลิกภาพหมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลซึ่งแสดงออกโดยรูปร่างท่าทาง แสดงออกโดยจิตใจอารมณ์ ทักษะคติ และแสดงออกทางด้านสังคม อุปนิสัยใจคอ ความนิยมในประเพณี สำหรับในงานวิจัยนี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรด้านบุคลิกภาพในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประกอบด้วย

- การแต่งกายเหมาะสม
- การปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย
- มีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้อื่นได้
- มีความเป็นผู้นำ
- มีวาจาสุภาพ
- มีมารยาทที่เหมาะสม
- การตรงต่อเวลา
- ยอมรับความผิดพลาดของตนเอง
- มีความคิดสร้างสรรค์
- มีความเชื่อมั่นในตนเองในระหว่างปฏิบัติงาน
- มีสุขภาพดี
- กระตือรือร้น กระฉับกระเฉง
- มีความสามารถในการปรับตัว

มีดุลยพินิจในการปฏิบัติงาน

มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน

มีความอดทน

มีโลกทัศน์กว้างและมองการณ์ไกล

คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีความหมาย ดังต่อไปนี้

ชำเลื่อง วุฒิจันทร์ (2524 : 7) คุณธรรมเป็นลักษณะความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจ

จริยธรรมเป็นลักษณะการแสดงออกของร่างกาย

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2535 (2536 : 135) จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อปฏิบัติ ปฏิบัติ, ศีลธรรม, กฎศีลธรรม

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2535 (2536 : 505) คุณธรรมหมายถึง สภาพคุณงามความดี

พระเทพเวที (2531 : 10) จริยธรรมหมายถึง การดำรงชีวิตความเป็นอยู่ การยังชีวิตให้เป็นไป การครองชีพ การใช้ชีวิต การเคลื่อนไหวของชีวิตทุกแง่ ทุกด้าน ทุกระดับ ทั้งทางร่างกาย ทางวาจา ทางใจ ทั้งด้านส่วนตัว สังคม อารมณ์ จิตและปัญญา

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2542 : 164) จริยธรรมหมายถึง การพิจารณาตัดสินใจประพฤติกิริยาหรือกระทำโดยอาศัยหลักของค่านิยมและหลักศีลธรรมเมื่อพบกับสถานการณ์หนึ่ง สถานการณ์ใด นั่นก็คือจริยธรรมเป็นการแสดงพฤติกรรมของคนเมื่อพบสถานการณ์หนึ่ง

สรุปได้ว่า คุณธรรมและจริยธรรมหมายถึง การแสดงพฤติกรรมของคนทั้งความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจและการแสดงออกทางร่างกาย สำหรับในงานวิจัยนี้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบุคลากรด้านคุณธรรมและจริยธรรมในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวประกอบด้วย

ความซื่อสัตย์สุจริต

ความมุ่งมั่นรักษาระเบียบวินัยประเพณีและสิ่งแวดล้อมในหน่วยงานและสังคม

ความเสียสละ

ความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย

มีวินัยในการปฏิบัติงาน

มีความรอบคอบในการปฏิบัติงาน

มีความใส่ใจในความรู้สึกของผู้อื่น

รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น

สนใจงานที่ได้รับมอบหมาย

การที่แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีจำนวนที่เหมาะสมกับความต้องการจ้างงานตามสาขาวิชา ประเภทของแรงงาน วุฒิการศึกษา ตลอดจนการมีคุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่ดี

และสอดคล้องกับความต้องการจ้างงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นั้น นำไปสู่การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และหากมีการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการก็จะทำให้ได้แรงงานอันเป็นที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการจะนำไปสู่การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะศึกษาถึงความสอดคล้องระหว่างการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวกับความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) และการวิจัยเอกสาร (documentary research) เพื่อศึกษาความต้องการจ้างแรงงานและคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ศึกษาการจัดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวิชาการท่องเที่ยว และศึกษาความสอดคล้องระหว่างความต้องการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับการจัดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวิชาการท่องเที่ยว โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

แหล่งข้อมูล ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
เครื่องมือและขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ
การเก็บรวบรวมข้อมูล
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งข้อมูล ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร

- 1.1.1 กระทรวงศึกษาธิการ
- 1.1.2 ทบวงมหาวิทยาลัย
- 1.1.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- 1.1.4 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่ กรุงเทพมหานคร
- 1.1.5 หอสมุดแห่งชาติ
- 1.1.6 ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่างๆ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 1.1.7 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฯลฯ
- 1.1.8 แหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

1.2 แหล่งข้อมูลสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งได้แก่สถานประกอบการที่ประกอบธุรกิจโรงแรม และธุรกิจนำเที่ยว

2. ประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 สถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

2.1.1 ธุรกิจโรงแรม ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 316 แห่ง

2.1.2 ธุรกิจนำเที่ยว ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,601 แห่ง

2.2 สถาบันการศึกษาทุกแห่งที่เปิดสอนวิชาการท่องเที่ยว และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิชาการท่องเที่ยว ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 13 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน 13 แห่ง สถาบันราชภัฏ 41 แห่ง และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 8 แห่ง รวมทั้งหมด 75 แห่ง

3. กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มการสุ่มกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 กลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 สถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ประกอบด้วยธุรกิจโรงแรมและนำเที่ยว ดังข้อมูลในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทธุรกิจ	จำนวนสถานประกอบการ (แห่ง)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (แห่ง)
1. โรงแรม	316	55
2. นำเที่ยว	1,601	279
รวม	1,917	334

3.1.2 สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนวิชาการท่องเที่ยวรวมจำนวน 75 แห่ง

3.2 วิธีการสุ่มตัวอย่างและขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งหมดจากสถานประกอบการประเภทโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว รวม 1,917 แห่ง โดยใช้ตารางสำเร็จของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % เมื่อยอมให้ความคลาดเคลื่อน (E) ของการประมาณค่าสัดส่วนเกิดขึ้นได้ในระดับ ± 5 ของสัดส่วนสูงสุด (เพ็ญแข แสงแก้ว, 2541 : 58)

3.2.2 ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างของธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลาก (the lottery method)

เครื่องมือและขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. เครื่องมือ

เครื่องมือสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของสถานประกอบการเกี่ยวกับความต้องการจ้างแรงงาน ประเภทของแรงงาน วุฒิการศึกษาและคุณลักษณะแรงงานที่พึงประสงค์ คุณลักษณะของแรงงานแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ คุณลักษณะด้านวิชาการ คุณลักษณะด้านวิชาชีพ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ลักษณะข้อคำถามจะเป็นแบบการประมาณค่า (rating scale) โดยมีน้ำหนักของความคิดเห็น ในระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัย ตลอดจนวิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นกรอบและแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและแก้ไขแบบสอบถามทั้งในด้านความถูกต้องของเนื้อหา ความครอบคลุมของเนื้อหาและความชัดเจนของคำถาม
4. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ
5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับสถานประกอบการที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 55 แห่ง ประกอบด้วยธุรกิจโรงแรม 20 แห่งและธุรกิจนำเที่ยว 35 แห่ง
6. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟา (α -co efficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 2 ลักษณะดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลดังกล่าวโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยเก็บข้อมูล โดยการนำส่งแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและนัด

หมายวันเวลาเพื่อรับคืนแบบสอบถามภายหลังจากนำส่งแบบสอบถามประมาณ 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้นำส่งแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด และได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา 334 ชุด คิดเป็นร้อยละ 83.5 ของแบบสอบถามที่ได้นำส่งทั้งหมด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทเอกสารเกี่ยวกับการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำนวน 14 สถาบัน และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจำนวน 13 สถาบัน และสถิติจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวิชาการท่องเที่ยวโดยมีการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวจากกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติต่างๆ ดังนี้

1. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม spss for windows โดยใช้สถิติในการบรรยาย ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
2. วิเคราะห์การจัดหลักสูตรสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และสัดส่วนของจำนวนหน่วยกิต
3. การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างความต้องการจำนวนแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน โดยการเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างความต้องการจำนวนแรงงานกับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา
4. วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน โดยการเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์กับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ได้ผลการวิจัยโดยแยกนำเสนอเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง $\Rightarrow$ ทัศนคติ 1 (ภาพ)

ตอนที่ 2 ความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 การจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

ตอนที่ 5 ความสอดคล้องระหว่างความต้องการจ้างแรงงานงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งในด้านตำแหน่งปัจจุบันและขนาดของสถานประกอบการ มีดังนี้ กลุ่มตัวอย่างมีตำแหน่งปัจจุบันประกอบด้วย ผู้จัดการทั่วไปหรือผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ พนักงานทั่วไปที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับแรงงานในสถานประกอบการโดยตรง ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไปหรือผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ และผู้จัดการฝ่ายบุคคลหรือผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายบุคคล ดังข้อมูลในตาราง 2

ตาราง 2 ตำแหน่งปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง

หน่วย : แห่ง		
ตำแหน่งปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้จัดการทั่วไป/ ผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ	117	35.0
2. ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไป/ ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ	55	16.5
3. ผู้จัดการฝ่ายบุคคล	41	12.3
4. ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายบุคคล	20	6.0
5. พนักงานทั่วไป	101	30.2
รวม	334	100.0

สถานประกอบการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย สถานประกอบการขนาดเล็ก สถานประกอบการขนาดกลาง และสถานประกอบการขนาดใหญ่ โดยสรุปได้ว่า ธุรกิจโรงแรมเป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมาได้แก่ สถานประกอบการขนาดเล็กคิดเป็นร้อยละ 32.7 และสถานประกอบการขนาดกลางคิดเป็นร้อยละ 30.9 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในธุรกิจโรงแรม ตามลำดับ ส่วนธุรกิจนำเที่ยว สรุปได้ว่า ธุรกิจนำเที่ยว สรุปได้ว่า ธุรกิจนำเที่ยวเป็นสถานประกอบการขนาดเล็กคิดเป็นร้อยละ 97.1 รองลงมาได้แก่ สถานประกอบการขนาดกลางคิดเป็นร้อยละ 2.9 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในธุรกิจนำเที่ยว ดังข้อมูลในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทและขนาดของสถานประกอบการ

ประเภทของ	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	(แห่ง)		(แห่ง)		(แห่ง)		(แห่ง)	
1. ธุรกิจโรงแรม	18	32.7	17	30.9	20	36.4	55	100
2. ธุรกิจนำเที่ยว	271	97.1	8	2.9	-	-	279	100
รวม	289	86.5	25	7.5	20	6.0	334	100.0

ขนาดเล็ก : จำนวนแรงงาน 1-50 คน
ขนาดกลาง : จำนวนแรงงาน 51-200 คน
ขนาดใหญ่ : จำนวนแรงงานมากกว่า 200 คน

ตอนที่ 2 ความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

จากการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจ้างแรงงานเพิ่มของสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1. ความต้องการจ้างแรงงานเพิ่มของสถานประกอบการ

จากการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจ้างแรงงานเพิ่มของสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มตัว

อย่างโดยจำแนกตามประเภทธุรกิจและขนาดของสถานประกอบการ สรุปได้ว่า ธุรกิจโรงแรมมีความต้องการจ้างแรงงานคิดเป็นร้อยละ 69.1 ของกลุ่มตัวอย่างในธุรกิจโรงแรม และธุรกิจโรงแรมไม่ต้องการจ้างแรงงานคิดเป็นร้อยละ 30.9 ของกลุ่มตัวอย่างในธุรกิจโรงแรม ส่วนธุรกิจนำเที่ยวมีความต้องการจ้างแรงงานคิดเป็นร้อยละ 57.7 ของกลุ่มตัวอย่างในธุรกิจนำเที่ยวและธุรกิจนำเที่ยวไม่ต้องการจ้างแรงงานคิดเป็นร้อยละ 42.3 ของกลุ่มตัวอย่างในธุรกิจนำเที่ยว ดังข้อมูลในตาราง 4

ตาราง 4 ความต้องการ/ไม่ต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทและขนาดของสถานประกอบการ

หน่วย : แห่ง		
ขนาดของสถานประกอบการ	ประเภทของสถานประกอบการ	
	ธุรกิจโรงแรม	ธุรกิจนำเที่ยว
ความต้องการจ้างแรงงาน		
ขนาดเล็กจำนวน	16	154
ขนาดกลางจำนวน	12	7
ขนาดใหญ่จำนวน	10	-
รวม	38	161
ร้อยละ	69.1	57.7
ความไม่ต้องการจ้างแรงงาน		
ขนาดเล็กจำนวน	1	117
ขนาดกลางจำนวน	5	1
ขนาดใหญ่จำนวน	11	-
รวม	17	118
ร้อยละ	30.9	42.3

เมื่อพิจารณาจำนวนแรงงานโดยเฉลี่ยที่ต้องการของสถานประกอบการจำแนกตามประเภทและขนาดของสถานประกอบการ ธุรกิจโรงแรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการแรงงานจำนวน 1,034 คน เมื่อแยกตามขนาด สรุปได้ว่า ธุรกิจโรงแรมขนาดใหญ่มีความต้องการ/จำนวนแรงงานโดยเฉลี่ยต่อสถานประกอบการเท่ากับ 59 คนรองลงมาได้แก่ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก และธุรกิจนำเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการแรงงานจำนวน 808 คนเมื่อ

แยกตามขนาด สรุปได้ว่า ธุรกิจนำเที่ยวขนาดกลางมีความต้องการจำนวนแรงงานโดยเฉลี่ยต่อสถานประกอบการเท่ากับ 17 คนมากกว่าธุรกิจขนาดเล็ก ดังข้อมูลในตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนแรงงาน/โดยเฉลี่ยที่ความต้องการของสถานประกอบการจำแนกตามประเภทและขนาดของสถานประกอบการ

หน่วย : คน

ความต้องการจำนวนแรงงาน	ประเภทสถานประกอบการ		รวม
	ธุรกิจโรงแรม	ธุรกิจนำเที่ยว	
จำนวนแรงงานที่ต้องการ			
ขนาดเล็ก	143	718	861
ขนาดกลาง	306	90	396
ขนาดใหญ่	585	-	585
รวมสถานประกอบการทุกขนาด	1,034	808	1,842
จำนวนแรงงานที่ต้องการโดยเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ			
ขนาดเล็ก	9	5	5 14
ขนาดกลาง	26	17	22 43
ขนาดใหญ่	59	-	59
รวมสถานประกอบการทุกขนาด	27	5	9
	94	22	86

2.2 ความต้องการจ้างแรงงานจำแนกตามประเภทของแรงงาน สาขาวิชา และวุฒิการศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจ้างแรงงานตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของแรงงาน สาขาวิชา และวุฒิการศึกษาของธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวสามารถสรุปได้ดังนี้

2.2.1 ประเภทของแรงงาน

เมื่อพิจารณาความต้องการจ้างแรงงานตามประเภทของแรงงานโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนระดับความคิดเห็นของความต้องการจ้างแรงงานของธุรกิจแต่ละประเภทโดยเรียงลำดับตามความต้องการจากมากไปหาน้อย สรุปได้ว่า ธุรกิจโรงแรมมีความต้องการจ้างแรงงานระดับที่ไม่ต้องใช้ทักษะเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ แรงงานระดับที่ต้องใช้ทักษะระดับกลาง แรงงานที่เหนือกว่าระดับใช้ทักษะระดับกลาง และแรงงานระดับบริหาร และธุรกิจนำเที่ยวมีความต้องการจ้างแรงงานที่ต้องใช้ทักษะระดับกลางเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ แรงงานระดับที่เหนือกว่าระดับใช้ทักษะระดับกลาง แรงงานระดับบริหาร และแรงงานระดับที่ไม่ต้องใช้ทักษะ ตามลำดับดังข้อมูลในตาราง 6

ตาราง 6 ความต้องการจ้างแรงงานแต่ละประเภทแรงงานตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ ประเภทธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวเรียงตามลำดับความต้องการ

ประเภทของแรงงาน (แบ่งเป็น 4 ระดับ)	ประเภทของสถานประกอบการ					
	ธุรกิจโรงแรม			ธุรกิจนำเที่ยว		
	X	SD.	ลำดับที่	X	SD.	ลำดับที่
1. แรงงานระดับที่ไม่ต้องใช้ทักษะ	3.60	.97	1	1.89	.85	4
2. แรงงานระดับที่ต้องใช้ทักษะระดับ กลาง	3.40	.91	2	3.18	.90	1
3. แรงงานระดับที่เหนือกว่าระดับที่ใช้ ทักษะระดับกลาง	2.53	.88	3	2.78	.88	2
4. แรงงานระดับบริหาร	2.20	.99	4	2.33	.84	3
รวม	2.93	.51		2.54	.64	

2.2.2 สาขาวิชา

เมื่อพิจารณาความต้องการจ้างแรงงานตามประเภทของแรงงานโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนระดับความคิดเห็นของความต้องการจ้างแรงงานของธุรกิจแต่ละประเภทโดยเรียงลำดับตามความต้องการจากมากไปหาน้อย สรุปได้ว่า ธุรกิจโรงแรมมีความต้องการจ้างแรงงานแรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาการโรงแรม เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่

แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการ แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยว และแรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ และธุรกิจนำเที่ยวมีความต้องการจ้างแรงงานแรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยว แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ แรงงานที่จบการศึกษาวิชาการโรงแรม และแรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการ ตามลำดับดังข้อมูลในตาราง 7

ตาราง 7 ความต้องการจ้างแรงงานแต่ละสาขาวิชาตามความคิดเห็นของสถานประกอบการ ประเภทธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวเรียงตามลำดับความต้องการ

สาขาวิชา	ประเภทของสถานประกอบการ					
	ธุรกิจโรงแรม			ธุรกิจนำเที่ยว		
	X	S.D.	ลำดับที่	X	S.D.	ลำดับที่
1. แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชา อุตสาหกรรมบริการ	2.95	.93	3	2.41	.90	5
2. แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชา การโรงแรม	3.33	1.02	1	2.52	.90	4
3. แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชา การท่องเที่ยว	2.64	.87	4	3.14	.90	2
4. แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชา การโรงแรมและการท่องเที่ยว	3.11	.99	2	3.15	.83	1
5. แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชา สาขาอื่น ๆ	2.56	.69	5	2.68	.92	3
รวม	2.91	.66		2.78	.70	

2.2.3 วุฒิการศึกษา

เมื่อพิจารณาความต้องการจ้างแรงงานตามประเภทของแรงงานโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนระดับความคิดเห็นของความต้องการจ้างแรงงานของธุรกิจแต่ละ

ประเภทโดยเรียงลำดับตามความต้องการจากมากไปหาน้อย สรุปได้ว่า ธุรกิจโรงแรมมีความต้องการจ้างแรงงานระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ แรงงานระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าแรงงานระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า และแรงงานระดับสูงกว่าปริญญาตรี และธุรกิจนำเที่ยวมีความต้องการจ้างแรงงานระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ แรงงานระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า แรงงานระดับสูงกว่าปริญญาตรี และแรงงานระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า ตามลำดับ ดังข้อมูลในตาราง 8

ตาราง 8 ความต้องการแรงงานแต่ละวุฒิการศึกษาที่ต้องการตามความคิดเห็นของสถานประกอบการประเภทธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวเรียงตามลำดับความต้องการ

วุฒิการศึกษา	ประเภทของสถานประกอบการ					
	ธุรกิจโรงแรม			ธุรกิจนำเที่ยว		
	X	SD.	ลำดับที่	X	SD.	ลำดับที่
1. แรงงานระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า	2.76	1.07	3	1.66	.68	4
2. แรงงานระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า	3.22	.81	2	2.72	.85	2
3. แรงงานระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	3.25	.89	1	3.18	.75	1
4. แรงงานระดับสูงกว่าปริญญาตรี	1.96	.98	4	2.12	.85	3
รวม	2.80	.43		2.42	.48	

ตอนที่ 3 คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

จากการศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ผลสรุปในภาพรวมและจำแนกตามประเภทของสถานประกอบการดังนี้

3.1 คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวม

เมื่อพิจารณาคูณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนระดับความคิดเห็นของความต้องการคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในภาพรวมโดยเรียงลำดับตามความต้องการจากมากไปหาน้อย สรุปได้ว่า สถานประกอบการมีความต้องการแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาชีพ ด้านวิชาการ ตามลำดับดังข้อมูลในตาราง 9

ตาราง 9 คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวมเรียงตามลำดับความต้องการ

คุณลักษณะ	สถานประกอบการ		ลำดับที่
	X	S.D.	
1. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	4.47	.44	1
2. ด้านบุคลิกภาพ	4.44	.43	2
3. ด้านวิชาชีพ	4.34	.50	3
4. ด้านวิชาการ	4.23	.59	4

จากการศึกษาคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้านในภาพรวมโดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการคุณลักษณะของแรงงานในด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม นั้นสามารถอธิบายรายละเอียดในแต่ละด้านของแต่ละคุณลักษณะได้ดังนี้

คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

จากการศึกษาคุณลักษณะคุณธรรมและจริยธรรม สรุปได้ว่า สถานประกอบการมีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมในด้านการรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รักษาชื่อเสียงของหน่วยงานโดยไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่หน่วยงาน ตามลำดับ ดังข้อมูลในตาราง 10

ตาราง 10 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวมเรียงตามลำดับความต้องการ

คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม	สถานประกอบการ		ลำดับที่
	X	SD.	
1. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	4.63	.51	2
2. อุทิศเวลาในการทำงาน	4.34	.62	5
3. มีน้ำใจ/เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงานและมีความสามัคคีในหมู่คณะ	4.30	.61	7
4. ปฏิบัติตามระเบียบ/ข้อบังคับของหน่วยงานโดยเคร่งครัด	4.42	.62	4
5. รับฟัง/ ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน	4.33	.64	6
6. รักษาชื่อเสียงของหน่วยงานโดยไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่หน่วยงาน	4.62	.59	3
7. รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน	4.65	.54	1

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

จากการศึกษาคุณลักษณะของแรงงานด้านบุคลิกภาพ สรุปได้ว่า สถานประกอบการมีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ในด้านมีความตรงต่อเวลาเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ มีสัมมาคารวะ/รู้จักกาลเทศะ/มีมารยาทที่เหมาะสม มีอัธยาศัย/ยิ้มแย้มแจ่มใสกับเพื่อนร่วมงาน/ผู้เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ดังข้อมูลในตาราง 11

ตาราง 11 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ
ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวมเรียงตามลำดับความต้องการ

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ	สถานประกอบการ		ลำดับที่
	X	SD.	
1. มีการแต่งกายเหมาะสมกับหน้าที่ของตน	4.31	.62	5
2. มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงความคิดเห็น	4.41	.64	4
3. มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน	4.28	.60	7
4. มีอัธยาศัย/ยิ้มแย้มแจ่มใสกับเพื่อนร่วมงาน/ผู้ เกี่ยวข้อง	4.43	.55	3
5. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี	4.31	.58	5
6. มีสัมมาคารวะ/รู้จักกาลเทศะ/มีมารยาทที่ เหมาะสม	4.56	.57	2
7. มีความตรงต่อเวลา	4.76	.51	1

คุณลักษณะด้านวิชาชีพ

จากการศึกษาคุณลักษณะของแรงงานด้านวิชาชีพ สรุปได้ว่า สถานประกอบการมีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านวิชาชีพในด้านการพัฒนาตนให้มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ มีความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์และการตัดสินใจที่ดีในการปฏิบัติงาน มีความชำนาญ/ทักษะในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ดังข้อมูลในตาราง 12

ตาราง 12 คุณลักษณะด้านวิชาชีพของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการใน
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวมเรียงตามลำดับความต้องการ

คุณลักษณะด้านวิชาชีพ	สถานประกอบการ		ลำดับที่
	X	SD.	
1. มีความสามารถในการปฏิบัติงานตามคำสั่งหรืองานที่ได้รับมอบหมาย	4.34	.62	5
2. มีความชำนาญ/ทักษะในการปฏิบัติงาน	4.39	.65	3
3. มีความสามารถในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้องตามหลักวิชาชีพ	4.25	.69	6
4. การพัฒนาตนให้มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	4.47	.65	1
5. มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน	4.36	.62	4
6. มีการทบทวน/ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนอย่างสม่ำเสมอ	4.19	.75	7
7. มีความคิดริเริ่ม/ สร้างสรรค์และการตัดสินใจที่ดีในการปฏิบัติงาน	4.42	.72	2

คุณลักษณะด้านวิชาการ

จากการศึกษาคุณลักษณะของแรงงานด้านวิชาการ สรุปได้ว่า สถานประกอบการมีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านวิชาการในด้านมีความรู้/ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสื่อสารในการทำงานเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ตามหลักวิชา ตามลำดับดังข้อมูลในตาราง 13

ตาราง 13 คุณลักษณะด้านวิชาการของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวมเรียงตามลำดับความต้องการ

คุณลักษณะด้านวิชาการ	สถานประกอบการ		ลำดับที่
	X	SD.	
1. มีความรอบรู้ในสาขาวิชาของตนอย่างถูกต้อง	4.17	.75	4
2. มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง	4.10	.72	5
3. มีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ตามหลักวิชา	4.31	.77	3
4. มีความสามารถในการให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่ผู้เกี่ยวข้อง	3.96	.82	7
5. มีความรู้/ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสื่อสารในการทำงาน	4.56	.73	1
6. มีความรู้/ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น ญี่ปุ่น จีน ฝรั่งเศส เยอรมัน ฯลฯ	4.07	1.07	6
7. มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ	4.46	.69	2

3.2 คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ

จากการศึกษาคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนระดับความคิดเห็นของความต้องการคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์และจำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ

ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวต้องการคุณลักษณะของแรงงานด้านวิชาการดังนี้

ธุรกิจโรงแรม มีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านวิชาการในด้านมีความรู้/ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสื่อสารในการทำงาน เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องตามลำดับ

ธุรกิจนำเที่ยว มีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านวิชาการในด้าน
มีความรู้/ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสื่อสารในการทำงานเป็นลำดับที่ 1 รอง
ลงมาได้แก่ มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้
ตามหลักวิชา ตามลำดับ ดังข้อมูลในตาราง 13

ตาราง 14 คุณลักษณะด้านวิชาการที่พึงประสงค์ของแรงงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว
เรียงตามลำดับความต้องการ

คุณลักษณะด้านวิชาการ	ประเภทของสถานประกอบการ					
	ธุรกิจโรงแรม			ธุรกิจนำเที่ยว		
	X	SD.	ลำดับที่	X	SD.	ลำดับที่
1. มีความรอบรู้ในสาขาวิชาของตน อย่างถูกต้อง	3.89	.69	3	4.23	.75	5
2. มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง	3.69	.75	5	4.19	.70	6
3. มีความสามารถประยุกต์ใช้ ความรู้ตาม หลักวิชา	3.89	.76	3	4.39	.75	3
4. มีความสามารถในการให้คำปรึกษา ทางวิชาการแก่ผู้เกี่ยวข้อง	3.58	.90	6	4.04	.79	7
5. มีความรู้/ความสามารถในการใช้ ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสื่อสารใน การทำงาน	4.11	.92	1	4.65	.65	1
6. มีความรู้/ความสามารถในการใช้ภาษา ต่างประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากภาษา อังกฤษ เช่น ญี่ปุ่น จีน ฝรั่งเศส เยอรมัน ฯลฯ	3.11	1.23	7	4.25	.93	4
7. มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มเติม อยู่เสมอ	4.09	.75	2	4.53	.66	2
รวม	3.77	.60		4.32	.54	

ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวต้องการคุณลักษณะของแรงงานด้านวิชาชีพดังนี้

ธุรกิจโรงแรม มีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านวิชาชีพในด้านมีความสามารถในการปฏิบัติงานตามคำสั่งหรืองานที่ได้รับมอบหมายเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่การพัฒนาตนให้มีทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน ตามลำดับ

ธุรกิจนำเที่ยว มีความต้องการคุณลักษณะด้านวิชาชีพในการพัฒนาตนให้มีทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่มีความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์และตัดสินใจที่ดีในการปฏิบัติงาน มีความชำนาญและทักษะในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ ดังข้อมูลในตาราง 15

ตาราง 15 คุณลักษณะด้านวิชาชีพที่พึงประสงค์ของแรงงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เรียงตามลำดับความต้องการ

คุณลักษณะด้านวิชาชีพ	ประเภทของสถานประกอบการ					
	ธุรกิจโรงแรม			ธุรกิจนำเที่ยว		
	X	S.D.	ลำดับที่	X	S.D.	ลำดับที่
1. มีความสามารถในการปฏิบัติงานตามคำสั่งหรืองานที่ได้รับมอบหมาย	4.29	.57	1	4.35	.63	5
2. มีความชำนาญ/ทักษะในการปฏิบัติงาน	4.15	.56	4	4.44	.65	3
3. มีความสามารถในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้องตามหลักวิชาชีพ	4.05	.62	6	4.28	.70	6
4. การพัฒนาตนให้มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ	4.25	.70	2	4.51	.63	1
5. มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน	4.16	.69	3	4.39	.60	4
6. มีการทบทวน/ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนอย่างสม่ำเสมอ	3.96	.84	7	4.23	.72	7
7. มีความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์และการตัดสินใจที่ดีในการปฏิบัติงาน	4.09	.82	5	4.48	.68	2
รวม	4.14	.53		4.38	.49	

ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวต้องการคุณลักษณะของแรงงานด้านบุคลิกภาพดังนี้

ธุรกิจโรงแรม มีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพในด้านมีอัธยาศัย/ยิ้มแย้มแจ่มใสกับเพื่อนร่วมงาน/ ผู้เกี่ยวข้องเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ มีความตรงต่อเวลา มีสัมมาคารวะ/ รู้จักกาลเทศะ/ มีมารยาทที่เหมาะสม ตามลำดับ

ธุรกิจนำเที่ยว มีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพในด้านมีความตรงต่อเวลา เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่มีสัมมาคารวะ/ รู้จักกาลเทศะ/ มีมารยาทที่เหมาะสม มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น ตามลำดับ ดังข้อมูลในตาราง 16

ตาราง 16 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ของแรงงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวเรียงตามลำดับความต้องการ

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ	ประเภทของสถานประกอบการ					
	ธุรกิจโรงแรม			ธุรกิจนำเที่ยว		
	X	SD.	ลำดับที่	X	SD.	ลำดับที่
1. มีการแต่งกายเหมาะสมกับหน้าที่ของตน	4.42	.69	6	4.29	.60	5
2. มีความเชื่อมั่นในตนเองกล้าแสดงความคิดเห็น	4.25	.64	7	4.44	.63	3
3. มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน	4.51	.60	4	4.24	.58	7
4. มีอัธยาศัย/ยิ้มแย้มแจ่มใสกับเพื่อนร่วมงาน/ผู้เกี่ยวข้อง	4.64	.52	1	4.38	.54	4
5. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี	4.44	.60	5	4.28	.57	6
6. มีสัมมาคารวะ/รู้จักกาลเทศะ/มีมารยาทที่เหมาะสม	4.56	.57	3	4.56	.57	2
7. มีความตรงต่อเวลา	4.62	.56	2	4.78	.49	1
รวม	4.49	.45		4.43	.43	

ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวต้องการคุณลักษณะของแรงงานด้านด้านคุณธรรม และจริยธรรมดังนี้

ธุรกิจโรงแรม มีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมในด้านปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน รักษาชื่อเสียงของหน่วยงานโดยไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่หน่วยงาน ตามลำดับ

ธุรกิจนำเที่ยว มีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมในด้านรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่รักษาชื่อเสียงของหน่วยงานโดยไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่หน่วยงาน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตามลำดับ ดังข้อมูลในตาราง 17

ตาราง 17 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ของแรงงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวเรียงตามลำดับความต้องการ

คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม	ประเภทของสถานประกอบการ					
	ธุรกิจโรงแรม			ธุรกิจนำเที่ยว		
	X	SD.	ลำดับที่	X	SD.	ลำดับที่
1. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	4.82	.39	1	4.59	.53	3
2. อุทิศเวลาในการทำงาน	4.35	.64	6	4.34	.61	5
3. มีน้ำใจ/เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงานและมีความสามัคคีในหมู่คณะ	4.36	.59	5	4.29	.61	7
4. ปฏิบัติตามระเบียบ/ข้อบังคับของหน่วยงานโดยเคร่งครัด	4.49	.63	4	4.41	.62	4
5. รับฟัง/ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน	4.24	.67	7	4.34	.63	6
6. รักษาชื่อเสียงของหน่วยงานโดยไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่หน่วยงาน	4.51	.57	3	4.65	.59	2
7. รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน	4.58	.50	2	4.66	.54	1
รวม	4.48	.43		4.47	.44	

ตอนที่ 4 การจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

4.1 การศึกษาสภาพทั่วไปการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว

การศึกษาหลักสูตรที่เปิดสอนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนต่างก็มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรที่หลากหลาย เช่น มีการจัดหลักสูตรการบริหารธุรกิจ หลักสูตรเศรษฐศาสตร์ หลักสูตรวิศวกรรมศาสตร์ และหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน จากการศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนและส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ในระดับปริญญาตรี รองลงมา ได้แก่ ระดับปริญญาโท ระดับประกาศนียบัตร และระดับอนุปริญญา

จากการศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวสรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวในคณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และส่วนใหญ่มีรายชื่อหลักสูตรที่กับสาขาวิชาเอกการโรงแรม สาขาวิชาเอกการท่องเที่ยว และสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวและการโรงแรม ดังข้อมูลในตาราง 18 และ 19

ตาราง 18 หลักสูตรที่เปิดสอนจำแนกตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ชื่อสถาบัน	ระดับการศึกษา	ชื่อคณะ	ชื่อหลักสูตร
1. สถาบันจำกัดรับ			
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย			-
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ป.ตรี	มนุษยศาสตร์	1. การเดินทางและท่องเที่ยว 2. การโรงแรม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	ป.ตรี	วิทยาการจัดการ	การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	ประกาศนียบัตร	มนุษยศาสตร์	การท่องเที่ยว
	ป.โท	บัณฑิตวิทยาลัย	การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์			-
มหาวิทยาลัยนเรศวร	ป.ตรี	มนุษยศาสตร์	การท่องเที่ยว
	ป.ตรีต่อเนื่อง	มนุษยศาสตร์	หลักสูตรนานาชาติ การจัดการธุรกิจท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยบูรพา	ป.ตรี	มนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์	การบริหารโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม			-
มหาวิทยาลัยมหิดล	ป.ตรี	สังคมศาสตร์ และ มนุษยศาสตร์	การบริหารอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ประกาศนียบัตรบัณฑิต	บัณฑิตวิทยาลัย	การจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
	ป.ตรี	สังคมศาสตร์	การจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม

ตาราง 18 (ต่อ)

ชื่อสถาบัน	ระดับการศึกษา	ชื่อคณะ	ชื่อหลักสูตร
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	ป.ตรี	ศิลปศาสตร์	การท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	ประกาศนียบัตรบัณฑิต	บัณฑิตวิทยาลัย	การจัดโรงแรมและการท่องเที่ยว
	ป.ตรี(ต่อเนื่อง)	คณะวิทยาการจัดการ	การจัดโรงแรมและการท่องเที่ยว
	ป.ตรี	คณะวิทยาการจัดการ	1. การจัดโรงแรมและการท่องเที่ยว 2. การจัดการโรงแรม หลักสูตรนานาชาติ การจัดการโรงแรม
มหาวิทยาลัยทักษิณ			-
มหาวิทยาลัยแม่โจ้	ป.ตรี(ต่อเนื่อง)	ธุรกิจการเกษตร	การพัฒนาการท่องเที่ยว
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์			-
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ			-
สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติราชมงคล	อนุปริญญา	ประเพณีวิชา พณิชยกรรม	1. ธุรกิจการท่องเที่ยว 2. ธุรกิจโรงแรม
	ป.ตรี(ต่อเนื่อง)	ศิลปศาสตร์	1. ธุรกิจการท่องเที่ยว 2. ธุรกิจโรงแรม
	ป.ตรี	ศิลปศาสตร์	1. ธุรกิจการท่องเที่ยว 2. ธุรกิจโรงแรม
สถาบันราชภัฏ	อนุปริญญา	วิทยาการจัดการ	1.ธุรกิจการท่องเที่ยว 2.ธุรกิจโรงแรม 3.อุตสาหกรรมท่องเที่ยว
	ป.ตรี	วิทยาการจัดการ	อุตสาหกรรมบริการ

ตาราง 18 (ต่อ)

ชื่อสถาบัน	ระดับการศึกษา	ชื่อคณะ	ชื่อหลักสูตร
2. สถาบันไม่จำกัดรับ			
มหาวิทยาลัยรามคำแหง	ป.ตรี	บริหารธุรกิจ	อุตสาหกรรมบริการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช	ประกาศนียบัตร	ศิลปศาสตร์	การท่องเที่ยว
	ป.ตรี(ต่อเนื่อง)	วิทยาการจัดการ	การจัดการท่องเที่ยว
3. มหาวิทยาลัยในกำกับ			
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี			-
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารี			-
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	ป.ตรี	บริหารธุรกิจ	การจัดการการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	ป.ตรี	วิทยาการจัดการ	การจัดการการท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาราง 18 สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั่วประเทศได้มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรเกี่ยวกับวิชาการท่องเที่ยว ทั้งหมด 16 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสถาบันราชภัฏ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงและไม่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรเกี่ยวกับวิชาการท่องเที่ยว 7 สถาบัน ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยทักษิณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

ตาราง 19 หลักสูตรที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ชื่อสถาบัน	ระดับการศึกษา	ชื่อคณะ	ชื่อหลักสูตร
1. มหาวิทยาลัย			
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	อนุปริญญา	มนุษยศาสตร์	การท่องเที่ยวและการโรงแรม
	ป.ตรี (ภาษาไทย)	มนุษยศาสตร์	การท่องเที่ยวและการโรงแรม
	ป.ตรี (นานาชาติ)	วิทยาลัยนานาชาติ	การท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	ป.ตรี	ศิลปศาสตร์	ธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว
	ป. ตรี (ต่อเนื่อง)	ศิลปศาสตร์	การท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร			-
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	ป.ตรี	มนุษยศาสตร์	การท่องเที่ยวและการโรงแรม
	ป.ตรี (ต่อเนื่อง)	มนุษยศาสตร์	การท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยพายัพ	ป.ตรี (ต่อเนื่อง)	บริหารธุรกิจ	การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยรังสิต	ป.ตรี	ศิลปศาสตร์	1. การท่องเที่ยว 2. การจัดการโรงแรม
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	ป.ตรี	บริหารธุรกิจ	การจัดการธุรกิจท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยสยาม	ป.ตรี	บริหารธุรกิจ	หลักสูตรนานาชาติ การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
	ป.ตรี (ต่อเนื่อง)	บริหารธุรกิจ	การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว

ตาราง 19 (ต่อ)

ชื่อสถาบัน	ระดับการศึกษา	ชื่อคณะ	ชื่อหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	ป.ตรี	ศิลปศาสตร์	อุตสาหกรรมบริการ
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	ป.ตรี	บริหารธุรกิจ	การจัดการโรงแรมและ การท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยหัวเฉียว เฉลิมพระเกียรติ			-
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	ป.ตรี	บริหารธุรกิจ	การจัดการท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยเอเซีย อาคเนย์			-
มหาวิทยาลัยเกริก			-
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	ป.ตรี	บริหารธุรกิจ	การท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยนิวัฒนา			-
มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี			-
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์น เอเซีย			-
มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์			-
มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา			-
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออก เฉิงเหินอ			-
มหาวิทยาลัยชินวัตร			-
มหาวิทยาลัยคริสเตียน	ป.ตรี	ศิลปศาสตร์	อุตสาหกรรมท่องเที่ยว
2. วิทยาลัย			
วิทยาลัยเทคโนโลยี ราชธานี			-
วิทยาลัยเซนต์หลุยส์			-
วิทยาลัยภาคกลาง			-
วิทยาลัยปทุมธานี			-

ตาราง 19 (ต่อ)

ชื่อสถาบัน	ระดับการศึกษา	ชื่อคณะ	ชื่อหลักสูตร
วิทยาลัยมิชชัน			-
วิทยาลัยโยนก	ป.ตรี	ศิลปศาสตร์	การท่องเที่ยว
วิทยาลัยดุสิตธานี	ป.ตรี	บริหารธุรกิจ	1. การจัดการท่องเที่ยว 2. การจัดการโรงแรม
วิทยาลัยเทคโนโลยีธนบุรี			-
วิทยาลัยนานาชาติซิลเลอร์ แสดมฟอร์ด			-
วิทยาลัยเมืองหาดใหญ่			-
วิทยาลัยรัชต์ภาคย์			-
วิทยาลัยรัตนบัณฑิต			-
วิทยาลัยลุ่มน้ำปิง			-
วิทยาลัยสันตพล			-
วิทยาลัยอิสลามยะลา			-
วิทยาลัยเทคโนโลยี ราชธานีอุตร			-
วิทยาลัยเซาธ์อีสบางกอก			-
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย			-
วิทยาลัยโปลีเทคนิคภาค ตะวันออกเจียงเหนือ			-
วิทยาลัยดาปี			-
วิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่			-
วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้			-
วิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น			-
วิทยาลัยเซนต์เทเรซา-อินดิ			-
วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ			-

เมื่อพิจารณาตาราง 19 สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนทั่วประเทศได้มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรเกี่ยวกับวิชาการท่องเที่ยว ทั้งหมด 14 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มหาวิทยาลัยคริสเตียน วิทยาลัยโยนก วิทยาลัยดุสิตธานี ไม่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรเกี่ยวกับวิชาการท่องเที่ยว 28 สถาบันโดยส่วนใหญ่สถาบันมีสถานะเป็นวิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยเทคโนโลยีธนบุรี วิทยาลัยนานาชาติซิลเลอร์แสดมฟอร์ด วิทยาลัยเมืองหาดใหญ่วิทยาลัยรัชต์ภาคย์ วิทยาลัยรัตนบัณฑิต วิทยาลัยลุ่มน้ำปิง วิทยาลัยสันตพล วิทยาลัยอิสลามยะลา วิทยาลัยเทคโนโลยีราชธานีอุดร วิทยาลัยเซาธ์อีสท์บางกอก วิทยาลัยบัณฑิตเอเชียวิทยาลัยโปลีเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยดาปี วิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ วิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น วิทยาลัยเซนต์เทเรซา-อินดิ วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ และ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยเกริก มหาวิทยาลัยนิวัฒนา มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย มหาวิทยาลัยเว็บสเตอร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยชินวัตร

จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

จากการศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า มีการจัดการเรียนการสอนทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนจึงมีผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาการท่องเที่ยว ทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย ได้แก่ หลักสูตรการโรงแรม การท่องเที่ยว และการโรงแรมและการท่องเที่ยวเป็นส่วนมาก นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลสถิติภูมิของจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาวิชาการท่องเที่ยวทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนของผู้สำเร็จการศึกษาในปีพ.ศ. 2544 สรุปได้ว่า มีผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาการท่องเที่ยวจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวมทุกสถาบัน เท่ากับ 5,147 คน โดยสำเร็จในสาขาวิชาการท่องเที่ยวเท่ากับ 2,033 คน สาขาวิชาการโรงแรม เท่ากับ 2,778 คนและสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว เท่ากับ 336 คน และมีผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาการท่องเที่ยวจากสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนรวมทุกสถาบัน เท่ากับ 1,700 คน ในสาขาวิชาการท่องเที่ยว เท่ากับ 261 คน สาขาวิชาการโรงแรม เท่ากับ 176 คนสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว เท่ากับ 1,263 คน ดังข้อมูลในตาราง 20 และ 21

ตาราง 20 แสดงจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวที่จัดโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ปี 2544

หน่วย : คน

ชื่อมหาวิทยาลัย	ชื่อหลักสูตร	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา
1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	1. การเดินทางและท่องเที่ยว	38
	2. การโรงแรม	29
2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว	65
3. มหาวิทยาลัยมหิดล	การบริหารอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	76
4. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	1. การจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	60
	2. การท่องเที่ยวและการโรงแรม	36
5. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	การโรงแรมและการท่องเที่ยว	235
6. มหาวิทยาลัยแม่โจ้	การพัฒนาการท่องเที่ยว	147
7. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	การท่องเที่ยว	41
8. มหาวิทยาลัยบูรพา	การบริหารโรงแรม	-
9. มหาวิทยาลัยนเรศวร	การท่องเที่ยว	67
10. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	การจัดการการท่องเที่ยว	44
11. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	การจัดการการท่องเที่ยว	70
12. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	อุตสาหกรรมการบริการ (การโรงแรม)	2,174
13. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	1. การโรงแรม	289
	2. การท่องเที่ยว	218
14. สถาบันราชภัฏ	1. ธุรกิจการท่องเที่ยว	1,289
	2. ธุรกิจโรงแรม	109
15. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	1. การท่องเที่ยว	68
	2. การโรงแรม	92

ที่มา : ทบวงมหาวิทยาลัย 2545

ตาราง 21 แสดงจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวที่จัดโดยสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน ปี 2544

หน่วย : คน

ชื่อมหาวิทยาลัย	ชื่อหลักสูตร	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา
1. มหาวิทยาลัยคริสเตียน	อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	73
2. มหาวิทยาลัยพายัพ	การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว	69
3. มหาวิทยาลัยรังสิต	1. การท่องเที่ยว	43
	2. การจัดการโรงแรม	117
4. มหาวิทยาลัยสยาม	การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว	199
5. มหาวิทยาลัยโยนก	การท่องเที่ยว	40
6. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	การท่องเที่ยวและการโรงแรม	665
7. มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	การท่องเที่ยว	25
8. มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	การจัดการธุรกิจท่องเที่ยว	41
9. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว	112
10. วิทยาลัยดุสิตธานี	1. การจัดการท่องเที่ยว	39
	2. การจัดการโรงแรม	59
11. มหาวิทยาลัยศรีปทุม	1. อุตสาหกรรมบริการ	74
	2. อุตสาหกรรมบริการ(ต่อเนื่อง)	56
12. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	ธุรกิจการโรงแรมและการท่องเที่ยว	88
13. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	การจัดการท่องเที่ยว	-

ที่มา : ทบวงมหาวิทยาลัย 2545

4.2 โครงสร้างหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวระดับปริญญาตรี

การวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวของการวิจัยครั้งนี้โดยจำแนกตามโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรม หลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยว และหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรม

การศึกษาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรม ได้ผลสรุปจำแนกตามโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมในภาพรวมและรายละเอียดในแต่ละหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะดังนี้

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมในภาพรวม (ตาราง 23)

เมื่อพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรม สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี ที่เปิดสอนในปัจจุบันมีจำนวน 6 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ วิทยาลัยดุสิตธานี และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี ที่เปิดสอนในปัจจุบันมีจำนวน 3 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัย อัสสัมชัญ และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิตดังนี้

หลักสูตรวิชาการโรงแรมปริญญาตรี 4 ปี ประกอบด้วย

จำนวนหน่วยกิตรวม

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนได้มีการจัดการสอนวิชาการโรงแรมตลอดหลักสูตรโดยรวม อยู่ระหว่าง 134 – 148 หน่วยกิต โดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีจำนวนหน่วยกิตรวมสูงสุด คือ 148 หน่วยกิต รองลงมา ได้แก่ วิทยาลัยดุสิตธานี มีจำนวนหน่วยกิต 147 หน่วยกิต สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีจำนวนหน่วยกิต 145 หน่วยกิต มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มีจำนวนหน่วยกิต 142 หน่วยกิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีจำนวนหน่วยกิต 138 หน่วยกิต และมหาวิทยาลัยบูรพา มีจำนวนหน่วยกิต 134 หน่วยกิต ตามลำดับ

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษากำหนดหน่วยกิตรวมในการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตทั้งการงานและส่วนตัวเพื่ออยู่ร่วมกันสังคม อยู่ระหว่าง 30 – 36 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 21.7 – 24.5 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร โดยวิทยาลัยดุสิตธานีมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 24.5 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร รองลงมาได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 24.1, 23.0, 22.4 , 21.8 และ 21.7 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ตามลำดับ และเมื่อพิจารณากลุ่มวิชาในภาพรวม สรุปได้ว่าสถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มภาษามากที่สุด โดยเฉพาะ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มภาษาคิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป รองลงมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาลัยดุสิตธานี และมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญมีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มภาษาคิดเป็นร้อยละ 46.7, 35.3, 34.3, 33.3 และ 29.0 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป ตามลำดับ และกลุ่มวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญรองลงมาคือ **กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์** โดยเฉพาะสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 34.3 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป รองลงมา ได้แก่ วิทยาลัยดุสิตธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และมหาวิทยาลัยบูรพา มีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 33.3, 29.4, 20.0, 19.4 และ 10.0 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป ตามลำดับ และกลุ่มวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญรองลงมาจากกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์คือ **กลุ่มวิชาสังคม กลุ่มวิชามนุษย์ และพลศึกษา/นันทนาการ**

หมวดวิชาเฉพาะ

สถาบันอุดมศึกษากำหนดหน่วยกิตรวมในการเรียนหมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะ ความชำนาญ และความรู้สำหรับการประกอบอาชีพภายหลังจากสำเร็จการศึกษา อยู่ระหว่าง 98 – 111 หน่วยกิตคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 61.4 – 76.1 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 76.1 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร รองลงมา ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และวิทยาลัยดุสิตธานี มีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 75.0, 73.9, 73.1, 69.7 และ 69.4 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ตามลำดับและเมื่อพิจารณากลุ่มวิชาในภาพรวม สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาแกนโดยเฉพาะวิทยาลัยดุสิตธานี และมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 55.9 และ 52.8 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ ตามลำดับ รองลงมาสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับกลุ่มวิชาบังคับ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยบูรพา มีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 51.0 และ 43.6 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ ตามลำดับ

วิชาเลือกเสรี

สถาบันอุดมศึกษาทุกสถาบัน มีการจัดการเรียนการสอนวิชาเลือกเสรีอันเป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ อันจะส่งผลให้เกิดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพมากขึ้น สรุปได้ว่า โดยแต่ละสถาบันจะให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนประมาณ 1-3 รายวิชา (ประมาณ 3-9 หน่วยกิต) คิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 2.0 – 6.1 ของจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร

การฝึกงาน

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกงาน เพื่อเพิ่มทักษะ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานจริง สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกงานโดยในภาพรวม สถาบันอุดมศึกษามีชั่วโมงฝึกงานอยู่ระหว่าง 300-1000 ชั่วโมง โดยวิทยาลัยดุสิตธานี ได้กำหนดชั่วโมงฝึกงานไว้สูงที่สุดคือ 1000 ชั่วโมง

หลักสูตรวิชาการโรงแรมปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี

การจัดการเรียนการสอนมีดังนี้

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี เป็นการรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปวส. แล้วมาศึกษาต่อเนื่องอีกเป็นระยะเวลา 2 ปีแล้วจึงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สรุปได้ว่า การจัดหลักสูตรประเภทนี้นั้นเน้นการให้ความสำคัญไปที่หมวดวิชาเฉพาะซึ่งเป็นหมวดวิชาที่เพิ่มทักษะความรู้ ความชำนาญในการประกอบอาชีพภายหลังจากการศึกษา โดยในภาพรวมสถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาเฉพาะอยู่ระหว่าง 54-69 หน่วยกิตคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 67.5 – 83.3 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรและให้ความสำคัญกับกลุ่มวิชาบังคับมีการจัดการสอนอยู่ระหว่าง 23-54 หน่วยกิตคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 42.6 – 90.0 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ โดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีการจัดการสอนคิดเป็นร้อยละ 90.0 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ

การฝึกงาน

สถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกงาน เพื่อเพิ่มทักษะ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานจริง โดยกำหนดให้ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกงานโดยในภาพรวมมีชั่วโมงฝึกงาน 400 ชั่วโมง

ดังนั้นจากการศึกษาจำนวนหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาเฉพาะมากที่สุด รองลงมาได้แก่ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป วิชาเลือกเสรี และส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกงานในระหว่างการศึกษา

ตาราง 22 จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี

(หน่วย : หน่วยกิต)

ชื่อสถาบัน	หน่วย กิตติม	หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป						หมวดวิชาเฉพาะ				เลือก		ฝึกงาน*
		วิทย์/ คณิต	ภาษา	สังคม	มนุษย	พล ศึกษา	รวม	แกน บังคับ	เลือก		รวม	เสรี		
									เอก	ภาษา				
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี														
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร้อยละ	138 100.0	6 20.0	15 50.0	4 13.3	3 10.0	2 6.7	30 21.7	24 23.5	21 20.6	15 14.7	42 41.2	6 4.3	400	
	134 100.0	3 10.0	14 46.7	4 13.3	9 30.0	-	30 22.4	45 45.9	50 51.0	3 3.1	-	6 4.5	ไม่มีข้อ มูล	
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ร้อยละ	148 100.0	10 29.4	12 35.3	9 26.5	6 8.8	-	34 23.0	49 44.1	41 36.9	9 8.2	12 10.8	3 2.0	300	
	142 100.0	6 19.4	9 29.0	9 29.0	9 29.0	1 3.2	31 21.8	57 52.8	42 38.9	9 8.3	-	3 2.1	400	
วิทยาลัยดุสิตธานี ร้อยละ	147 100.0	12 33.3	12 33.3	6 16.7	6 16.7	-	36 24.5	57 55.9	33 32.4	12 11.7	-	9 6.1	1000	
	145 100.0	12 34.3	12 34.3	6 17.2	6 17.2	-	35 24.1	42 41.6	44 43.6	15 14.8	-	6 4.1	400	

* หน่วยคือชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมจำแนกตามหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะของหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี (ตาราง 23 - 28)

จากการศึกษาจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะซึ่งเป็นแนวทางในการนำไปสู่การศึกษารายละเอียดของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ และรายละเอียดหมวดวิชาเฉพาะ ได้แก่ กลุ่มวิชาแกนและกลุ่มวิชาบังคับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป (ตาราง 23 - 26)

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีรายละเอียดดังนี้ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา วิชาที่เกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักเศรษฐศาสตร์ และสถาบันอุดมศึกษามีการจัดการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ได้แก่วิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย รวมถึงความเป็นไปของชาติไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักจริยศาสตร์ส่งเสริมความมีศีลธรรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญา และสถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้แก่วิชาที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ทั่วไป วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถิติทั่วไป วิชาที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และสถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ได้แก่วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษเช่น จีน เยอรมัน ฝรั่งเศส

หมวดวิชาเฉพาะ (ตาราง 27 - 28)

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาเฉพาะ ของกลุ่มวิชาแกนและกลุ่มวิชาบังคับ สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาแกนได้แก่วิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินงานในธุรกิจทั่วไป เช่น วิชาที่เกี่ยวกับการตลาด การบัญชี วิชาที่เกี่ยวข้องกับองค์การและการจัดการ วิชาที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาที่เกี่ยวกับกฎหมาย ภาษา คอมพิวเตอร์ และสถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาบังคับ ได้แก่วิชาที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาการวิจัยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การบัญชีโรงแรม คอมพิวเตอร์สำหรับโรงแรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรงแรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจนำเที่ยว

ตาราง 23 จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์หลักสูตรสาขาเอกวิชาการโรงแรมที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนระดับปริญญาตรี
หลักสูตร 4 ปี และต่อเนื่อง 2 ปี

ชื่อสถาบัน		หน่วย : หน่วยกิต						
		GP	SO	PO	I-LAW	M/M/A	EC	M/S
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี								
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์		-	-	-	3	3	3	-
มหาวิทยาลัยบูรพา		-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์		2	2	2	-	-	-	-
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล		9*	9*	6*	3*	-	9*	3*
วิทยาลัยดุสิตธานี		3	-	3	3	-	-	3
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ		3	3	-	-	-	6	-
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี								
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช		-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ		-	-	-	-	-	3	-
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล		9*	3*	6*	3*	-	9*	3*

หมายเหตุ	* = วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจนครตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน				
EC	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	GW	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์โลก	GP	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา
PO	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	M/M/A	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ดนตรีเพื่อความสุนทรีย์ในการดำเนินชีวิต		
SO	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา	I-LAW	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักกฎหมาย		
M/S	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์กับสังคม				

ตาราง 24 จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์หลักสูตรสาขาเอกวิชาการโรงแรมที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนระดับปริญญาตรี
หลักสูตร 4 ปี และต่อเนื่อง 2 ปี

ชื่อสถาบัน		PH	LS	CC	TS	Ethics	CM	QD
หน่วย : หน่วยกิต								
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี								
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์		-	1	3	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยบูรพา		-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์		3	1	-	-	-	-	-
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล		3*	3*	3*	9*	3*	3*	3*
วิทยาลัยดุสิตธานี		-	-	-	3	-	3	-
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ		-	-	-	-	3	-	-
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี								
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช		-	-	-	6	-	-	-
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ		-	-	-	-	3	-	-
ส.เทคโนโลยีราชมงคล		3*	3*	3*	6*	3*	-	-

หมายเหตุ	*	= วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจจนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน				
PH	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญา	CC	=	วิชาที่เกี่ยวข้องอารยธรรมของมนุษยชาติ	
TS	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย ฯลฯ	ความ	เป็น	ไปของชาติไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน	
Ethics	=	วิชาที่เกี่ยวข้องหลักจริยศาสตร์มีความศีลธรรม				
CM	=	วิชาที่เกี่ยวข้องการติดต่อสื่อสาร				
QD	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต	LS	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทักษะในการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาตลอดจนทักษะการใช้ห้องสมุด	

ตาราง 25 จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์หลักสูตรสาขาเอกวิชาการโรงแรมที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน
ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี และต่อเนื่อง 2 ปี

ชื่อสถาบัน	หน่วย : หน่วยกิต						
	MA	I-S	I-C	M/E	S	D/s/h	Mfb
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี							
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	-	3	3*	3*	-	-	-
มหาวิทยาลัยบูรพา	-	-	3	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	4	3	-	-	3	-	-
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	9*	3*	3*	3*	3*	3*	-
วิทยาลัยดุสิตธานี	3	3	3	3*	-	-	-
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	3	-	-	3	-	-	-
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี							
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	-	-	-	-	-	-	-
ส.เทคโนโปลีเทคนิคมงคล	6*	3*	3*	3*	3*	3*	-

หมายเหตุ * = วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน

MA = วิชาที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ทั่วไป D/s/h = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

I-S = วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถิติทั่วไป Mfb = วิชาที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ธุรกิจ

I-C = วิชาที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

M/E = วิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม S = วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักการวิทยาศาสตร์ทั่วไป

ตาราง 26 จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาด้านภาษาหลักสูตรสาขาเอกวิชาการโรงแรมที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี และต่อเนื่อง 2 ปี

ชื่อสถาบัน		TL	EL	OL
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี				
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	6			6
มหาวิทยาลัยบูรพา	2		12	-
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	-		12	-
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล		12		-
วิทยาลัยดุสิตธานี	3		12	18
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	3		6	-
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี				
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	-		-	-
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	-		-	-
ส.เทคโนโลยีราชมงคล	-		-	-

หมายเหตุ TL = วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย
 EL = วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ
 OL = วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษเช่น จีน เยอรมัน ฝรั่งเศส

ตาราง 27 จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะของวิชาแกนตลอดหลักสูตรสาขาเอกวิชาการโรงแรมที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน
ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี และต่อเนื่อง 2 ปี

ชื่อสถาบัน						หน่วย : หน่วยกิต	
	BB	BMG	SHT	DHT	LT		
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี							
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	6	3	3	12	-		
มหาวิทยาลัยบูรพา	18	12	15	-	-		
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	15	-	6	-	-		
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	12*	3*	20*	9*	9*		
วิทยาลัยดุสิตธานี	18	3	30	-	6		
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	24	9	21	-	6		
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี							
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	3	-	3	-	-		
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	6	6	9	-	6		
ส.เทคโนโลยีราชมงคล	3*	-	13*	3*	9*		
หมายเหตุ	* = วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน						
BB	= วิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินงานในธุรกิจทั่วไป เช่น วิชาที่เกี่ยวกับการตลาด การบัญชี						
BMG	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับองค์การและการจัดการ						
SHT	= วิชาที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาที่เกี่ยวกับกฎหมาย ภาษี คอมพิวเตอร์						
DHT	= วิชาที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวโดยตรง เช่น วิชาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จิตวิทยาธุรกิจบริการ						
LT	= ภาษาศาสตร์เพื่อใช้ดำเนินงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว						

ตาราง 28 จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะของวิชาบังคับตลอดหลักสูตรสาขาเอกวิชาการโรงแรมที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี และต่อเนื่อง 2 ปี

ชื่อสถาบัน		HO	TU	SHT	MGH	MGT	EL
หน่วย : หน่วยกิต							
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี							
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	-	-	12	3	-	-	-
มหาวิทยาลัยบูรพา	3	-	15	6	-	-	-
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	24	-	-	30	15	-	-
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	-	24*	27*	-	3*	18*	-
วิทยาลัยดุสิตธานี	6	-	6	21	-	-	-
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	12	-	9	12	-	-	-
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี							
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	3	-	9	15	3	3	3
มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	9	3	15	18	6	9	9
ส.เทคโนโลยีราชมงคล	22*	-	12*	6*	3*	3*	3*

หมายเหตุ * = วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน

HO = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงในธุรกิจโรงแรม เช่น วิชาการตลาดโรงแรม การบริการอาหารและเครื่องดื่ม

TU = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงในธุรกิจเที่ยว เช่น วิชาทัศนศึกษา ธุรกิจสายการบิน

SHT = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาการวิจัยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

MGH = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรงแรม MGT = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจนำเที่ยว

EL = วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรม สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้เชิงวิชาการจนก่อให้เกิดเป็นคุณลักษณะด้านวิชาการ ได้แก่ การมีความรู้/ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษรวมทั้งภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น จีน ญี่ปุ่น เยอรมัน และการมีความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการเรียนการสอนยังส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในขณะปฏิบัติงาน โดยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับวิชาที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาที่เกี่ยวกับกฎหมาย ภาษา การบัญชีเพื่อการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว และวิชาที่เกี่ยวกับการจัดการองค์กรทั่วไปและธุรกิจโรงแรม ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่การงานรวมทั้งการมีบุคลิกภาพและมีคุณธรรมและจริยธรรมในการส่งเสริมการทำงานและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยว

การศึกษาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยว ได้ผลสรุปจำแนกตามโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวในภาพรวมและรายละเอียดในแต่ละหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะดังนี้

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในภาพรวม (ตาราง 29)

เมื่อพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี ที่เปิดสอนในปัจจุบันมี 11 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยโยนก มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และมีจัดการเรียนการสอนในและปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี ที่เปิดสอนในปัจจุบันมี 3 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิตดังนี้

หลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวปริญญาตรี 4 ปี ประกอบด้วย

จำนวนหน่วยกิตรวม

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนได้มีการจัดการสอนวิชาการท่องเที่ยวตลอดหลักสูตรโดยรวม อยู่ระหว่าง 130 – 190 หน่วยกิต โดยมหาวิทยาลัยมหิดลมีจำนวนหน่วยกิตรวมสูงสุด คือ 190 หน่วยกิต รองลงมาได้ แก่ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์มีจำนวนหน่วยกิต 186 หน่วยกิต สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จำนวนหน่วยกิต 146 หน่วยกิต และมหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จำนวนหน่วยกิต 143 หน่วยกิต ตามลำดับ

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษากำหนดหน่วยกิตรวมในการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตทั้งการทำงานและส่วนตัวเพื่ออยู่ร่วมกันสังคม อยู่ระหว่าง 31 – 60 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 21.0 – 31.6 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยมหิดลมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 31.6 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยโยนกสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงและมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 28.7, 26.7, 26.6, 26.1, 26.0, 24.8, 23.9 และ 21.0 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ตามลำดับ และเมื่อพิจารณากลุ่มวิชาในภาพรวม สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มภาษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 49.9 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไป รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยโยนก มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงและมหาวิทยาลัยคริสเตียน มีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 48.6, 46.2, 38.7 และ 36.5 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ตามลำดับ และกลุ่มวิชาที่สถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญ รองลงมาได้แก่ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคม กลุ่มวิชามนุษย์ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาพลศึกษา โดยคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 2.6 – 8.3 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

หมวดวิชาเฉพาะ

สถาบันอุดมศึกษากำหนดหน่วยกิตรวมในการเรียนหมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะ ความชำนาญ และความรู้สำหรับการประกอบอาชีพภายหลังจากสำเร็จการศึกษา อยู่ระหว่าง 122 - 141 หน่วยกิตคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 64.2 – 75.8 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์มีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 75.8 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยโยนก และมหาวิทยาลัยมหิดลมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 73.0, 71.7, 71.5, 71.3, 69.9, 68.9, 67.1, 65.5 และ 64.2 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ตามลำดับ และเมื่อพิจารณากลุ่มวิชาในภาพรวมสรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาบังคับ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยมหิดลมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 77.0 ของจำนวนหน่วยกิต

หมวดวิชาเฉพาะ รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยโยนกมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 67.7, 52.0 และ 51.6 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ ตามลำดับ ในกลุ่มวิชาแกนสถาบันอุดมศึกษามีการจัดการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 14.7 – 63.8 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะโดยมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงมีการจัดการเรียนการสอนสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.5 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ รองลงมาได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมหาวิทยาลัยคริสเตียนและมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 41.2, 40.6 และ 36.9 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ ตามลำดับ

วิชาเลือกเสรี

สถาบันอุดมศึกษาทุกสถาบันมีการจัดการเรียนการสอนวิชาเลือกเสรี อันเป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ อันจะส่งผลให้เกิดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพมากขึ้น สรุปได้ว่า โดยแต่ละสถาบันจะให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนประมาณ 1-4 รายวิชา (ประมาณ 3-12 หน่วยกิต) คิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 2.1 – 8.4 ของจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร

การฝึกงาน

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกงาน เพื่อเพิ่มทักษะ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานจริง สรุปได้ว่า ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกงานโดยในภาพรวม สถาบันอุดมศึกษามีชั่วโมงฝึกงานอยู่ระหว่าง 300-400 ชั่วโมง

หลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวปริญญาต่อเนื่อง 2 ปี

การจัดการเรียนการสอนมีดังนี้

สถาบันที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี เป็นการรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปวส. แล้วมาศึกษาต่อเนื่องอีกเป็นระยะเวลา 2 ปีแล้วจึงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สรุปได้ว่า การจัดหลักสูตรประเภทนี้นั้นเน้นการให้ความสำคัญไปที่หมวดวิชาเฉพาะซึ่งเป็นหมวดวิชาที่เพิ่มทักษะความรู้ ความชำนาญในการประกอบอาชีพภายหลังจากสำเร็จการศึกษา โดยมีการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมของวิชาแกน สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาเฉพาะอยู่ระหว่าง 42 – 60 หน่วยกิตคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 52.5 – 83.3 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร

การฝึกงาน

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกงาน เพื่อเพิ่มทักษะ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานจริง โดย กำหนดให้ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกงานโดยในภาพรวมมีชั่วโมงฝึกงานระหว่าง 200 - 400 ชั่วโมง

ตาราง 29 จำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี

(หน่วย : หน่วยกิต)

ชื่อสถาบัน	หน่วย กิตติม	หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป					หมวดวิชาเฉพาะ					เลือก เสรี	ฝึกงาน*	
		วิทย/ คณิต	ภาษา	สังคม	มนุษย์	พล ศึกษา	รวม	แกน	บังคับ	หมวดวิชาเฉพาะ				
										เลือก	เอก			ภาษา
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี														
มหาวิทยาลัยศรีเตียน	143	15	15	6	3	2	41	39	33	9	15	96	6	300
ร้อยละ	100.0	36.6	36.6	14.6	7.3	4.9	28.7	40.6	34.4	9.4	15.6	67.1	4.2	
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	135	6	18	6	6	-	36	27	36	15	15	93	6	400
ร้อยละ	100.0	16.7	49.9	16.7	16.7		26.7	29.0	38.8	16.1	16.1	68.9	4.4	
มหาวิทยาลัยนเรศวร	137	6	9	6	9	4	34	24	52	24	-	100	3	ไม่มีข้อ
ร้อยละ	100.0	17.6	26.5	17.6	26.5	11.8	24.8	24.0	52.0	24.0		73.0	2.2	มูล
มหาวิทยาลัยมหิดล	190	15	16	12	12	5	60	-	94	28	-	122	8	ไม่มีข้อ
ร้อยละ	100.0	25.0	26.7	20.0	20.0	8.3	31.6		77.0	23.0		64.2	4.2	มูล
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	130	6	12	10	2	1	31	47	34	12	-	93	6	ไม่มีข้อ
ร้อยละ	100.0	19.4	38.7	32.3	6.5	3.2	23.8	50.5	36.6	12.9	-	71.5	4.7	มูล

* หน่วยกิตข้อหัวโมง

(หน่วย : หน่วยกิต)

ชื่อสถาบัน	หน่วย กิตติม	หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป					หมวดวิชาชีพเฉพาะ				เลือก			
		วิทย/ คณิต	ภาษา	สังคม	มนุษย	พล ศึกษา	รวม	แกน	บังคับ	เลือก		เสรี		
										เอก	ภาษา			
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี														
มหาวิทยาลัยโยนก	142	6	18	6	5	2	37	21	48	9	15	93	12	300
	ร้อยละ	100.0	16.2	48.6	16.2	13.5	5.5	26.1	22.6	51.6	9.7	16.1	65.5	8.4
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	138	9	9	6	9	-	33	45	39	15	-	99	6	400
	ร้อยละ	100.0	27.3	27.3	18.1	17.3	23.9	20.7	39.4	39.4	39.4	71.7	4.4	
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	186	6	18	7	8	-	39	52	62	18	9	141	6	ไม่มีข้อ
	ร้อยละ	100.0	15.4	46.2	17.9	20.5	21.0	36.9	44.0	12.8	6.4	75.8	3.2	มุล
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	143	7	9	6	15	1	38	15	69	18	-	102	3	300
	ร้อยละ	100.0	18.4	23.7	15.8	39.5	26.6	14.7	67.7	17.6		71.3	2.1	
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	146	12	12	6	6	2	38	42	45	15	-	102	6	400
	ร้อยละ	100.0	31.6	31.6	15.8	15.8	26.0	41.2	44.1	14.7		69.9	4.1	

* หน่วยคือชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวจำแนกตามหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาเฉพาะของหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี (ตาราง 30 – 35)

จากการศึกษาจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะซึ่งเป็นแนวทางในการนำไปสู่การศึกษารายละเอียดของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ และรายละเอียดของหมวดวิชาเฉพาะ ได้แก่ กลุ่มวิชาแกนและกลุ่มวิชาบังคับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป (ตาราง 30 – 33)

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีรายละเอียดดังนี้ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์กับสังคม วิชาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักรัฐศาสตร์ และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย รวมถึงความเป็นไปของชาติไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักจริยศาสตร์ความมีศีลธรรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับตรรกวิทยา และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม วิชาที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ วิชาที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ทั่วไป และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษเช่น จีน เยอรมัน ฝรั่งเศส

หมวดวิชาเฉพาะ (ตาราง 34 – 35)

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาเฉพาะของกลุ่มวิชาแกนและกลุ่มวิชาบังคับ สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาแกน ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินงานในธุรกิจทั่วไป เช่น วิชาที่เกี่ยวข้องกับการตลาด การบัญชี วิชาที่เกี่ยวข้องกับองค์การและการจัดการ วิชาที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาเกี่ยวกับกฎหมาย ภาษี คอมพิวเตอร์ และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาบังคับ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาการวิจัยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การบัญชีโรงแรม คอมพิวเตอร์สำหรับโรงแรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงในธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชามัคคุเทศก์ ธุรกิจสายการบิน วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจนำเที่ยว

ตาราง 30 จำนวนหน่วยกิตของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์หลักสูตรสาขาเอกวิชาการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนระดับปริญญาตรี
หลักสูตร 4 ปี และต่อเนื่อง 2 ปี

หน่วย : หน่วยกิต										
ชื่อสถาบัน	GP	SO	PO	I-LAW	M/M/A	M/S	GW	EC	I-B	D RE
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี										
มหาวิทยาลัยศรีสเทวิน	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	6	-	3	6	3	3	3	-	-	3
มหาวิทยาลัยนเรศวร	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
มหาวิทยาลัยมหิดล	4	4	4	-	4	4	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-
มหาวิทยาลัยโยนก	3	3	3	-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	3	-	-	-	-	3	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	-	-	-	-	3	3	-	3	-	-
ส.เทคโนโลยีราชมงคล	9*	9*	6*	3*	-	3*	-	9*	-	3*

หมายเหตุ	* = วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจจนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน									
GP	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา	M/M/A	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ดนตรีเพื่อความสุนทรีย์ในการดำเนินชีวิต							
SO	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา	M/S	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์กับสังคม	I-B	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเบื้องต้น					
PO	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	GW	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์โลก	I-LAW	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย					
EC	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศาสตร์	RE	= South East Asian Affairs							
D	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากร/การพัฒนาสิ่งแวดล้อม									

ตาราง 30 (ต่อ)

หน่วย : หน่วยกิต												
ชื่อสถาบัน	GP	SO	PO	I-LAW	M/M/A	M/S	GW	EC	I-B	D	RE	TT
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี												
มหาวิทยาลัยแม่โจ้	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาริราช	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	9*	9*	3*	-	3*	-	6*	-	-	-	-	-

หมายเหตุ	*	= วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจจนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน										
GP	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา	M/M/A = วิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ดนตรีเพื่อความสุนทรีย์ในการดำเนินชีวิต									
SO	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา	M/S = วิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยกับสังคม									I-B = วิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเบื้องต้น
PO	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศาสตร์	GW = วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์โลก									I-LAW = วิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย
EC	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศาสตร์	RE = South East Asian Affairs									
D	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากร/การพัฒนาสิ่งแวดล้อม										
TT	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว										

ตาราง 31 จำนวนหน่วยกิตของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์หลักสูตรสาขาเอกวิชาการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี และต่อเนื่อง 2 ปี

หน่วย : หน่วยกิต									
ชื่อสถาบัน	PH	LS	CC	TS	LO	Ethics	CM	QF	PV
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี									
มหาวิทยาลัยศรีเตียน	-	-	-	-	3	3	-	-	-
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	-	4	6	3	3	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยนเรศวร	-	-	-	3	-	3	-	-	-
มหาวิทยาลัยมหิดล	4	4	4	-	5	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	-	-	2	-	2	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยโยนก	-	2	-	3	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	-	-	-	6	3	3	-	-	-
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	-	-	-	-	3	3	-	3	-
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	-	-	3	3	-	-	3	3	3
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	3*	3*	3*	9*	-	3*	3*	-	-

หมายเหตุ

*

PH

QD

LS

CC

TS

= วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจจนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน

= วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

= วิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

= วิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทักษะในการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาตลอดจนทักษะการใช้ห้องสมุด

= วิชาที่เกี่ยวข้องอารยธรรมของมนุษยชาติ

= วิชาที่เกี่ยวข้องการศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย ฯลฯ

LO

CM

PV

Ethics

= วิชาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์

= วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการติดต่อสื่อสาร

= วิชาที่เกี่ยวข้องการติดต่อสื่อสาร

= วิชาที่เกี่ยวข้องการติดต่อสื่อสาร

= วิชาที่เกี่ยวข้องการติดต่อสื่อสาร

ตาราง 31 (ต่อ)

หน่วย : หน่วยกิต									
ชื่อสถาบัน	PH	LS	CC	TS	LO	Ethics	CM	QF	EY
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี									
มหาวิทยาลัยแม่โจ้	-	-	-	-	-	-	-	-	3
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาริราช	-	-	-	6	-	-	-	-	-
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	3*	3*	3*	9*	-	3*	-	-	-

หมายเหตุ	*	=	วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจจนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน
PH	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญา	Ethics = วิชาที่เกี่ยวข้องหลักจริยศาสตร์มีความศีลธรรม
QD	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต	PV = วิชาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์
LS	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทักษะในการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาตลอดจนทักษะการใช้ห้องสมุด	
CC	=	วิชาที่เกี่ยวข้องอารยธรรมของมนุษยชาติ	CM = วิชาที่เกี่ยวข้องการติดต่อสื่อสาร
LO	=	วิชาที่เกี่ยวข้องตรรกวิทยา	
TS	=	วิชาที่เกี่ยวข้องการศึกษาวิธีชีวิตวัฒนธรรมไทย ฯลฯ	ความเป็นไปของชาติไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
EY	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับนิเวศวิทยา	

ตาราง 32 จำนวนหน่วยกิตของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์หลักสูตรสาขาเอกวิชาการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน
ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี

หน่วย : หน่วยกิต									
ชื่อสถาบัน	MA	I-S	I-C	M/E	S	D/s/h	E/M	M/P	
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี									
มหาวิทยาลัยศรีสเทียณ	3	3	-	3	-	-	-	-	
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	3	3	-	3	-	-	3	-	
มหาวิทยาลัยนเรศวร	-	-	6	3	3	-	-	-	
มหาวิทยาลัยมหิดล	4	-	-	-	12	-	-	-	
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	-	-	4	-	-	3	-	-	
มหาวิทยาลัยโยนก	-	3	-	3	-	-	-	-	
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	3	-	-	3	3	-	-	3	
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	-	-	6	3	-	-	-	-	
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	-	-	3	2	-	-	-	-	
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	9*	3*	3*	3*	3*	3*	-	-	

หมายเหตุ	* = วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน MA = วิชาที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ทั่วไป I-S = วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถิติทั่วไป I-C = วิชาที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ S = วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักการวิทยาศาสตร์ทั่วไป D/s/h = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต E/M = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม M/P = วิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ M/E = วิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์								
----------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ตาราง 32 (ต่อ)

หน่วย : หน่วยกิต										
ชื่อสถาบัน	MA	I-S	I-C	M/E	S	D/s/h	E/M	M/P	Mfb	D _b
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี										
มหาวิทยาลัยแม่โจ้	-	-	3	-	-	-	-	-	-	3
มหาวิทยาลัยสุโขทัย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	3*	-	3*	-	-	-	-	-	3*	-

หมายเหตุ	*	= วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน				
MA	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ทั่วไป	I-S	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถิติทั่วไป	
I-C	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ	S	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักการวิทยาศาสตร์ทั่วไป	
D/s/h	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต	E/M	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม	
M/P	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยร่างกายและจิตใจ	Mfb	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ธุรกิจ	
D _b	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลทางการท่องเที่ยว				

ตาราง 34 จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะของวิชาแกนตลอดหลักสูตรสาขาเอกริชาการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี และต่อเนื่อง 2 ปี

หน่วย : หน่วยกิต					
ชื่อสถาบัน	BB	BMG	SHT	DHT	LT
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี					
มหาวิทยาลัยคริสเตียน	3	-	-	24	12
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	6	3	-	18	-
มหาวิทยาลัยนเรศวร	6	-	12	-	6
มหาวิทยาลัยมหิดล	12	4	16	-	4
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	21	9	24	-	-
มหาวิทยาลัยโยนก	9	3	9	-	-
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	18	6	-	21	-
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	-	-	-	39	-
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	-	-	-	-	-
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	12	3	21	15	6

หมายเหตุ	BB	= วิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินงานในธุรกิจทั่วไป เช่น วิชาเกี่ยวกับการตลาด การบัญชี
	BMG	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับองค์การและการจัดการ
	SHT	= วิชาที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาที่เกี่ยวกับกฎหมาย ภาษี คอมพิวเตอร์
	DHT	= วิชาที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวโดยตรง เช่น วิชาที่เกี่ยวข้องกับ อุสาหกรรมการท่องเที่ยว จิตวิทยาธุรกิจบริการ
	LT	= ภาษาศาสตร์เพื่อใช้ดำเนินงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ตาราง 34 (ต่อ)

หน่วย : หน่วยกิต						
ชื่อสถาบัน	BB	BMG	SHT	DHT	LT	L/E
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี						
มหาวิทยาลัยแม่โจ้	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยสุโขทัย	-	-	-	-	-	3
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	12*	3*	16*	15*	9*	-

หมายเหตุ	* = วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน BB = วิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินงานในธุรกิจทั่วไป เช่น วิชาเกี่ยวกับการตลาด การบัญชี BMG = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการและการจัดการ SHT = วิชาที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงงานและธุรกิจนำเข้า เช่น วิชาที่เกี่ยวกับกฎหมาย ภาษี คอมพิวเตอร์ DHT = วิชาที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานในธุรกิจโรงงานและธุรกิจนำเข้าที่เกี่ยวข้องกับ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว จิตวิทยารัฐกิจบริการ LT = ภาษาศาสตร์เพื่อใช้ดำเนินงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว LE = หลักสูตรหมายเหตุและเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น					
----------	--	--	--	--	--	--

ตาราง 35 จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะของกลุ่มวิชาบังคับตลอดหลักสูตรสาขาเอกวิชาการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนระดับปริญญาตรี
หลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี

หน่วย : หน่วยกิต							
ชื่อสถาบัน	HO	TU	SHT	MGH	MGT	EL	OL
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี							
มหาวิทยาลัยศรีสเดียน	-	9	21	-	3	-	-
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	3	3	18	3		-	-
มหาวิทยาลัยนเรศวร	9	12	24	3		-	-
มหาวิทยาลัยมหิดล	4	34	16	4	4	12	-
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง	-	-	29	-	3	2	-
มหาวิทยาลัยโยนก	6	6	21	-	3	9	-
มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	-	6	12	9	3	9	-

หมายเหตุ	HO	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงในธุรกิจโดยตรง เช่น วิชาการตลาดโรงแรม การบริการอาหารและเครื่องดื่ม
	TU	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงในธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชามัคคุเทศก์ ธุรกิจสายการบิน
	SHT	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาการวิจัยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
	MGH	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรงแรม
	MGT	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจนำเที่ยว
	EL	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ตาราง 35 (ต่อ)

หน่วย : หน่วยกิต							
ชื่อสถาบัน	HO	TU	SHT	MGH	MGT	EL	OL
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	-	9	9	-	3	3	-
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	-	6	33	-	3	24	-
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	-	24*	27*	-	3*	18*	-
สถาบันราชภัฏ	3	3	9	-	-	17	17
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี							
มหาวิทยาลัยแม่โจ้	-	9	18	-	6	-	-
มหาวิทยาลัยสุโขทัย	3	9	9	-	-	3	-
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	-	24*	24*	-	3*	18*	-

หมายเหตุ	*	= วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจจนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน					
HO	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงในธุรกิจโรงแรมเช่น วิชาการตลาดโรงแรม การบริการอาหารและเครื่องดื่ม					
TU	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงในธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาสังคมศาสตร์ ธุรกิจสายการบิน					
SHT	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาการวิจัยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว					
MGH	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรงแรม					
MGT	=	วิชาที่เกี่ยวกับการจัดการธุรกิจนำเที่ยว					
EL	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว					
OL	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอื่น ๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ					

เมื่อพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้เชิงวิชาการจนก่อให้เกิดเป็นคุณลักษณะด้านวิชาการ ได้แก่ การมีความรู้/ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษรวมทั้งภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น จีน ญี่ปุ่น เยอรมัน และการมีความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการเรียนการสอนยังส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในขณะปฏิบัติงานโดยส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับวิชาที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินโดยตรงในธุรกิจทั่วไป เช่น วิชาที่เกี่ยวกับการตลาด การบัญชี และวิชาที่เกี่ยวกับการจัดการองค์กรทั่วไปและธุรกิจน่าเที่ยว ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่การงานรวมทั้งการมีบุคลิกภาพและมีคุณธรรมและจริยธรรมในการส่งเสริมการทำงานและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว

การศึกษาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว ได้ผลสรุปจำแนกตามโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยวในภาพรวมและรายละเอียดในแต่ละหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะ

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยวในภาพรวม

(ตาราง 36)

เมื่อพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า ในสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยวมีสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี ที่เปิดสอนในปัจจุบันมีจำนวน 10 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยสยาม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย สถาบันราชภัฏ และปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี ที่เปิดสอนในปัจจุบันมีจำนวน 3 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

หลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว ปริญญาตรี 4 ปี ประกอบด้วย จำนวนหน่วยกิตรวม

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนได้มีการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวตลอดหลักสูตรโดยรวม อยู่ระหว่าง 150 – 130 โดยมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตมีจำนวนหน่วยกิตรวมสูงสุด คือ 150 หน่วยกิต รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ตามลำดับ

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษากำหนดหน่วยกิตรวมในการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตทั้งการงานและส่วนตัวเพื่ออยู่ร่วมกันสังคม อยู่ระหว่าง 32 - 45 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 22.4 – 31.7 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้ความสำคัญของการศึกษาทั่วไปมากที่สุด โดยมีการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 31.7 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร รองลงมาได้แก่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 28.0, 27.1 และ 26.8 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ตามลำดับ และเมื่อพิจารณากลุ่มวิชาในภาพรวม สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับกลุ่มวิชาภาษามากที่สุด โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยสยามมีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มภาษาคิดเป็นร้อยละ 51.2 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยกรุงเทพ หลักสูตรภาษาไทย เป็นต้น และกลุ่มวิชาที่สถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนโดยให้ความสำคัญ รองลงมาได้แก่ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคม กลุ่มวิชามนุษย์ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันและสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาพลศึกษา โดยคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 3.0 – 15.0 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

หมวดวิชาเฉพาะ

สถาบันอุดมศึกษากำหนดหน่วยกิตในการเรียนหมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะ ความชำนาญ และความรู้สำหรับการประกอบอาชีพภายหลังจากสำเร็จการศึกษา อยู่ระหว่าง 85 - 108 หน่วยกิตคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 65.4 – 75.5 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 75.5 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ หลักสูตรภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีปทุม สถาบันราชภัฏ มีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 71.5, 71.1 และ 70.1 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาในภาพรวม สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาบังคับ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 57.1 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ รองลงมาสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาแกนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับกลุ่มวิชาบังคับ ตามลำดับ

วิชาเลือกเสรี

สถาบันอุดมศึกษาทุกสถาบัน มีการจัดการเรียนการสอนวิชาเลือกเสรี ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ อันจะส่งผลให้เกิดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพมากขึ้น สรุปได้ว่า โดยแต่ละสถาบันจะให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนประมาณ 1-4 รายวิชา (ประมาณ 3-12 หน่วยกิต) คิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 2.0 – 6.9 ของจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร

การฝึกงาน

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกงาน เพื่อเพิ่มทักษะ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานจริง สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกงานโดยในภาพรวม สถาบันอุดมศึกษามีชั่วโมงฝึกงานอยู่ระหว่าง 400 - 600 ชั่วโมง

หลักสูตรวิชาการปริญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี

การจัดการเรียนการสอนมีดังนี้

สถาบันที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี เป็นการรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปวส. แล้วมาศึกษาต่อเนื่องอีกเป็นระยะเวลา 2 ปีแล้วจึงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สรุปได้ว่า การจัดหลักสูตรประเภทนี้นั้นเน้นการให้ความสำคัญไปที่หมวดวิชาเฉพาะซึ่งเป็นหมวดวิชาที่เพิ่มทักษะความรู้ ความชำนาญในการประกอบอาชีพภายหลังจากสำเร็จการศึกษา โดยในภาพรวมสถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาเฉพาะอยู่ระหว่าง 59 – 61 หน่วยกิตคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 74.6 – 79.3 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะโดยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตให้มีการจัดการเรียนการสอนมากถึงร้อยละ 79.3 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ

การฝึกงาน

สถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกงาน เพื่อเพิ่มทักษะ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานจริง สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกงานโดยในภาพรวมมีชั่วโมงฝึกงานระหว่าง 400 - 500 ชั่วโมง

ดังนั้นจากการศึกษาจำนวนหน่วยกิตของสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาเฉพาะมากที่สุด รองลงมาได้แก่ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป วิชาเลือกเสรี และส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกงานในระหว่างการศึกษา

(หน่วย : หน่วยกิต)

ชื่อสถาบัน	หน่วย กิตติม	หมวดการศึกษาทั่วไป					หมวดวิชาชีพเฉพาะ					เลือก เสรี	ฝึกงาน*	
		วิทย์/ คณิต	ภาษา	สังคม	มนุษย์	พล ศึกษา	รวม	แกน	บังคับ	เลือก				
										เอก	ภาษา			
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี														
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	142	11	14	10	10	-	45	26	36	29	-	91	6	400
	ร้อยละ	100.0	24.4	31.1	22.2		31.7	28.6	25.4	46.0		64.1	4.2	
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	143	6	11	8	6	1	32	30	45	15	18	108	3	400
	ร้อยละ	100.0	18.8	34.4	18.75	3.1	22.4	27.8	41.7	13.9	16.7	75.5	2.1	
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	149	6	10	6	6	6	40	46	51	6	-	103	6	ต่อ
	ร้อยละ	100.0	15.0	25.0	15.0	15.0	26.8	44.7	49.5	5.8		69.1	4.0	เนื่อง
8**														
20.0**														
ไม่น้อย														
กว่า 8														
สัปดาห์														

* หน่วยกิตต่อชั่วโมง

* *หมายถึง รายวิชาเลือกในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ชื่อสถาบัน	หน่วย กิตติม	หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป					หมวดวิชาเฉพาะ					เลือก เสรี	ฝึกงาน*	
		วิทย์/ คณิต	ภาษา	สังคม	มนุษย ศึกษา	พล ศึกษา	รวม	แกน	บังคับ	เลือก				
										เอก	ภาษา			
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี														
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	135	9	15	6	3	-	33	33	33	-	15	96	6	600
ร้อยละ	100.0	27.3	45.5	18.2	9.0		24.4	34.4	34.4		31.2	71.1	4.6	
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	144	9	12	9	9	-	39	21	36	81		102	3	400
ร้อยละ	100.0	23.1	30.7	23.1	23.1		27.1	20.6		79.4		70.8	2.1	
มหาวิทยาลัยสยาม	137	6	21	6	6	2	41	39	36	15	-	90	6	ไม่มีข้อ
ร้อยละ	100.0	14.6	51.2	14.6	14.6	5.0	24.1	31.3	40.0	16.7		65.7	4.4	มูล
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	144	9	15	6	6	-	36	57	30	12	-	99	9	ไม่มีข้อ
ร้อยละ	100.0	25.0	41.6	16.7	16.7		25.0	57.6	30.3	12.1		68.8	6.2	มูล

* หน่วยยคิอตัวโมง

(หน่วย : หน่วยกิต)														
ชื่อสถาบัน	หน่วย กิตรวม	หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป					หมวดวิชาเฉพาะ			เลือก		ฝึกงาน*		
		วิทย/ คณิต	ภาษา	สังคม	มนุษย	พล ศึกษา	รวม	แกน	บังคับ	เลือก				
										เอก	ภาษา			
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี														
สถาบันราชภัฏ	144	9	9	6	9	-	33	79	22	<30>	-	101	10	440
ร้อยละ	100.0	27.3	27.3	15.8	27.3		22.9	78.2	21.8	29.7		70.1	6.9	

* หน่วยยคือชั่วโมง

<30> หมายถึง เลือกเรียนรายวิชาในแขนงวิชาใดวิชาหนึ่งหรือหลายวิชาต่อไปไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ประกอบด้วย

1. แขนงวิชาธุรกิจท่องเที่ยว
2. แขนงวิชาธุรกิจโรงแรม
3. แขนงวิชาธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร
4. แขนงวิชาธุรกิจบริการขนส่ง
5. แขนงวิชาธุรกิจบริการงานในสำนักงาน
6. แขนงวิชาธุรกิจบริการทั่วไป

ตาราง 36 (ต่อ)

(หน่วย : หน่วยกิต)

ชื่อสถาบัน	หน่วย กิตติรวม	หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป					หมวดวิชาชีพเฉพาะ				เลือก เสรี	ฝึกงาน*		
		วิทยุ/ คณิต	ภาษา	สังคม	มนุษย	พล ศึกษา	รวม	แกน	บังคับ	เลือก				
										เอก			ภาษา	
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี														
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	87	6	4	2	3	-	15	15	39	-	15	69	3	ไม่มีข้อ
	ร้อยละ	40.0	26.7	13.3	20.0		17.2	21.7	56.5		21.7	79.3	3.4	มุล
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	79	5	6	2	3	-	16	29	30	-	-	59	4	500
	ร้อยละ	31.2	37.5	12.5	18.8		20.3	49.2	50.8			74.6	5.1	
มหาวิทยาลัยพายัพ	79	3	6	3	3	-	15	18	37	6	-	61	3	400
	ร้อยละ	20	40	20	20	-	19.1	29.5	60.7	9.8		77.2	3.8	

* หน่วยคือชั่วโมง

**โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยวจำแนกตามหมวด
วิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะของหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี
(ตาราง 37 – 42)**

จากการศึกษาจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะซึ่งเป็นแนว
ทางในการนำไปสู่การศึกษารายละเอียดของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์
กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ และราย
ละเอียดของหมวดวิชาเฉพาะ ได้แก่ กลุ่มวิชาแกนและกลุ่มวิชาบังคับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป (ตาราง 37 – 40)

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีราย
ละเอียดดังนี้ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ได้
แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา วิชาที่เกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักรัฐศาสตร์
และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่
เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย รวมถึงความเป็นไปของชาติไทยตั้งแต่อดีตจนถึง
ปัจจุบัน วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักจริยศาสตร์ส่งเสริมความมีศีลธรรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญา
และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยา
ศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ทั่วไป วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถิติทั่วไป วิชาที่เกี่ยวข้อง
กับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการ
สอนในกลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ
และวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษเช่น จีน เยอรมัน ฝรั่งเศส
เศส

หมวดวิชาเฉพาะ (ตาราง 41 – 42)

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาเฉพาะของกลุ่มวิชาแกน
และกลุ่มวิชาบังคับ สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชา
แกน ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินงานในธุรกิจทั่วไป เช่น วิชาที่เกี่ยวข้องกับการตลาด
การบัญชี วิชาที่เกี่ยวข้องกับองค์การและการจัดการ วิชาที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงาน
ในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ภาษี คอมพิวเตอร์ และวิชาที่เกี่ยวข้อง
ในการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวโดยตรง เช่น วิชาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยว จิตวิทยาธุรกิจบริการ และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนใน
กลุ่มวิชาบังคับ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำ
เที่ยว เช่น วิชาการวิจัยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การบัญชีโรงแรม คอมพิวเตอร์สำหรับโรงแรม

วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรงแรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจนำเที่ยว วิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว

เมื่อพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการปฏิบัติงานทั้งในธุรกิจนำเที่ยวและธุรกิจโรงแรม ทั้งทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงานโดยตรงและทักษะที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเชิงวิชาการ เช่น การมีความรู้/ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษรวมทั้งภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น จีน ญี่ปุ่น เยอรมัน และการมีความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการมีบุคลิกภาพและมีคุณธรรมและจริยธรรมในการส่งเสริมการทำงานและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม

เมื่อพิจารณาจำนวนหน่วยกิตในภาพรวมและรายละเอียดในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะ ของหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า ในภาพรวมสถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะด้านวิชาการได้แก่ ผู้เรียนได้รับความรู้/ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษรวมทั้งภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น จีน ญี่ปุ่น เยอรมัน ตลอดจนมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นๆ ในการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อนำมาพัฒนาความรู้/ความสามารถ คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ได้แก่ ผู้เรียนเกิดทักษะในการบริหารจัดการในธุรกิจทั่วไปและธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น การบริหารการตลาด การจัดการองค์การ การบัญชี และการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานได้รับความรู้ในการที่จะนำมาปฏิบัติงานได้ตรงตามที่ได้รับมอบหมาย คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ สถาบันอุดมศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนในการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาการเรียนรู้ในการที่จะอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งในเรื่องของมารยาท ตลอดจนการส่งเสริมการดูแลสุขภาพของตนเอง และสถาบันอุดมศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักจริยศาสตร์อันเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ตาราง 37 จำนวนหน่วยกิตของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์หลักสูตรสาขาเอกวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน
ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี

ชื่อสถาบัน	หน่วย : หน่วยกิต									
	GP	SO	PO	I-LAW	M/M/A	M/S	GW	EC	I-B	D
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี										
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	3	3	-	-	3	-	-	6	-	-
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	3	3	3	-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยขอนแก่น	3	6*	2*	3*	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยสยาม	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	3*	3	3*	-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	-	-	2	-	-	-	-	4	2	2

หมายเหตุ	*	= วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจจนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน				
GP	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา	M/M/A	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ดนตรีเพื่อความสุนทรีย์ในการดำเนินชีวิต	
SO	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา	M/S	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์กับสังคม	I-B = วิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเบื้องต้น
PO	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	GW	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์โลก	I-LAW = วิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย
D	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากร/การพัฒนาสิ่งแวดล้อม				
EC	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร				

ตาราง 37 (ต่อ)

หน่วย : หน่วยกิต									
ชื่อสถาบัน	GP	SO	PO	I-LAW	M/M/A	M/S	GW	EC	I-B D
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี									
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ									
1. ภาษาไทย	3	-	3	-	-	3	-	-	-
2. นานาชาติ	3	3	3	-	1	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	3	3	-	3	-	-	-	-	-
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี									
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	3	2	-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยพายัพ	3*	3*	-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	2	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ	*	= วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจจนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน				
GP		= วิชาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา	M/M/A	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ	ดนตรีเพื่อความสุนทรีย์ในการดำเนินชีวิต	
SO		= วิชาที่เกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา	M/S	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์	I-B = วิชาที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเบื้องต้น	
PO		= วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรศาสตร์	GW	= วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์โลก	I-LAW = วิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย	
D		= วิชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากร/การพัฒนาสิ่งแวดล้อม				
EC		= วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักเศรษฐศาสตร์				

ตาราง 38 จำนวนหน่วยกิตของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์หลักสูตรสาขาเอกวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน
ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี และต่อเนื่อง 2 ปี

ชื่อสถาบัน		PH	LS	CC	TS	Ethics	CM
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี							
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์		-	-	-	3	-	-
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต		-	3	3	-	-	-
มหาวิทยาลัยขอนแก่น		2	2	2,2*	2	2	2
มหาวิทยาลัยสยาม		3	-	-	3	-	-
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย		3	-	-	3	-	-
มหาวิทยาลัยศรีปทุม		3*	3	-	3*	3*	-
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ		-	-	2	4	-	-

หน่วย : หน่วยกิต

หมายเหตุ * = วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน

PH = วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญา Ethics = วิชาที่เกี่ยวข้องหลักจริยศาสตร์มีวัฒนธรรม

LS = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทักษะในการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาตลอดจนทักษะการใช้ห้องสมุด

CC = วิชาที่เกี่ยวข้องอารยธรรมของมนุษยชาติ CM = วิชาที่เกี่ยวข้องการติดต่อสื่อสาร

TS = วิชาที่เกี่ยวข้องการศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย ฯลฯ ความเป็นไปของชาติไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

ตาราง 38 (ต่อ)

ชื่อสถาบัน		PH	LS	CC	TS	LO	Ethics	CM
หน่วย : หน่วยกิต								
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี								
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ								
1. ภาษาไทย								
	3	-	3	-	3	-	-	-
2. นานาชาติ								
	-	1	-	-	3	-	-	-
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต								
	2	-	-	2	-	2	2	2
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี								
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์								
	3	-	3*	-	-	3*	-	-
มหาวิทยาลัยพายัพ								
	3*	1	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต								
	2	-	-	-	-	-	-	1
หมายเหตุ								
* = วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจจนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน								
PH = วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญา								
LO = วิชาที่เกี่ยวข้องตรรกวิทยา								
LS = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทักษะในการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาตลอดจนทักษะการใช้ห้องสมุด								
CC = วิชาที่เกี่ยวข้องอารยธรรมของมนุษยชาติ								
TS = วิชาที่เกี่ยวข้องการศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย ฯลฯ ความเป็นไปของชาติไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน								
Ethics = วิชาที่เกี่ยวข้องหลักจริยศาสตร์มีความศีลธรรม								
CM = วิชาที่เกี่ยวข้องการติดต่อสื่อสาร								

ตาราง 39 (ต่อ)

ชื่อสถาบัน		MA	I-S	I-C	M/E	S	D/s/h	AC
หน่วย : หน่วยกิต								
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี								
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ								
1. ภาษาไทย								
	-	3	-	-	-	-	-	-
2. นานาชาติ								
	3	-	3	-	3	-	-	-
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต								
	3	-	-	-	-	3	-	-
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี								
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์								
	3	3	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยพายัพ								
	3	-	-	-	-	-	-	-
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต								
	3	-	-	-	-	3	-	-

หมายเหตุ

- MA = วิชาที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ทั่วไป
- I-S = วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถิติทั่วไป
- I-C = วิชาที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ
- D/s/h = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- M/E = วิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
- I-S = วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถิติทั่วไป
- S = วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักการวิทยาศาสตร์ทั่วไป
- AC = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี

ตาราง 40 จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของกลุ่มวิชาด้านภาษาหลักสูตรสาขาเอกวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี

ชื่อสถาบัน		TL	EL	OL	หน่วย : หน่วยกิต
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี					
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์		-	12	-	
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต		3	12	-	
มหาวิทยาลัยขอนแก่น		4	10	-	
มหาวิทยาลัยสยาม		-	21	-	
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย		3	12	-	
มหาวิทยาลัยศรีปทุม		6	9	-	
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ		4		6	
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ					
1. ภาษาไทย		3	12		
2. นานาชาติ		-	-	-	
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต					
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี					
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์		6	-	-	
มหาวิทยาลัยพายัพ		-	6		
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต		-	4		
หมายเหตุ	TL = วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย EL = วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ OL = วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศอื่น ๆ				

ตาราง 41 จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะของวิชาแกนตลอดหลักสูตรสาขาเอกวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนระดับปริญญาตรี
หลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี

ชื่อสถาบัน		BB	BMG	SHT	DHT	LT
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี						
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์		15	-	6	-	-
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต		3	3	-	21	-
มหาวิทยาลัยขอนแก่น		8	12	3	-	-
มหาวิทยาลัยสยาม		15	6	18	-	-
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย		24	6	27	-	-
มหาวิทยาลัยศรีปทุม		6	6	9	18	-
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ		20	6	20	-	-

หมายเหตุ

BB

= วิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินงานในธุรกิจทั่วไป เช่น วิชาเกี่ยวกับการตลาด การบัญชี

BMG

= วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ

SHT

= วิชาที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาที่เกี่ยวกับกฎหมาย ภาษี คอมพิวเตอร์

DHT

= วิชาที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวโดยตรง เช่น วิชาที่เกี่ยวข้องกับ อุทยานกรรมท่องเที่ยว จิตวิทยาธุรกิจบริการ

LT

= ภาษาศาสตร์เพื่อใช้ดำเนินงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ตาราง 41 (ต่อ)

หน่วย : หน่วยกิต					
ชื่อสถาบัน	BB	BMG	SHT	DHT	LT
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี					
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ					
1. ภาษาไทย	6	3	9	12	-
2. นานาชาติ	9	12	7	30	3
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	9	-	6	9	6
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี					
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	15	6	9	60*	-
มหาวิทยาลัยพายัพ	9	3	16	-	-
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	-	-	6	3	6

หมายเหตุ * = วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน

BB = วิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินงานในธุรกิจทั่วไป เช่น วิชาเกี่ยวกับการตลาด การบัญชี

BMG = วิชาที่เกี่ยวข้องกับองค์การและการจัดการ

SHT = วิชาที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงงานและธุรกิจนำเข้า เช่น วิชาที่เกี่ยวกับกฎหมาย ภาษี คอมพิวเตอร์

DHT = วิชาที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานในธุรกิจโรงงานและธุรกิจนำเข้าโดยตรง เช่น วิชาที่เกี่ยวข้องกับ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว จัดวิทยากรบริการ

LT = ภาษาศาสตร์เพื่อใช้ดำเนินงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ตาราง 42 จำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะของวิชาบังคับตลอดหลักสูตรสาขาเอกวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวที่เปิดสอนโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนระดับปริญญาตรี
หลักสูตร 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี

หน่วย : หน่วยกิต							
ชื่อสถาบัน	HO	TU	SHT	MGH	MGT	EL	DHT
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี							
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	24	-	-	30	15	12	-
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	18	9	6	12	3	18	-
มหาวิทยาลัยขอนแก่น		3	12	3	-	-	-
มหาวิทยาลัยสยาม	9	6	15		6	-	-
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	6	-	9	12	3	-	-
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	15*	15*	3	3*	6*	6	-
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ		3	6	6	3	-	-
หมายเหตุ	* = วิชาที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความสนใจจนครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้เรียน HO = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงในธุรกิจโรงแรม เช่น วิชาการตลาดโรงแรม การบริการอาหารและเครื่องดื่ม TU = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงในธุรกิจนำเข้าเที่ยว เช่น วิชาสังคมศาสตร์ ธุรกิจสายการบิน SHT = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการค้าเงินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเข้าเที่ยว เช่น วิชาการวิจัยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว MGH = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรงแรม MGT = วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจนำเข้าเที่ยว EL = วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว						

ตาราง 42 (ต่อ)

ชื่อสถาบัน		HO	TU	SHT	MGH	MGT	EL	DHT
หน่วย : หน่วยกิต								
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี								
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ								
1. ภาษาไทย	6	9	11	6	3	18	-	
2. นานาชาติ	6	12	10	6	3	-	6	
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต								
			3					
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	9	14	9	-	-	18	-	
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี								
เลือกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง 1.การจัดการฝ่ายห้องพักร 2. การจัดการท่องเที่ยว 3. การจัดหาอาหารและเครื่องดื่ม (30 หน่วยกิต)								
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	9	3	9	9	3	3	-	
มหาวิทยาลัยพายัพ	9	12	6	-	-	12	-	
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต								

หมายเหตุ	HO	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงในธุรกิจโรงแรมเช่น วิชาการตลาดโรงแรม การบริการอาหารและเครื่องดื่ม
	TU	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงในธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชามัคคุเทศก์ ธุรกิจสายการบิน
	SHT	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาการวิจัยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
	MGH	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรงแรม
	MGT	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจนำเที่ยว
	EL	=	วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษเพื่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว

**ตอนที่ 5 ความสอดคล้องระหว่างความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการใน
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว**

การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการ
ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากสัดส่วนจำนวน
ความต้องการแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาและสัดส่วนระหว่างคุณ
ลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์กับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา

**5.1 สัดส่วนระหว่างความต้องการจำนวนแรงงานของสถานประกอบการใน
อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับการจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐ
และเอกชน**

การจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน พบว่า มี
จำนวนผู้สำเร็จการศึกษหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวในปีการศึกษา 2544 ดังนี้สาขาวิชาเอกการโรง
แรม 2,954 คน สาขาวิชาเอกการท่องเที่ยว 2,190 คน และสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่อง
เที่ยว 1,318 คน รวมมีผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด 6,462 คน ดังข้อมูลในตาราง 43

ตาราง 43 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวจำแนกตามสาขาวิชาและสถาบันการ
ศึกษาในปีพ.ศ. 2544

หน่วย : คน

สาขาวิชาเอก	สถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ	สถาบันอุดมศึกษา ของเอกชน	จำนวนผู้สำเร็จการ ศึกษา
1. การท่องเที่ยว	2,033	261	2,294
2. การโรงแรม	2,778	176	2,954
3. การโรงแรมและการท่องเที่ยว	336	1,263	1,599
รวม	5,147	1,700	6,847

จากการศึกษาจำนวนความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน สรุปได้ดังนี้

จำนวนความต้องการจ้างแรงงานในปีพ.ศ. 2545

จำนวนสถานประกอบการทั่วประเทศ = 8,099 แห่ง

จำนวนแรงงานที่ต้องการโดยเฉลี่ยต่อสถานประกอบการ = 9 คน (จากตาราง 6 หน้า 59)

จำนวนความต้องการจ้างแรงงานทั่วประเทศ = $8,099 \times 9 = 72,891$

คนจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาปีพ.ศ.2544

จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว = 6,847 คน

สัดส่วนระหว่างความต้องการจ้างแรงงานกับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา

จำนวนความต้องการจ้างแรงงาน : จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา

11 : 1

เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างจำนวนความต้องการจ้างแรงงานกับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา สรุปได้ว่า ความต้องการจำนวนแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่มีความสอดคล้องกับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ จากหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว เนื่องจาก จำนวนความต้องการจ้างแรงงานนั้นมีมากกว่าจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา

5.2 สัดส่วนระหว่างคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวจำแนกตามสาขาวิชาเอก โดยพิจารณาจากจำนวนหน่วยกิตของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะโดยกำหนดให้จำนวนหน่วยกิตของวิชาศึกษาทั่วไปสะท้อนถึงการมีคุณลักษณะบุคลิกภาพ และคุณธรรมและจริยธรรม และจำนวนหน่วยกิตของหมวดวิชาเฉพาะสะท้อนถึงการมีคุณลักษณะด้านวิชาชีพและด้านวิชาการและการฝึกงานสะท้อนถึงการมีคุณลักษณะด้านวิชาชีพ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พบว่า สถานประกอบการต้องการคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ เป็นกลุ่มที่ 1 รองลงมา กลุ่มที่ 2 คือ คุณลักษณะด้านวิชาการและด้านวิชาชีพ

หลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมจำแนกตามหมวดวิชา (ตาราง 44 – 45)

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี โดยมีจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 32 และ 34 หน่วยกิต ตามลำดับ และสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี โดยมีจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 13 หน่วยกิต

หมวดวิชาเฉพาะ

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี โดยมีจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 102 และ 105 หน่วยกิต ตามลำดับ และสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี โดยมีจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 59 หน่วยกิต

เมื่อพิจารณาชั่วโมงฝึกงาน พบว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี มีชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 373 และ 743 ชั่วโมง ตามลำดับ และสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี มีชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 400 ชั่วโมง

ตาราง 44 การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ชื่อสถาบัน	จำนวนหน่วยกิต	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา (ปีพ.ศ.2544)
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี		
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ		
ม.เกษตรศาสตร์	30	20
ม.บูรพา	30	40
ม.สงขลานครินทร์	34	20
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	35	35
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา		115
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	32	
สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน		
ม.อัสสัมชัญ	31	30
วิทยาลัยดุสิตธานี	36	40
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา		70
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	34	
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี		
ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช	6	56
ม.อัสสัมชัญ	15	22
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	20	57
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา		135
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	13	

ตาราง 45 การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมของหมวดวิชาเฉพาะ

ชื่อสถาบัน	จำนวน หน่วยกิต	ชั่วโมง ฝึกงาน	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา (ปีพ.ศ.2544)
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี			
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ			
ม.เกษตรศาสตร์	102	400	20
ม.บูรพา	98	-	40
ม.สงขลานครินทร์	111	300	20
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	101	400	35
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา			115
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	102		
ชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษา		373	
สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน			
ม.อัสสัมชัญ	108	400	30
วิทยาลัยดุสิตธานี	102	1,000	40
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา			70
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	105		
ชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษา		743	
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี			
ม.สุโขทัยธรรมาธิราช	60	-	56
ม.อัสสัมชัญ	69	400	22
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	54	400	57
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา			135
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	59		
ชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษา		400	

ความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและการโรงแรมจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

เมื่อทำการเปรียบเทียบคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์กับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาในภาพรวม สรุปได้ดังนี้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานของสถานประกอบการ โดยเรียงลำดับตามกลุ่มของความต้องการคุณลักษณะได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

กลุ่มที่ 2 คุณลักษณะด้านวิชาการ

คุณลักษณะด้านวิชาชีพ

คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาเมื่อพิจารณาจากจำนวนหน่วยกิตโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษา จากตาราง 45 – 46 โดยเรียงลำดับตามคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา ได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คุณลักษณะด้านวิชาการ

คุณลักษณะด้านวิชาชีพ

กลุ่มที่ 2 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

ดังนั้น ความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและการโรงแรมไม่มีความสอดคล้องกันเนื่องจากสถานประกอบการมีความต้องการคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ มากกว่าคุณลักษณะด้านวิชาการและด้านวิชาชีพแต่สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนเน้นผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะด้านวิชาการและด้านวิชาชีพมากกว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

เมื่อทำการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนจำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะ โดยพิจารณาจากจำนวนหน่วยกิตต่อนักศึกษา สรุปได้ดังนี้

สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนเน้นหนัก/ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาเฉพาะมากกว่าหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

เมื่อพิจารณาการเน้นหนัก/ให้ความสำคัญในการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปพบว่า สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนมีการเรียนการสอนโดยเน้นหนักกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

เมื่อพิจารณาการเน้นหนัก/ให้ความสำคัญในการเรียนการสอนหมวดวิชาเฉพาะ พบว่า สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนมีการเรียนการสอนโดยเน้นหนักกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

เมื่อพิจารณาชั่วโมงฝึกงานพบว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีชั่วโมงการฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษามากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

หลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวจำแนกตามหมวดวิชา (ตาราง 46 - 47)

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี โดยมีจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 41 และ 38 หน่วยกิต ตามลำดับ และสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี โดยมีจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 28 หน่วยกิต

หมวดวิชาเฉพาะ

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี โดยมีจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 110 และ 96 หน่วยกิต ตามลำดับ และสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี โดยมีจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 45 หน่วยกิต

เมื่อพิจารณาชั่วโมงฝึกงาน พบว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี มีชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 340 และ 337 ชั่วโมง ตามลำดับ และสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปีมีชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 231 ชั่วโมง

ตาราง 46 การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ชื่อสถาบัน	จำนวนหน่วยกิต	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา (ปีพ.ศ.2544)
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี		
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ		
ม.นเรศวร	34	67
ม.มหิดล	60	76
ม.แม่ฟ้าหลวง	31	70
ม.วลัยลักษณ์	39	44
ม.อุบลราชธานี	38	41
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	38	27
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา		325
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	41	
สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน		
ม.คริสเตียน	41	73
ม.เซนต์จอห์น	36	25
ม.วงษ์สวัสดิกุล	33	41
ม.โยนก	37	40
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา		179
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	38	
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี		
ม.แม่โจ้	32	147
ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช	6	10
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	20	41
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา		198
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	28	

ตาราง 47 การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวของหมวดวิชาเฉพาะ

ชื่อสถาบัน	จำนวน หน่วยกิต	ชั่วโมง ฝึกงาน	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา (ปีพ.ศ.2544)
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี			
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ			
ม.นเรศวร	100	-	67
ม.มหิดล	122	-	76
ม.แม่ฟ้าหลวง	93	-	70
ม.วลัยลักษณ์	141	-	44
ม.อุบลราชธานี	102	300	41
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	102	400	27
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา			325
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	110		
ชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษา		340	
สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน			
ม.คริสเตียน	96	300	73
ม.เซนต์จอห์น	93	400	25
ม.วงษ์สวัสดิกุล	99	400	41
ม.โยนก	93	300	41
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา			179
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	96		
ชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษา		337	
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี			
ม.แม่โจ้	42	200	147
ม.สุโขทัยธรรมมาธิราช	60	-	10
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	54	400	41
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา			198
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	45		
ชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษา		231	

ความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาเอกการท่องเที่ยวกจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

เมื่อทำการเปรียบเทียบคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์กับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาในภาพรวม สรุปได้ดังนี้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานของสถานประกอบการ โดยเรียงลำดับตามกลุ่มของความต้องการคุณลักษณะได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

กลุ่มที่ 2 คุณลักษณะด้านวิชาการ

คุณลักษณะด้านวิชาชีพ

คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาเมื่อพิจารณาจากจำนวนหน่วยกิตโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษา โดยเรียงลำดับตามคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา ได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คุณลักษณะด้านวิชาการ

คุณลักษณะด้านวิชาชีพ

กลุ่มที่ 2 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

ดังนั้น ความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาเอกการท่องเที่ยวยังไม่มีความสอดคล้องกันเนื่องจากสถานประกอบการมีความต้องการคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ มากกว่าคุณลักษณะด้านวิชาการและด้านวิชาชีพแต่สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนเน้นผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะด้านวิชาการและด้านวิชาชีพมากกว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

เมื่อทำการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนจำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะ โดยพิจารณาจากจำนวนหน่วยกิตต่อนักศึกษา สรุปได้ดังนี้

สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนเน้นหนัก/ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาเฉพาะมากกว่าหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

เมื่อพิจารณาการเน้นหนัก/ให้ความสำคัญในการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปพบว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีการเรียนการสอนโดยเน้นหนักกว่าสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

เมื่อพิจารณาการเน้นหนัก/ให้ความสำคัญในการเรียนการสอนหมวดวิชาเฉพาะพบว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีการเรียนการสอนโดยเน้นหนักกว่าสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

เมื่อพิจารณาชั่วโมงฝึกงานพบว่าสถาบันอุดมศึกษารัฐมีชั่วโมงการฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษามากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

หลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวจำแนกตามหมวดวิชา (ตาราง 48 – 49)

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี โดยมีจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 36 และ 35 หน่วยกิต ตามลำดับ และสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี โดยมีจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 15 หน่วยกิต

หมวดวิชาเฉพาะ

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี โดยมีจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 100 และ 94 หน่วยกิต ตามลำดับ และสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี โดยมีจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 60 หน่วยกิต

เมื่อพิจารณาชั่วโมงฝึกงาน พบว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี มีชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 400 และ 491 ชั่วโมง ตามลำดับ และสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี มีชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษาเท่ากับ 430 ชั่วโมง

ตาราง 48 การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยวของ
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

ชื่อสถาบัน	จำนวนหน่วยกิต	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา (ปีพ.ศ.2544)
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี		
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ		
ม.ขอนแก่น	45	40
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	40	35
สถาบันราชภัฏ	33	177
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา		252
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	36	
สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน		
ม.เกษมบัณฑิต	42	88
ม.กรุงเทพ		
ภาษาไทย	33	383
นานาชาติ	33	281
ม.ศรีปทุม	33	74
ม.สยาม	41	199
ม.หอการค้าไทย	36	112
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา		1,137
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	35	
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี		
ม.สงขลานครินทร์	16	30
ม.พายัพ	15	69
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา		99
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	15	

ตาราง 49 การวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยวของ
หมวดวิชาเฉพาะ

ชื่อสถาบัน	จำนวน หน่วยกิต	ชั่วโมง ฝึกงาน	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา (ปีพ.ศ.2544)
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี			
สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ			
ม.ขอนแก่น	91	400	45
ม.ศรีนครินทรวิโรฒ	103	-	40
สถาบันราชภัฏ	101	440	177
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา			252
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	100		
ชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษา		373	
สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน			
ม.เกษมบัณฑิต	105	400	88
ม.กรุงเทพ			
ภาษาไทย	98	-	383
นานาชาติ	85	-	281
ม.ศรีปทุม	96	600	74
ม.สยาม	90	-	199
ม.หอการค้าไทย	99	-	112
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา			1,137
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	94		
ชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษา		491	

ตาราง 49 (ต่อ)

ชื่อสถาบัน	จำนวน หน่วยกิต	ชั่วโมง ฝึกงาน	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา (ปีพ.ศ.2544)
หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี			
ม.สงขลานครินทร์	59	500	30
ม.พายัพ	61	400	69
รวมจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา			99
จำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษา	60		
ชั่วโมงฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษา		430	

ความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและการท่องเที่ยวจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

เมื่อทำการเปรียบเทียบคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์กับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาในภาพรวม สรุปได้ดังนี้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานของสถานประกอบการ โดยเรียงลำดับตามความต้องการคุณลักษณะได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม
คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

กลุ่มที่ 2 คุณลักษณะด้านวิชาการ
คุณลักษณะด้านวิชาชีพ

คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาเมื่อพิจารณาจากจำนวนหน่วยกิตโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษา โดยเรียงลำดับตามคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา ได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คุณลักษณะด้านวิชาการ
คุณลักษณะด้านวิชาชีพ

กลุ่มที่ 2 คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม
คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

ดังนั้น ความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและการท่องเที่ยวไม่มีความสอดคล้องกันเนื่องจากสถานประกอบการมีความต้องการคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพมากกว่าคุณลักษณะด้านวิชาการและด้านวิชาชีพแต่สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนเน้นผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะด้านวิชาการและด้านวิชาชีพมากกว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

เมื่อทำการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะ โดยพิจารณาจากจำนวนหน่วยกิตต่อนักศึกษาสรุปได้ดังนี้

สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนเน้นหนัก/ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาเฉพาะมากกว่าหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

เมื่อพิจารณาการเน้นหนัก/ให้ความสำคัญในการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปพบว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีการเรียนการสอนโดยเน้นหนักกว่าสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

เมื่อพิจารณาการเน้นหนัก/ให้ความสำคัญในการเรียนการสอนหมวดวิชาเฉพาะ พบว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีการเรียนการสอนโดยเน้นหนักกว่าสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

เมื่อพิจารณาชั่วโมงฝึกงานพบว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีชั่วโมงการฝึกงานโดยเฉลี่ยต่อนักศึกษามากกว่าสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

ความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

จากการศึกษาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรม สาขาวิชาการท่องเที่ยวและสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ส่งเสริมมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะด้านวิชาการด้านวิชาชีพมากกว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเนื่องจากสถานประกอบการมีความต้องการแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพมากกว่าคุณลักษณะด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพดังข้อมูลในตาราง 50

ตาราง 50 คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์และคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาในภาพรวม
เรียงตามลำดับของกลุ่มคุณลักษณะ

ลำดับที่	คุณลักษณะของแรงงาน ที่พึงประสงค์	ลำดับที่	คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา
1	ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ	1	ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ
2	ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ	2	ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ

เมื่อทำการเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนโดยพิจารณาจากจำนวนหน่วยกิตเฉลี่ยต่อนักศึกษาจากตาราง 45 – 50 สรุปได้ดังนี้ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในภาพรวมมีการจัดการเรียนการสอนทั้งหมดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังนั้น บัณฑิตจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐน่าจะมีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ และด้านวิชาชีพมากกว่าบัณฑิตจากสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความต้องการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการจ้างแรงงานและคุณลักษณะของแรงงานตามความคิดเห็นของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ศึกษาการจัดหลักสูตรสาขาวิชาการท่องเที่ยว และศึกษาความสอดคล้องระหว่างความต้องการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ และ การวิจัยเชิงเอกสาร โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท กล่าวคือ ประเภทที่ 1 คือข้อมูลที่ได้จากข้อมูลแบบสอบถาม มีกลุ่มตัวอย่าง คือ ธุรกิจโรงแรม 55 แห่ง และธุรกิจนำเที่ยว 279 แห่ง ประเภทที่ 2 คือข้อมูลที่ได้จากเอกสารการจัดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวิชาการท่องเที่ยวจึงมีกลุ่มตัวอย่างคือ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 13 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน 13 แห่ง สถาบันราชภัฏ 41 แห่ง และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 8 แห่ง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง สำหรับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นสถานประกอบการและใช้แบบบันทึก/ตาราง ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดกระทำ ประมวล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม spss for windows และสถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งในด้านตำแหน่งปัจจุบันและขนาดของสถานประกอบการ มีดังนี้ กลุ่มตัวอย่างมีตำแหน่งปัจจุบันประกอบด้วย ผู้จัดการทั่วไปหรือผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ พนักงานทั่วไปที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับแรงงานในสถานประกอบการโดยตรง ผู้ช่วยผู้จัดการทั่วไปหรือผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ และผู้จัดการฝ่ายบุคคลหรือผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายบุคคล

สถานประกอบการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยสถานประกอบการขนาดเล็ก สถานประกอบการขนาดกลาง และสถานประกอบการขนาดใหญ่ โดยสรุปได้ว่า ธุรกิจโรงแรมเป็นสถานประกอบการขนาดใหญ่คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมาได้แก่ สถานประกอบการขนาดเล็กคิดเป็นร้อยละ 32.7 และสถานประกอบการขนาดกลางคิดเป็นร้อยละ 30.9 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในธุรกิจโรงแรม ตามลำดับ ส่วนธุรกิจนำเที่ยว สรุปได้ว่า

ธุรกิจนำเที่ยว สรุปได้ว่า ธุรกิจนำเที่ยวเป็นสถานประกอบการขนาดเล็กคิดเป็นร้อยละ 97.1 รองลงมาได้แก่ สถานประกอบการขนาดกลางคิดเป็นร้อยละ 2.9 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างในธุรกิจนำเที่ยว

ตอนที่ 2 ความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

จากการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจ้างแรงงานเพิ่มของสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ความต้องการจ้างแรงงานเพิ่มของสถานประกอบการ

จากการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจ้างแรงงานเพิ่มของสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามประเภทธุรกิจและขนาดของสถานประกอบการ สรุปได้ว่า ธุรกิจโรงแรมมีความต้องการจ้างแรงงานคิดเป็นร้อยละ 69.1 ของกลุ่มตัวอย่างในธุรกิจโรงแรม และธุรกิจโรงแรมไม่ต้องการจ้างแรงงานคิดเป็นร้อยละ 30.9 ของกลุ่มตัวอย่างในธุรกิจโรงแรม ส่วนธุรกิจนำเที่ยวมีความต้องการจ้างแรงงานคิดเป็นร้อยละ 57.7 ของกลุ่มตัวอย่างในธุรกิจนำเที่ยวและธุรกิจนำเที่ยวไม่ต้องการจ้างแรงงานคิดเป็นร้อยละ 42.3 ของกลุ่มตัวอย่างในธุรกิจนำเที่ยว

เมื่อพิจารณาจำนวนแรงงาน/โดยเฉลี่ยที่ต้องการของสถานประกอบการจำแนกตามประเภทและขนาดของสถานประกอบการ ธุรกิจโรงแรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการแรงงานจำนวน 1,034 คน เมื่อแยกตามขนาด สรุปได้ว่า ธุรกิจโรงแรมขนาดใหญ่มีความต้องการ/จำนวนแรงงานโดยเฉลี่ยต่อสถานประกอบการเท่ากับ 59 คนรองลงมาได้แก่ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก และธุรกิจนำเที่ยวที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการแรงงานจำนวน 808 คนเมื่อแยกตามขนาด สรุปได้ว่า ธุรกิจนำเที่ยวขนาดกลางมีความต้องการจำนวนแรงงานโดยเฉลี่ยต่อสถานประกอบการเท่ากับ 17 คนมากกว่าธุรกิจขนาดเล็ก

2.2 ความต้องการจ้างแรงงานจำแนกตามประเภทของแรงงาน สาขาวิชา และวุฒิการศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจ้างแรงงานตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทของแรงงาน สาขาวิชา และวุฒิการศึกษาของธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวสามารถสรุปได้ดังนี้

ประเภทของแรงงาน

เมื่อพิจารณาความต้องการจ้างแรงงานตามประเภทของแรงงานโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนระดับความคิดเห็นของความต้องการจ้างแรงงานของธุรกิจแต่ละประเภทโดยเรียงลำดับตามความต้องการจากมากไปหาน้อย สรุปได้ว่า ธุรกิจโรงแรมมีความต้องการจ้าง

แรงงานระดับที่ไม่ต้องใช้ทักษะเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ แรงงานระดับที่ต้องใช้ทักษะระดับกลาง แรงงานที่เหนือกว่าระดับใช้ทักษะระดับกลาง และแรงงานระดับบริหาร และธุรกิจนำเข้าเที่ยว มีความต้องการจ้างแรงงานที่ต้องใช้ทักษะระดับกลางเป็นลำดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ แรงงานระดับที่เหนือกว่าระดับใช้ทักษะระดับกลาง แรงงานระดับบริหาร และแรงงานระดับที่ไม่ต้องใช้ทักษะ

สาขาวิชา

เมื่อพิจารณาความต้องการจ้างแรงงานตามประเภทของแรงงานโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนระดับความคิดเห็นของความต้องการจ้างแรงงานของธุรกิจแต่ละประเภท โดยเรียงลำดับตามความต้องการจากมากไปหาน้อย สรุปได้ว่า ธุรกิจโรงแรมมีความต้องการจ้างแรงงานแรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาการโรงแรม เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการ แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยว และแรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ และธุรกิจนำเข้าเที่ยวมีความต้องการจ้างแรงงานแรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยวเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยว แรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ แรงงานที่จบการศึกษาวิชาการโรงแรม และแรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการ

วุฒิการศึกษา

เมื่อพิจารณาความต้องการจ้างแรงงานตามประเภทของแรงงานโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนระดับความคิดเห็นของความต้องการจ้างแรงงานของธุรกิจแต่ละประเภท โดยเรียงลำดับตามความต้องการจากมากไปหาน้อย สรุปได้ว่า ธุรกิจโรงแรมมีความต้องการจ้างแรงงานระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ แรงงานระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า แรงงานระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า และแรงงานระดับสูงกว่าปริญญาตรี และธุรกิจนำเข้าเที่ยวมีความต้องการจ้างแรงงานระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ แรงงานระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า แรงงานระดับสูงกว่าปริญญาตรี และแรงงานระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า ตามลำดับ

ตอนที่ 3 คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

จากการศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้ผลสรุปในภาพรวมและจำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ ดังนี้

3.1 คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวม

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนระดับความคิดเห็นของความต้องการคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในภาพรวมโดยเรียงลำดับตามความต้องการจากมากไปหาน้อย สรุปได้ว่า สถานประกอบการมีความต้องการแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาชีพ ด้านวิชาการ

จากการศึกษาคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ทั้ง 4 ด้านในภาพรวมโดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการคุณลักษณะของแรงงานในด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม นั้นสามารถอธิบายรายละเอียดในแต่ละด้านของแต่ละคุณลักษณะได้ดังนี้

คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

จากการศึกษาคุณลักษณะคุณธรรมและจริยธรรม สรุปได้ว่า สถานประกอบการมีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมในด้านการรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รักษาชื่อเสียงของหน่วยงานโดยไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่หน่วยงาน ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

จากการศึกษาคุณลักษณะของแรงงานด้านบุคลิกภาพ สรุปได้ว่า สถานประกอบการมีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ในด้านมีความตรงต่อเวลาเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ มีสัมมาคารวะ/ รู้จักกาลเทศะ/ มีมารยาทที่เหมาะสม มีอัธยาศัย/ ยิ้มแย้มแจ่มใสกับเพื่อนร่วมงาน/ ผู้เกี่ยวข้อง ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านวิชาชีพ

จากการศึกษาคุณลักษณะของแรงงานด้านวิชาชีพ สรุปได้ว่า สถานประกอบการมีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านวิชาชีพในด้านการพัฒนาตนให้มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ มีความคิดริเริ่ม/ สร้างสรรค์และการตัดสินใจที่ดีในการปฏิบัติงาน มีความชำนาญ/ทักษะในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านวิชาการ

จากการศึกษาคุณลักษณะของแรงงานด้านวิชาการ สรุปได้ว่า สถานประกอบการมีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านวิชาการในด้านมีความรู้/ความสามารถในการใช้

ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสื่อสารในการทำงานเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ มีการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ตามหลักวิชา ตามลำดับ

3.2 คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์จำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ

จากการศึกษาคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนระดับความคิดเห็นของความต้องการคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์และจำแนกตามประเภทของสถานประกอบการ

ธุรกิจโรงแรม

ธุรกิจโรงแรม มีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านวิชาการในด้านมีความรู้/ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสื่อสารในการทำงาน เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องตามลำดับ และมีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านวิชาชีพในด้านมีความสามารถในการปฏิบัติงานตามคำสั่งหรืองานที่ได้รับมอบหมายเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่การพัฒนาตนให้มีทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน ตามลำดับ และมีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพในด้านมีอัธยาศัย/ยิ้มแย้มแจ่มใสกับเพื่อนร่วมงาน/ ผู้เกี่ยวข้องเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ มีความตรงต่อเวลา มีสัมมาคารวะ/ รู้จักกาลเทศะ/ มีมารยาทที่เหมาะสม ตามลำดับ และมีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมในด้านปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน รักษาชื่อเสียงของหน่วยงานโดยไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่หน่วยงาน ตามลำดับ

ธุรกิจนำเที่ยว

ธุรกิจนำเที่ยว มีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านวิชาการในด้านมีความรู้/ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสื่อสารในการทำงานเป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ตามหลักวิชา ตามลำดับ และมีความต้องการคุณลักษณะด้านวิชาชีพในด้านการพัฒนาตนให้มีทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่ มีความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์และตัดสินใจที่ดีในการปฏิบัติงาน มีความชำนาญและทักษะในการปฏิบัติงานตามลำดับ และมีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพในด้านมีความตรงต่อเวลา เป็นลำดับที่ 1 รองลงมาได้แก่มีสัมมาคารวะ/ รู้จักกาลเทศะ/ มีมารยาทที่เหมาะสม มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น ตามลำดับ และมีความต้องการจ้างแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมในด้านรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเป็นลำดับที่ 1 รอง

ลงมาได้แก่รักษาชื่อเสียงของหน่วยงานโดยไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่หน่วยงาน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

4.1 การศึกษาสภาพทั่วไปการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว

การศึกษาหลักสูตรที่เปิดสอนของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนและส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ในระดับปริญญาตรี รองลงมา ได้แก่ ระดับปริญญาโท ระดับประกาศนียบัตร และระดับอนุปริญญาและมีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวในคณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และส่วนใหญ่มีรายชื่อหลักสูตรที่กับสาขาวิชาเอกการโรงแรม สาขาวิชาเอกการท่องเที่ยว และสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวและการโรงแรม

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั่วประเทศได้มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นต้น และไม่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นต้น

สถาบันอุดมศึกษาของเอกชนทั่วประเทศได้มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยสยาม เป็นต้นและไม่มีการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ได้แก่ วิทยาลัยเทคโนโลยีธนบุรี วิทยาลัยนานาชาติ ซิลเลอร์แสดมฟอร์ด วิทยาลัยเมืองหาดใหญ่วิทยาลัยรัชต์ภาคย์ วิทยาลัยรัตนบัณฑิต วิทยาลัยลุ่มน้ำปิง วิทยาลัยสันตพล มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยเกริก เป็นต้น

จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

จากการศึกษาสภาพการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า มีการจัดการเรียนการสอนทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนจึงมีผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาการท่องเที่ยว ทั้งของรัฐและเอกชน ทั้งระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย ได้แก่ หลักสูตรการโรงแรม การท่องเที่ยว และการโรงแรมและการท่องเที่ยวเป็นส่วนมาก นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลสถิติภูมิของจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาวิชาการท่องเที่ยวทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนของผู้สำเร็จการศึกษาในปีพ.ศ. 2544 สรุปได้ว่า มีผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาการท่องเที่ยวจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวมทุกสถาบัน เท่ากับ 5,147 คน โดยสำเร็จในสาขาวิชาการท่องเที่ยว

เทียบเท่ากับ 2,033 คน สาขาวิชาการโรงแรม เท่ากับ 2,778 คนและสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว เท่ากับ 336 คน และมีผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาการท่องเที่ยวจากสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนรวมทุกสถาบัน เท่ากับ 1,700 คน ในสาขาวิชาการท่องเที่ยว เท่ากับ 261 คน สาขาวิชาการโรงแรม เท่ากับ 176 คนสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว เท่ากับ 1,263 คน

4.2 โครงสร้างหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวระดับปริญญาตรี

การวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวของการวิจัยครั้งนี้โดยจำแนกตามโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรม หลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยว และหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรม

การศึกษาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรม ได้ผลสรุปจำแนกตามโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมในภาพรวมและรายละเอียดในแต่ละหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมในภาพรวม

เมื่อพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรม สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี ที่เปิดสอนในปัจจุบันมีจำนวน 6 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ วิทยาลัยดุสิตธานี และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี ที่เปิดสอนในปัจจุบันมีจำนวน 3 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิตดังนี้

หลักสูตรวิชาการโรงแรมปริญญาตรี 4 ปี ประกอบด้วย

จำนวนหน่วยกิตรวม

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนได้มีการจัดการสอนวิชาการโรงแรมตลอดหลักสูตรโดยรวม อยู่ระหว่าง 134 – 148 หน่วยกิต โดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีจำนวนหน่วยกิตรวมสูงสุด คือ 148 หน่วยกิต รองลงมา ได้แก่ วิทยาลัยดุสิตธานี มีจำนวนหน่วยกิต 147 หน่วยกิต สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีจำนวนหน่วยกิต 145 หน่วยกิต มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มีจำนวนหน่วยกิต 142 หน่วยกิต ตามลำดับ

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษากำหนดหน่วยกิตรวมในการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตทั้งการทำงานและส่วนตัวเพื่ออยู่ร่วมกันสังคม อยู่ระหว่าง 30 – 36 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ อยู่ระหว่าง 21.7 – 24.5 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร โดยวิทยาลัยดุสิตธานีมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 24.5 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร รองลงมาได้แก่

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และเมื่อพิจารณากลุ่มวิชาในภาพรวม สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มภาษามากที่สุด โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มภาษาคิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป และกลุ่มวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญรองลงมาคือ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์โดยเฉพาะสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 34.3 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป รองลงมาได้แก่ วิทยาลัยดุสิตธานี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และกลุ่มวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญรองลงมาจากกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์คือ กลุ่มวิชาสังคม กลุ่มวิชามนุษย์ และพลศึกษา/

นันทนาการ

หมวดวิชาเฉพาะ

สถาบันอุดมศึกษากำหนดหน่วยกิตรวมในการเรียนหมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะ ความชำนาญ และความรู้สำหรับการประกอบอาชีพ ภายหลังจากสำเร็จการศึกษา อยู่ระหว่าง 98 – 111 หน่วยกิตคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 61.4 – 76.1 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 76.1 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และเมื่อพิจารณากลุ่มวิชาในภาพรวม สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาแกนโดยเฉพาะ วิทยาลัยดุสิตธานี และมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 55.9 และ 52.8 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ ตามลำดับ รองลงมาสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับกลุ่มวิชาบังคับ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยบูรพามีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 51.0 และ 43.6 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ ตามลำดับ

วิชาเลือกเสรี

สถาบันอุดมศึกษาทุกสถาบัน มีการจัดการเรียนการสอนวิชาเลือกเสรีอันเป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ อันจะส่งผลให้เกิดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพมากขึ้น สรุปได้ว่า โดยแต่ละสถาบันจะให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนประมาณ 1-3 รายวิชา (ประมาณ 3-9 หน่วยกิต) คิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 2.0 – 6.1 ของจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร

การฝึกงาน

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกงาน เพื่อเพิ่มทักษะ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานจริง สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกงานโดยในภาพรวม สถาบันอุดมศึกษามีชั่วโมงฝึกงานอยู่

ระหว่าง 300-1000 ชั่วโมง โดยวิทยาลัยดุสิตธานี ได้กำหนดชั่วโมงฝึกงานไว้สูงที่สุดคือ 1000 ชั่วโมง

หลักสูตรวิชาการโรงแรมปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอน มีดังนี้

สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี เป็นการรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปวส. แล้วมาศึกษาต่อเนื่องอีกเป็นระยะเวลา 2 ปีแล้วจึงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สรุปได้ว่า การจัดหลักสูตรประเภทนี้นั้นเน้นการให้ความสำคัญไปที่หมวดวิชาเฉพาะซึ่งเป็นหมวดวิชาที่เพิ่มทักษะความรู้ ความชำนาญในการประกอบอาชีพภายหลังสำเร็จการศึกษา โดยในภาพรวมสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาเฉพาะอยู่ระหว่าง 54-69 หน่วยกิตคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 67.5 – 83.3 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรและให้ความสำคัญกับกลุ่มวิชาบังคับมีการจัดการสอนอยู่ระหว่าง 23-54 หน่วยกิตคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 42.6 – 90.0 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ โดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีการจัดการสอนคิดเป็นร้อยละ 90.0 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ

การฝึกงาน

สถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกงาน เพื่อเพิ่มทักษะ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานจริง โดยกำหนดให้ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกงานโดยในภาพรวมมีชั่วโมงฝึกงาน 400 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมจำแนกตามหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาเฉพาะของหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี

จากการศึกษาจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะซึ่งเป็นแนวทางในการนำไปสู่การศึกษารายละเอียดของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ และรายละเอียดหมวดวิชาเฉพาะ ได้แก่ กลุ่มวิชาแกนและกลุ่มวิชาบังคับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีรายละเอียดดังนี้ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ได้แก่วิชาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา วิชาที่เกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักเศรษฐศาสตร์ และสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ได้แก่วิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย รวมถึงความเป็นไปของชาติไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักจริยศาสตร์ส่งเสริมความมีศีลธรรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญา และสถาบันอุดมศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และ

วิทยาศาสตร์ได้แก่วิชาที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ทั่วไป วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถิติทั่วไป วิชาที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และสถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ได้แก่วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษเช่น จีน เยอรมัน ฝรั่งเศส

หมวดวิชาเฉพาะ

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาวิชาเฉพาะ ของกลุ่มวิชาแกนและกลุ่มวิชาบังคับ สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาแกนได้แก่วิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินงานในธุรกิจทั่วไป เช่น วิชาที่เกี่ยวข้องกับการตลาด การบัญชี วิชาที่เกี่ยวข้องกับองค์การและการจัดการ วิชาที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ และสถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาบังคับ ได้แก่วิชาที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาการวิจัยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การบัญชีโรงแรม คอมพิวเตอร์สำหรับโรงแรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรงแรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจนำเที่ยว

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยว

การศึกษาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยว ได้ผลสรุปจำแนกตามโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวในภาพรวมและรายละเอียดในแต่ละหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะ

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในภาพรวม

เมื่อพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี ได้แก่ มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และมีจัดการเรียนการสอนในและปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี ได้แก่ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิตดังนี้

หลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวปริญญาตรี 4 ปี ประกอบด้วย

จำนวนหน่วยกิตรวม

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนได้มีการจัดการสอนวิชาการท่องเที่ยวตลอดหลักสูตรโดยรวม อยู่ระหว่าง 130 – 190 หน่วยกิต โดยมหาวิทยาลัยมหิดลมีจำนวนหน่วยกิตรวมสูงสุด คือ 190 หน่วยกิต รองลงมาได้ แก่ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์มีจำนวนหน่วยกิต 186 หน่วย

กิต สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จำนวนหน่วยกิต 146 หน่วยกิต และมหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยอบลราชธานี จำนวนหน่วยกิต 143 หน่วยกิต ตามลำดับ

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษากำหนดหน่วยกิตรวมในการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตทั้งการทำงานและส่วนตัวเพื่อยู่ร่วมกันสังคม อยู่ระหว่าง 31 – 60 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ อยู่ระหว่าง 21.0 – 31.6 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยมหิดลมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 31.6 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยคริสเตียน มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น ตามลำดับ และเมื่อพิจารณากลุ่มวิชาในภาพรวม สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มภาษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 49.9 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไป รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยโยนก มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงตามลำดับ และกลุ่มวิชาที่สถาบันอุดมศึกษา มีการจัดการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญ รองลงมาได้แก่ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคม กลุ่มวิชามนุษย์ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาพลศึกษา โดยคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 2.6 – 8.3 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

หมวดวิชาเฉพาะ

สถาบันอุดมศึกษากำหนดหน่วยกิตรวมในการเรียนหมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะ ความชำนาญ และความรู้สำหรับการประกอบอาชีพ ภายหลังจากสำเร็จการศึกษา อยู่ระหว่าง 122 - 141 หน่วยกิตคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 64.2 – 75.8 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์มีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 75.8 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ตามลำดับ และเมื่อพิจารณากลุ่มวิชาในภาพรวม สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาบังคับ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยมหิดลมีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 77.0 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยอบลราชธานี มหาวิทยาลัยนเรศวร ตามลำดับ ในกลุ่มวิชาแกนสถาบันอุดมศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 14.7 – 63.8 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะโดยมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงมีการจัดการเรียนสอนสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 50.5 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ รองลงมาได้แก่ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมหาวิทยาลัยคริสเตียน ตามลำดับ

วิชาเลือกเสรี

สถาบันอุดมศึกษาทุกสถาบันมีการจัดการเรียนการสอนวิชาเลือกเสรี อันเป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ อันจะส่งผลให้เกิดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพมากขึ้น สรุปได้ว่า โดยแต่ละสถาบันจะให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนประมาณ 1-4 รายวิชา (ประมาณ 3-12 หน่วยกิต) คิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 2.1 – 8.4 ของจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร

การฝึกงาน

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกงาน เพื่อเพิ่มทักษะ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานจริง สรุปได้ว่า ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกงานโดยในภาพรวม สถาบันอุดมศึกษามีชั่วโมงฝึกงานอยู่ระหว่าง 300-400 ชั่วโมง

หลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวปริญญาต่อเนื่อง 2 ปี ประกอบด้วย

การจัดการเรียนการสอนมีดังนี้

สถาบันที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี เป็นการรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปวส. แล้วมาศึกษาต่อเนื่องอีกเป็นระยะเวลา 2 ปีแล้วจึงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สรุปได้ว่า การจัดหลักสูตรประเภทนี้นั้นเน้นการให้ความสำคัญไปที่หมวดวิชาเฉพาะซึ่งเป็นหมวดวิชาที่เพิ่มทักษะความรู้ ความชำนาญในการประกอบอาชีพภายหลังจากสำเร็จการศึกษา โดยมีการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมของวิชาแกน สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาเฉพาะอยู่ระหว่าง 42 – 60 หน่วยกิตคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 52.5 – 83.3 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร

การฝึกงาน

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกงาน เพื่อเพิ่มทักษะ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานจริง โดย กำหนดให้ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกงานโดยในภาพรวมมีชั่วโมงฝึกงานระหว่าง 200 - 400 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการท่องเที่ยวจำแนกตามหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะของหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี

จากการศึกษาจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะซึ่งเป็นแนวทางในการนำไปสู่การศึกษารายละเอียดของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ และรายละเอียดของหมวดวิชาเฉพาะ ได้แก่ กลุ่มวิชาแกนและกลุ่มวิชาบังคับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีรายละเอียดดังนี้ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์กับสังคม วิชาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักรัฐศาสตร์ และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย รวมถึงความเป็นไปของชาติไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักจริยศาสตร์ความมีศีลธรรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับตรรกวิทยา และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม วิชาที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ วิชาที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ทั่วไป และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษเช่น จีน เยอรมัน ฝรั่งเศส

หมวดวิชาเฉพาะ

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาเฉพาะของกลุ่มวิชาแกนและกลุ่มวิชาบังคับ สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาแกน ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินงานในธุรกิจทั่วไป เช่น วิชาเกี่ยวกับการตลาด การบัญชี วิชาที่เกี่ยวข้องกับองค์การและการจัดการ วิชาที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาเกี่ยวกับกฎหมาย ภาษี คอมพิวเตอร์ และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาบังคับ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาการวิจัยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การบัญชีโรงแรม คอมพิวเตอร์สำหรับโรงแรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงในธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาภาคคุเทศก์ ธุรกิจสายการบิน วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจนำเที่ยว

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว

การศึกษาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว ได้ผลสรุปจำแนกตามโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยวในภาพรวมและรายละเอียดในแต่ละหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะ

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยวในภาพรวม

เมื่อพิจารณาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว สรุปได้ว่าในสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยวมีสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

สถาบันราชภัฏ และปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี ได้แก่ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

**หลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยว ปริญญาตรี 4 ปี ประกอบ
ด้วย**

จำนวนหน่วยกิตรวม

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนได้มีการจัดการเรียนการสอนสาขาวิชาการโรงแรม
และการท่องเที่ยวตลอดหลักสูตรโดยรวม อยู่ระหว่าง 150 – 130 โดยมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
มีจำนวนหน่วยกิตรวมสูงสุด คือ 150 หน่วยกิต รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ตามลำดับ

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษากำหนดหน่วยกิตรวมในการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งเป็นการ
จัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
ในชีวิตทั้งการทำงานและส่วนตัวเพื่อยู่ร่วมกันสังคม อยู่ระหว่าง 32 - 45 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ
อยู่ระหว่าง 22.4 – 31.7 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้
ความสำคัญของการศึกษาทั่วไปมากที่สุด โดยมีการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป
คิดเป็นร้อยละ 31.7 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร รองลงมาได้แก่มหาวิทยาลัยเกษม
บัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณากลุ่มวิชาในภาพรวม สรุปได้ว่า
สถาบันอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับกลุ่มวิชาภาษามากที่สุด โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยสยามมี
การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มภาษาคิดเป็นร้อยละ 51.2 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาการ
ศึกษาทั่วไป รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยกรุงเทพ หลักสูตรภาษาไทย
เป็นต้น และกลุ่มวิชาที่สถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอน โดยให้ความสำคัญ รองลง
มาได้แก่ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคม กลุ่มวิชามนุษย์ ในสัดส่วน
ที่ใกล้เคียงกันและสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาพลศึกษา
โดยคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 3.0 – 15.0 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

หมวดวิชาเฉพาะ

สถาบันอุดมศึกษากำหนดหน่วยกิตในการเรียนหมวดวิชาเฉพาะ ซึ่งเป็นการจัดการ
เรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะ ความชำนาญ และความรู้สำหรับการประกอบอาชีพภาย
หลังจากสำเร็จการศึกษา อยู่ระหว่าง 85 - 108 หน่วยกิตคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 65.4 – 75.5
ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร โดยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตมีการจัดการเรียนการ
สอนคิดเป็นร้อยละ 75.5 ของจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร รองลงมาได้แก่ มหาวิทยาลัย
กรุงเทพ หลักสูตรภาษาไทย สถาบันราชภัฏ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาในภาพรวม สรุปได้ว่า
สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาบังคับโดยเฉพาะ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีการจัดการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 57.1 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ รองลงมาสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาแกนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับกลุ่มวิชาบังคับ ตามลำดับ

วิชาเลือกเสรี

สถาบันอุดมศึกษาทุกสถาบัน มีการจัดการเรียนการสอนวิชาเลือกเสรี ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ อันจะส่งผลให้เกิดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพมากขึ้น สรุปได้ว่า โดยแต่ละสถาบันจะให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนประมาณ 1-4 รายวิชา (ประมาณ 3-12 หน่วยกิต) คิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 2.0 – 6.9 ของจำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร

การฝึกงาน

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกงาน เพื่อเพิ่มทักษะ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานจริง สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกงานโดยในภาพรวม สถาบันอุดมศึกษามีชั่วโมงฝึกงานอยู่ระหว่าง 400 - 600 ชั่วโมง

หลักสูตรวิชาการปริญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี ประกอบด้วย

การจัดการเรียนการสอนมีดังนี้

สถาบันที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี เป็นการรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือปวส. แล้วมาศึกษาต่อเนื่องอีกเป็นระยะเวลา 2 ปีแล้วจึงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สรุปได้ว่า การจัดหลักสูตรประเภทนี้นั้นเน้นการให้ความสำคัญไปที่หมวดวิชาเฉพาะซึ่งเป็นหมวดวิชาที่เพิ่มทักษะความรู้ ความชำนาญในการประกอบอาชีพภายหลังจากสำเร็จการศึกษา โดยในภาพรวมสถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาเฉพาะอยู่ระหว่าง 59 – 61 หน่วยกิตคิดเป็นร้อยละอยู่ระหว่าง 74.6 – 79.3 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะโดยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตให้มีการจัดการเรียนการสอนมากถึงร้อยละ 79.3 ของจำนวนหน่วยกิตหมวดวิชาเฉพาะ

การฝึกงาน

สถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกงาน เพื่อเพิ่มทักษะ ความชำนาญ ในการปฏิบัติงานจริง สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกงานโดยในภาพรวมมีชั่วโมงฝึกงานระหว่าง 400 - 500 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรมและการท่องเที่ยวจำแนกตามหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะของหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปีและต่อเนื่อง 2 ปี

จากการศึกษาจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะซึ่งเป็นแนวทางในการนำไปสู่การศึกษารายละเอียดของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ และรายละเอียดของหมวดวิชาเฉพาะ ได้แก่ กลุ่มวิชาแกนและกลุ่มวิชาบังคับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีรายละเอียดดังนี้ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา วิชาที่เกี่ยวข้องกับสังคมวิทยา วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักรัฐศาสตร์ และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทย รวมถึงความเป็นไปของชาติไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักจริยศาสตร์ส่งเสริมความมีศีลธรรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญา และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ทั่วไป วิชาที่เกี่ยวข้องกับสถิติทั่วไป วิชาที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาภาษาศาสตร์ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทย วิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาอังกฤษ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษเช่น จีน เยอรมัน ฝรั่งเศส

หมวดวิชาเฉพาะ

สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาเฉพาะของกลุ่มวิชาแกนและกลุ่มวิชาบังคับ สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาแกน ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินงานในธุรกิจทั่วไป เช่น วิชาที่เกี่ยวข้องกับการตลาด การบัญชี วิชาที่เกี่ยวข้องกับองค์การและการจัดการ วิชาที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาที่เกี่ยวกับกฎหมาย ภาษี คอมพิวเตอร์ และวิชาที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวโดยตรง เช่น วิชาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จิตวิทยาธุรกิจบริการ และสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มวิชาบังคับ ได้แก่ วิชาที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการดำเนินงานในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว เช่น วิชาการวิจัยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การบัญชีโรงแรม คอมพิวเตอร์สำหรับโรงแรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโรงแรม วิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจนำเที่ยว วิชาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโดยตรงในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยว

เมื่อพิจารณาจำนวนหน่วยกิตในภาพรวมและรายละเอียดในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและหมวดวิชาเฉพาะ ของหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า ในภาพรวมสถาบันอุดมศึกษามุ่ง

เน้นให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะด้านวิชาการได้แก่ ผู้เรียนได้รับความรู้/ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษรวมทั้งภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น จีน ญี่ปุ่น เยอรมัน ตลอดจนมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นๆ ในการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อนำมาพัฒนาความรู้/ความสามารถ คุณลักษณะด้านวิชาชีพ ได้แก่ ผู้เรียนเกิดทักษะในการบริหารจัดการในธุรกิจทั่วไปและธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น การบริหารการตลาด การจัดการองค์กร การบัญชี และการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานได้รับความรู้ในการที่จะนำมาปฏิบัติงานได้ตรงตามที่ได้รับมอบหมาย คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ สถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาการเรียนรู้ในการที่จะอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งในเรื่องของมารยาท ตลอดจนการส่งเสริมการดูแลสุขภาพของตนเอง และสถาบันอุดมศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องหลักจริยศาสตร์อันเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

ตอนที่ 5 ความสอดคล้องระหว่างความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1. การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างความต้องการจำนวนแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน พบว่า ความต้องการจำนวนแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่มีความสอดคล้องกับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ จากหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว เนื่องจาก จำนวนความต้องการแรงงานนั้นมีจำนวนมากกว่าจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา

2. การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน พบว่า จากการศึกษาโครงสร้างหลักสูตรสาขาวิชาเอกการโรงแรม สาขาวิชาการท่องเที่ยวและสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ส่งเสริมมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพมากกว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเนื่องจากสถานประกอบการมีความต้องการแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพมากกว่าคุณลักษณะด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว มีประเด็นที่ควรจะนำมาอภิปรายดังนี้

ความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังคงมีความต้องการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นอาจเป็นเพราะ ประชาชนยังคงให้ความสนใจในการท่องเที่ยวเพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งของการพักผ่อน และปัจจุบันมีการส่งเสริมการขายและการโฆษณาประชาสัมพันธ์สนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างแพร่หลายทั้งของหน่วยงานของรัฐและเอกชนรวมทั้งรูปแบบของการท่องเที่ยวมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นทำให้ธุรกิจในการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีภาระงานเพิ่มมากขึ้นจนทำให้ต้องจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า ธุรกิจโรงแรมมีความต้องการจ้างแรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาการโรงแรมมาเป็นลำดับที่ 1 อาจเป็นเพราะ ลักษณะงานในโรงแรมต้องการผู้มีการศึกษาเฉพาะด้านการโรงแรมเพื่อที่จะมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการรวมทั้งการปฏิบัติงานจริงในโรงแรมได้เป็นอย่างดี

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องการจ้างแรงงานที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด พบว่าไม่สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541 : บทสรุปผู้บริหาร) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวปี 2540 อาจเป็นเพราะ ช่วงเวลา/ปีพ.ศ. ของการทำวิจัยต่างกันทั้งนี้เพราะธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความอ่อนไหวต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

คุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

จากผลการวิจัย พบว่า เมื่อพิจารณาลำดับคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาพรวม สรุปได้ว่า สถานประกอบการมีความต้องการคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมมากที่สุด อาจเป็นเพราะ ความรู้ความสามารถในด้านวิชาชีพและวิชาการ สามารถเรียนรู้และฝึกฝนเพิ่มเติมได้ในภายหลังแต่คุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งที่อยู่ในสำนึกของบุคคลยากที่จะอบรม

เมื่อพิจารณารายละเอียด ในแต่ละคุณลักษณะของแรงงานที่พึงประสงค์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

คุณลักษณะด้านวิชาการ

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า คุณลักษณะของแรงงานด้านวิชาการที่ต้องการมากที่สุด คือ มีความรู้/ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสื่อสารในการทำงาน อาจเป็นเพราะ หน้าที่การงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความจำเป็นที่ต้องติดต่อสื่อสารกับชาวต่างชาติ

และธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจัดเป็นงานด้านการบริการจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความประทับใจให้กับผู้ใช้บริการ ดังนั้นการติดต่อสื่อสารที่เข้าใจตรงกันทั้งสองฝ่ายจะเป็นการสร้าง ความประทับใจให้กับผู้ใช้บริการให้กลับมาใช้บริการใหม่ในโอกาสหน้าซึ่งมีความสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของกรรณิกา ริยะตานนท์ (อรัญ บัวสุวรรณ. 2534 : 11-12 ; อ้างอิงจาก กรรณิกา ริยะตานนท์) ที่พบว่า คุณลักษณะทั่วไปของแรงงานระดับกลางที่พึงประสงค์ในทัศนะของผู้จัดการฝ่ายบุคคลโรงแรมโดยการมีความรู้พื้นฐานด้านภาษาอังกฤษ เป็นคุณลักษณะหนึ่ง ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในฝ่ายต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธิัญญา แซ่หุ้น (2539 : 60-68) ที่พบว่า เกณฑ์ที่สำคัญในการคัดเลือกพนักงาน คือ จะต้องมีความ สมบัติดังนี้ ภาษาอังกฤษดี มีทัศนคติที่ดีต่อการให้บริการ ซื่อสัตย์ สุขภาพดี บุคลิกภาพดี มีความอดทนสูงมีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ สำหรับบางตำแหน่งจะได้รับการ พิจารณาก่อน และคุณลักษณะด้านวิชาการที่ต้องการรองลงมาได้แก่ มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ อยู่เสมอ อาจเป็นเพราะ ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันกัน อย่างเข้มข้นของภาคธุรกิจ ดังนั้นแรงงานจำเป็นต้องมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการ ปรับตัวให้กับสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารงค์ อุดมไพจิตรกุล (2532 : คำนำ) ได้ทำการวิจัยเรื่องบัณฑิตสังคมศาสตร์ที่พึงประสงค์ พบว่า บัณฑิตควรมีศักยภาพที่นำไปสู่การพัฒนาตนเองและหน่วยงานและสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ปานทิพย์ ปานแสง (2542 : บทคัดย่อ) เรื่อง นโยบายและการวางแผนพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ของโรงแรมสมัยใหม่ในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า การปฏิบัติงานจะต้องได้รับการอบรม เพิ่มพูนความรู้ให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาเพื่อจะได้ทันต่อสถานการณ์ภายนอก

คุณลักษณะด้านวิชาชีพ

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า คุณลักษณะของแรงงานด้านวิชาชีพที่ต้องการมากที่สุด คือ การพัฒนาตนเองให้มีความทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาได้แก่ ความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์และการตัดสินใจที่ดีในการปฏิบัติงาน อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องพบปะกับคนมากมายรวมทั้งเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ลูก ค้า ซึ่งอาจจะต่างเชื้อชาติต่างความชอบ ประกอบกับในปัจจุบันเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินงาน จึงต้องการแรงงานที่พัฒนาตนเองโดยหมั่นหาความรู้เพิ่มเติมทั้ง ในด้านเทคโนโลยีและการพัฒนาทางด้านอารมณ์ เพื่อมาใช้ปรับปรุงการทำงานของตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพอันส่งผลในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อีไร & ฟรี (Ealine & Free.1984 : 30 – 40) ซึ่งกล่าวว่า คุณสมบัติอย่างหนึ่งของลูกค้ายที่นายจ้างต้องการคือ มีความสามารถในการ ปฏิบัติงานอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีชา แดงโรจน์ (2537 : 449 – 450) ที่กล่าวว่า พนักงานโรงแรมที่ดีควรมีความคิดริเริ่มที่ดีในการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า คุณลักษณะของแรงงานด้านบุคลิกภาพที่ต้องการมากที่สุด คือ มีความตรงต่อเวลา อาจเป็นเพราะ การทำงานด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรมบางครั้งไม่มีเวลาที่กำหนดตายตัว ปริมาณงานและการทำงานจะขึ้นอยู่กับปริมาณผู้ให้บริการ ในบางครั้ง อาจทำงานเป็นกะ ซึ่งจะต้องประสานงานกับพนักงานคนอื่น การตรงต่อเวลาจึงเป็นสิ่งสำคัญ อย่างยิ่งช่วยให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพเพิ่มขึ้น เพราะหากพนักงานคนใดที่ต้องไปรับงานต่อจากพนักงานในกะอื่นแต่ไปไม่ตรงเวลา อาจจะทำให้กระทบกระเทือนเวลาของพนักงานคนอื่น ได้ซึ่งเป็นตัวบั่นทอนในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร ระย้าเพชร (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานประเภทวิชาพาณิชยกรรมตามความต้องการของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐบาลในจังหวัดมุกดาหาร พบว่า สถานประกอบการเอกชนมีความต้องการคุณลักษณะแรงงานด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ตรงต่อเวลา การทำงานได้ทั้งส่วนตนและส่วนรวม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุปรีดา ลีวเฉลิมวงศ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการของสถานประกอบการประเภทห้างสรรพสินค้าในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาการตลาด ที่พบว่า คุณสมบัติหนึ่งที่ต้องการให้มีในพนักงานในด้านคุณธรรมและจริยธรรม ได้แก่ รักษาความลับของหน่วยงาน เป็นคนตรงต่อเวลา และซื่อสัตย์ต่อหน่วยงาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาริ ศิริระเวทย์กุล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพนักงานผู้ปฏิบัติงานครัวโรงแรมในกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า คุณลักษณะที่ต้องการ 1 ใน 4 ด้านที่สำคัญคือ ด้านบุคลิกภาพควรมีสุภาพร่างกายแข็งแรง รักษาความสะอาดของร่างกายอยู่เสมอ และตรงต่อเวลา และคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพที่ต้องการรองลงมาได้แก่ มีสัมมาคารวะ/รู้จักกาลเทศะ/มีมารยาทที่เหมาะสม อาจเป็นเพราะ การมีมารยาทเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทยยังเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป และสถานประกอบการต่างๆจำเป็นต้องติดต่อกับบุคคลภายนอกอย่างหลากหลายจึงต้องการแรงงานที่มีกิริยามารยาทที่สุภาพ สามารถติดต่อกับบุคคลภายนอกได้อย่างเหมาะสมอันเป็นการสร้างความประทับใจเริ่มแรกในการพบเห็น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมพร อัดถากร (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพนักงานแม่บ้านโรงแรม พบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญในด้านบุคลิกภาพได้แก่ การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีสัมมาคารวะ เป็นต้น

คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า คุณลักษณะของแรงงานด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่ต้องการมากที่สุด คือ รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนรองลงมาได้แก่ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อาจเป็นเพราะ ความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์เป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่ง

ของความเป็นคนดีซึ่งเป็นที่ต้องการของสังคมทั่วไปและการปฏิบัติงานต้องอาศัยความอดทน มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ดังนั้นการมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน จึงเป็นการส่งเสริมการทำงานอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่งเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อาภาพรณ ชีวปรีชา (2533 : 29-38, 47) ที่ทำการศึกษาคูณลักษณะของนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ ที่คาดหวังว่า นักศึกษาควรมีคุณลักษณะด้านจริยธรรมและคุณธรรม ได้แก่ รับผิดชอบต่อการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ สามารถวางแผนในการใช้ทรัพยากรได้อย่างประหยัด เป็นต้น

การจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

จากการศึกษาการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวในภาพรวม พบว่า สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนส่วนใหญ่ มีหลักการและเหตุผลในการจัดทำหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว โดยพิจารณาว่าการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศชาติ และตระหนักว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะมีความต้องการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นในอนาคต จึงกล่าวได้ว่า การจัดหลักสูตรที่เกี่ยวกับวิชาการท่องเที่ยวสอดคล้องกับทฤษฎีการวางแผนการศึกษาตามความต้องการกำลังคน

จากการศึกษาการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวในภาพรวม พบว่า สถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นการเรียนหมวดวิชาเฉพาะมากกว่าหมวดวิชาศึกษาทั่วไป อาจเป็นเพราะ สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัยซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดจำนวนหน่วยกิตรวมของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิตและกำหนดจำนวนหน่วยกิตรวมของหมวดวิชาเฉพาะไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต

ความสอดคล้องระหว่างความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับการจัดหลักสูตรที่เกี่ยวกับวิชาการท่องเที่ยว

จากผลการวิจัย สรุปได้ว่า จำนวนแรงงานที่สถานประกอบการต้องการไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาเนื่องจากมีความต้องการจ้างจำนวนแรงงานมากกว่าจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา อาจจะเป็น ผู้เรียนไม่นิยมเรียนสาขาวิชาการท่องเที่ยว ผู้เรียนยังคงมีความนิยมในการเรียนสาขาอื่นๆมากกว่าเช่น สาขาวิชาการบัญชี การบริหารธุรกิจ

จากการศึกษาหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว พบว่า สถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถผลิตบัณฑิตให้มีจำนวนและคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการได้ อาจเป็นเพราะ การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวจะอยู่ในคณะสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ซึ่งอาจทำให้ขาดเอกภาพในการบริหารจัดการโครงสร้างของหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่ พบว่า สถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องการแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมมากที่สุด ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรมีการจัดฝึกอบรมหรือจัดกิจกรรมที่มีรูปแบบในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมอย่างยั่งยืนแก่นักศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้แก่นักศึกษาที่จะสำเร็จออกไปสู่ตลาดแรงงาน

1.2 จากผลการวิจัยที่ พบว่า ความต้องการแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีสูงกว่าจำนวนผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรมนั้น เพื่อเป็นการเตรียมการให้บุคลากรมีเพียงพอและมีคุณภาพตอบสนองต่อความต้องการของสถานประกอบการได้อย่างตรงตามจุดมุ่งหมาย สถาบันอุดมศึกษาควรจัดให้มีหลักสูตรการฝึกอบรมระยะสั้นสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาอื่นที่ต้องการจะเข้าสู่ตลาดแรงงานงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเพิ่มทักษะในการปฏิบัติ

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า สถานประกอบการมีความต้องการคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพมากกว่าคุณลักษณะด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพซึ่งสะท้อนมาจากการเรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัยควรมีการทบทวนนโยบายเกี่ยวกับหลักสูตรในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปหรือให้อิสระทางวิชาการแก่สถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

1.4 จากผลการวิจัย พบว่า ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์มีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ความมีจริยธรรม การส่งเสริมสุขอนามัยยังมีน้อยแต่ความต้องการคุณลักษณะของแรงงานที่มีคุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรมมากที่สุด ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเกี่ยวกับศาสนา จริยศาสตร์ให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ สถานประกอบการที่ดำเนินธุรกิจโรงแรม และธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งก็เป็นในลักษณะคล้ายคลึงกันกับการดำเนินงานวิจัยเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในอดีตที่ผ่านมาแต่ในปัจจุบันนี้ ตลาดของธุรกิจการท่องเที่ยวไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะเรื่องโรงแรมและการนำเที่ยวเท่านั้น แต่จะเกี่ยวโยงถึงธุรกิจทางตรงและทางอ้อมอื่น ๆ เช่น ธุรกิจด้านสปา การนวดแผนไทย ธุรกิจของที่ระลึกต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทและเป็นที่นิยมมากในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

เที่ยวให้ครบวงจร ในการศึกษาวิจัยต่อไปจึงควรให้ความสำคัญกับกลุ่มตัวอย่างธุรกิจด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากธุรกิจโรงแรม และการท่องเที่ยวด้วย

2.2 ควรมีการศึกษวิจัยในเรื่องของความพึงพอใจของนายจ้าง หรือผู้จัดการ ในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับวิชาการท่องเที่ยวเพื่อ นำผลการวิจัยที่ได้มาปรับปรุงรวมทั้งพัฒนาหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยวทั้งสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

2.3 ในขณะที่การท่องเที่ยวในวัดเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง ดังนั้น ควรมีการวิจัยในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวในวัดโดยใช้หลักเศรษฐศาสตร์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ. (2539). *คุณภาพกำลังคนตามความต้องการของภาคเอกชนในอนาคต*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2537). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- _____. (2539). *การสัมมนาวิสัยทัศน์พัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- _____. (2540). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ*. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- _____. *ห้วงหุ้นส่วนจำกัดยูนิเวอร์ซัล เทคโนโลยี แอ็ดวานซ์ กรุ๊ป*. (2541). *รายงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวปี 2540*. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- _____. (2544). *โครงการสำรวจค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยวปี 2543*. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กิ่งพร ทองใบ เสน่ห์ จัยโต และ ราณี อธิชัยกุล. (2540). *การพยากรณ์ความต้องการกำลังคนของอุตสาหกรรมโรงแรมในประเทศไทย ช่วงพ.ศ. 2536 – 2540*. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กรรณิกา ริยะदानนท์. (2540). *ความต้องการแรงงานระดับกลางของผู้ประกอบการในโรงแรมอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. (2535). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตลาดแรงงานกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล*. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.
- จงพิศ กนกโชติ. และสมแก้ว รุ่งเลิศเกรียงไกร. (2532). *สภาพแรงงานในกิจการโรงแรมของภาคใต้*. สงขลา : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่.
- จุฑา มนัสไพบุลย์. (2537). *การวิเคราะห์ตลาดแรงงาน : แนวคิดเชิงทฤษฎี*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2542). *การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ชนินทร์ วะสีนนท์. (2542). การศึกษาตลาดแรงงานของอุตสาหกรรมในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาแรงงานและสวัสดิการมหัพัตต). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. (2542,กรกฎาคม – กันยายน). ปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติ ตามแผนพัฒนาการท่องเทียวในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7. จุลสารการท่องเทียว. 18(3) : 58-65.
- ชาญชัย ศรีไสยเพชร. (2528). หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร (333). กรุงเทพฯ : ภาค วิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.
- ชาติรี เมืองนาโพธิ์. (2532). คุณสมบัติของบัณฑิตที่สอดคล้องกับความต้องการของภาค เอกชน. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ชีรวัดณ์ นิจเนตร. (2542). การวางแผนการศึกษา. ภูเก็ต : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- ณรงค์ แยมประดิษฐ์. (2541). ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 6. ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา 1). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ดนัย สุทธิพนธ์. (2533). การติดตามผู้สำเร็จการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการโรงแรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทาลัยจุฬาลงกรณ์. ถ่ายเอกสาร
- ดาเวนพอร์ด,โทมัส โอ. ทุนมนุษย์=Human Capital. แปลโดย ศิริระ โอภาสพงษ์. กรุงเทพฯ : เอ.ฮาร์.บิซิเนสเพรส.
- ดวงจันทร์ เตียววิไล. การวิเคราะห์หลักสูตรการครุศึกษาไทย พุทธศักราช 2435 – 2530. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทาลัยจุฬาลงกรณ์. ถ่ายเอกสาร
- ดิลก บุญเรืองรอด. (2526). การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ : ฝ่ายสถิติวิจัยและประเมิน ผลกรรมการฝึกหัดครู.
- ถนอม มากะจันทร์. (2514). ทฤษฎีการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : วัฒน พานิช.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. (2529). การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- ธัญญา แซ่หุ่. (2539) “ความต้องการการสรรหาและการพัฒนาบุคลากรในสาขา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของภาคธุรกิจเอกชนในกรุงเทพมหานครและภาคตะวันออก.” การวิจัยเพื่อการพัฒนา. 25(89) : 60-68.

- ธำรง บัวศรี. (2504). *ทฤษฎีหลักสูตร เล่ม 2*. กรุงเทพฯ : มงคลการพิมพ์.
- _____. (2532). *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา*. กรุงเทพฯ : อรุณลาดพร้าว.
- ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล. (2532). *บันทึกสังคมศาสตร์ที่พึงประสงค์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2543). *เศรษฐศาสตร์การศึกษา. (เอกสารประกอบการสอน)*. กรุงเทพฯ : (ม.ป.พ.) ถ่ายเอกสาร.
- บุญเจือ ช่างต่อ. (2540). *คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทบริหารธุรกิจตามความต้องการของสถานประกอบการในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญมา กัมปนาทพงษ์. (2532). *การศึกษาคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุษกร เพชรวิวรรณ. (2523). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปทีป เมธาคณวุฒิ. (2532). *หลักสูตรอุดมศึกษา : การประเมินและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปานทิพย์ ปานแสง. (2542). *นโยบายและการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของโรงแรมทันสมัยในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายและการวางแผนสังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.
- ประชุม สุวดี และคณะ. (2535). *รายงานการวิจัยเรื่อง แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ : คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- _____. (2536). *รายงานการวิจัยเรื่อง แรงงานที่มีและที่ขาดแคลนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2537). *พิมพ์ครั้งที่ 5. การโรงแรม ฉบับนิสิตนักศึกษา*. กรุงเทพฯ : ธงชัยการพิมพ์.
- ประภาพร ระย้าเพชร. (2540). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของแรงงานประเภทวิชาพาณิชยกรรมตามความต้องการของสถานประกอบการและหน่วยงานของรัฐบาลในจังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ(จิตวิทยาการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- เพ็ญแข แสงแก้ว. (2541). การวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2535. (2536). กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- พระเทพเวที. (2531). จริยธรรมสำหรับคนรุ่นใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- พรทิพย์ โพธิ์จาด. (2538). สมรรถนะพนักงานบริการอาหารตามที่ปฏิบัติจริงและที่พึงประสงค์ตามความคิดเห็นของหัวหน้าผู้ปฏิบัติงานครัวของโรงแรมชั้นนำในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (บริหารอาชีพและเทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร
- มนัส ชัยสวัสดิ์. (2540). การผลิตบัณฑิตสาขาการท่องเที่ยวและการบริการอาคันตุกะในประเทศไทย : สภาพปัจจุบัน ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการปรับปรุง. ภูเก็ต : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตภูเก็ต.
- มยุรี ชัยสวัสดิ์. (2538). คุณลักษณะของผู้สำเร็จอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประเภทวิชาบริหารธุรกิจตามความต้องการของผู้บริหารและครู – อาจารย์วิทยาลัยอาชีวศึกษาและสถานประกอบการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- มาลี บุษยะมา. (2538). คุณลักษณะที่ต้องการของผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการเอกชนตามทัศนะของผู้จัดการฝ่ายบุคคล. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2536). แนวการศึกษาชุดการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการการสอน. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2544). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2544). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หน่วยที่ 8-15. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- แมน สารรัตน์. (2527). เศรษฐศาสตร์แรงงาน. กรุงเทพฯ : O.S.Printing House.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2519). เศรษฐศาสตร์การคลังว่าด้วยการศึกษา. กรุงเทพฯ : สมาคมเศรษฐศาสตร์.
- ลัทธิต ยศปัญญา. (2533). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาตามทัศนะของครูอาจารย์ในจังหวัดพังงา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วารี ศิริระเวทย์กุล. (2544). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพนักงานผู้ปฏิบัติงานครัวโรงแรม ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (คหกรรมศาสตร์ศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิจิตร อวະกุล. (2543). บุคลิกภาพเทคนิคและหลักการพัฒนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย แหวนเพชร. (2530). เทคนิคและวิธีการสอนอุตสาหกรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะวิชาอุตสาหกรรมศึกษา วิทยาลัยครูพระนคร.
- วิเชียร เกตุสิงห์ . (2524). สถิติวิเคราะห์สำหรับนักวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วิทยา เทพยา. (2520). มนุษย์สัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิรัช วรรณรักษ์. (2535). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. 2535.
- วินิจ วีรยางกูร. (2532). การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สวัสดิ์ ประทุมราชม, และคนอื่นๆ . การศึกษาความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรการฝึกหัดครู ด้านหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 : รายงานวิจัยคณะที่ 1. กรุงเทพฯ : โครงการปรับปรุงหลักสูตรฝึกหัดครู. 2521.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2524). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สถิต วงศ์สวรรค์. (2540). การพัฒนาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา.
- สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. (2536). สถิติประยุกต์เพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุปรีดา ลีวเฉลิมวงศ์. (2543). ความต้องการของสถานประกอบการประเภทห้างสรรพสินค้า ในเขตกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาการตลาด. วิทยานิพนธ์ คอ.ม. (บริหารเทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.

- สำราญ บุญหมั่น. (2535). ความสอดคล้องของกิจกรรมการประเมินโครงการทางการศึกษาในระดับอำเภอ กับความต้องการของผู้มีอำนาจตัดสินใจในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม (วิจัยและสถิติการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร อัดถากร. (2538). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพนักงานแม่บ้านโรงแรมตามความคิดเห็นของพนักงานแม่บ้านและผู้บริหารโรงแรม. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2539). คู่มือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หลักการและการประยุกต์ใช้. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อาภาพรรณ ชิวปรีชา. (2533). คุณลักษณะของนักศึกษาคหกรรมศาสตร์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารีรัตน์ อุตสาหะวิริยกุล. (2531). คุณสมบัติของบัณฑิตทางบริหารธุรกิจ บัณฑิตทางบริหารธุรกิจที่ต้องการ. วิทยานิพนธ์ บธ.ม (พาณิชยศาสตร์และการบัญชี). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- Brownell, Judi & Dennis, Reynolds. (2000). Personal Style of On-Site Foodservice Mangers. *Fiu Review*, 18(1), 1-18.
- Cleverdon, Robert & Anthony, Edwards. *International Tourism to 1990*. Abt Associates, Inc., 1982.
- Cowan william, Earl. (1984). *Assessing Employer – Employee Satisfaction with Training at Canadian Valley bArea*. Canada : Oklahoma University.
- Elain ,Ruth &Free,Miears. (1984, April). "Employer Percepts of job performance of Vocational Pre-Employment Laboratory Education Graduates and Vocational Cooperative Education Graduates," *Dissertation Abstract International*. 44(10) : 30 – 40 .
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw – Hill, Book Company.
- Mathieson, Alister & Geoffrey Wall. *Tourism : Economic, Physical and Social Impacts*. New York : Longman Group Limited, 1982.
- Stevens, Laurence. (1985). *Guide to Starting and Operating a Sucessful Travel Agency*. Illinois : Delmar Publishers.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

จดหมายขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ที่ ทม 1012/ ๗65๙

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๙ ตุลาคม 2545

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการทั่วไป ธุรกิจโรงแรม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวชนิษฐา เส็งเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกเศรษฐศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง "ความต้องการจ้างแรงงานและสภาพการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว" โดยมี รองศาสตราจารย์พิศมัย จารุจิตติพันธ์ และ อาจารย์รวิพรรณ สาธิผล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ ท่าน ตอบแบบสอบถาม ความต้องการจ้างแรงงานและสภาพการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ในระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวชนิษฐา เส็งเจริญ ได้เก็บข้อมูล ในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 7661

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

28 ตุลาคม 2545

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้จัดการทั่วไป ธุรกิจน้ำเขียว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาวชนิษฐา เส็งเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกเศรษฐศาสตร์การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง "ความต้องการจ้างแรงงานและสภาพการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว" โดยมี รองศาสตราจารย์พิศมัย จารุจิตติพันธ์ และ อาจารย์รวิพรรณ สาลีผล เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ท่าน ตอบแบบสอบถาม ความต้องการจ้างแรงงานและสภาพการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการจัดหลักสูตรวิชาการท่องเที่ยว ในระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวชนิษฐา เส็งเจริญ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

โทรสาร. 02-258-4119

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการ
ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการของท่าน

ในช่วงปีพ.ศ. 2545-พ.ศ.2550 โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. โปรดตอบคำถามเกี่ยวกับระดับความต้องการจ้างแรงงานของสถานประกอบการของท่าน

ในช่วงปีพ.ศ.2545 – พ.ศ. 2550 โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง □ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ประเด็น	ระดับความต้องการจ้างแรงงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	จำนวนแรงงานระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า					
2.	จำนวนแรงงานระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า					
3.	จำนวนแรงงานระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า					
4.	จำนวนแรงงานระดับสูงกว่าปริญญาตรี					
5.	จำนวนแรงงานระดับที่ไม่ต้องใช้ทักษะ เช่น พนักงานทำความสะอาด พนักงานขายอาหาร พนักงานยกสัมภาระ					
6.	จำนวนแรงงานระดับที่ใช้ทักษะระดับกลาง เช่น มัคคุเทศก์ พนักงานขาย-ทัวร์ พนักงานประชาสัมพันธ์ พนักงานบัญชี พนักงานผสมเครื่องดื่ม พนักงานเก็บเงิน พนักงานต้อนรับ					
7.	จำนวนแรงงานระดับที่เหนือกว่าระดับที่ใช้ทักษะระดับกลาง เช่น ผู้จัดการฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม ผู้จัดการฝ่ายห้องพัก ผู้จัดการฝ่ายต้อนรับ ผู้จัดการฝ่ายขายทัวร์					
8.	จำนวนแรงงานระดับบริหาร เช่น ผู้จัดการทั่วไป ผู้อำนวยการ ผู้จัดการฝ่ายบุคคล					
9.	จำนวนแรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการ					
10.	จำนวนแรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาการโรงแรม					
11.	จำนวนแรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาการท่องเที่ยว					
12.	จำนวนแรงงานที่จบการศึกษาสาขาวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว					
13.	จำนวนแรงงานที่จบการศึกษาสาขาอื่นๆ เช่น สาขาบัญชี สาขาบริหารธุรกิจ					

2. โปรดตอบคำถามเกี่ยวกับระดับความสำคัญของความต้องการคุณลักษณะแรงงานของสถานประกอบการของท่าน

ในช่วงปีพ.ศ.2545 – พ.ศ. 2550 โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ประเด็น	ระดับความสำคัญของความต้องการคุณลักษณะแรงงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	คุณลักษณะแรงงานประกอบด้วย					
	คุณลักษณะด้านวิชาการ					
14.	มีความรอบรู้ในสาขาวิชาของตนเองอย่างถูกต้อง					
15.	มีความรอบรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง					
16.	มีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ตามหลักวิชา					
17.	มีความสามารถในการให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่ผู้เกี่ยวข้อง					
18.	มีความรู้/ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อติดต่อสื่อสารในการทำงาน					
19.	มีความรู้/ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากภาษาอังกฤษ เช่น ญี่ปุ่น จีน ฝรั่งเศส เยอรมันฯ					
20.	มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ					
	คุณลักษณะด้านวิชาชีพ					
21.	มีความสามารถในการปฏิบัติงานตามคำสั่งหรืองานที่ได้รับมอบหมาย					
22.	มีความชำนาญ/ทักษะในการปฏิบัติงาน.					
23.	มีความสามารถในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้องตามหลักวิชาชีพ					
24.	การพัฒนาตนให้มีทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ					
25.	มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน					
26.	มีการทบทวน/ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนอย่างสม่ำเสมอ					
27.	มีความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์และการตัดสินใจที่ดีในการปฏิบัติงาน					
	คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ					
28.	มีการแต่งกายเหมาะสมกับหน้าที่ของตน.					
29.	มีความเชื่อมั่นตนเองกล้าแสดงความคิดเห็น					
30.	มีความสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน					
31.	มีอัธยาศัย/ยิ้มแย้มแจ่มใสกับเพื่อนร่วมงาน/ผู้เกี่ยวข้อง					
32.	มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี					
33.	มีสัมมาคารวะ/รู้จักการระมัดระวัง/มีมารยาทที่เหมาะสม					
34.	มีความตรงต่อเวลา					

ข้อที่	ประเด็น	ระดับความสำคัญของความต้องการคุณลักษณะแรงงาน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	คุณลักษณะด้านคุณธรรมและจริยธรรม					
35.	ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต					
36.	อุทิศเวลาในการทำงาน					
37.	ความมีน้ำใจ/เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงานและมีความ					
38.	สามัคคีในหมู่คณะ					
39.	ปฏิบัติตามระเบียบ/ข้อบังคับของหน่วยงานโดยเคร่งครัด					
40.	รับฟัง/ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน.					
41.	รักษาชื่อเสียงของหน่วยงานโดยไม่กระทำการใดๆ อันเป็น					
	การเสื่อมเสียแก่หน่วยงาน					
42.	รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน					
	คุณลักษณะแรงงานอื่นๆที่ต้องการ(โปรดระบุ)					
						
						

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวชนิษฐา เส็งเจริญ
วันเดือนปีเกิด	31 มีนาคม พ.ศ.2521
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	21/1 หมู่ที่ 7 ตำบล บางเดย อำเภอ สามพราน จังหวัด นครปฐม 73210
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	-
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	-
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัมพรไพศาล
พ.ศ. 2542	เศรษฐศาสตรบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
พ.ศ. 2546	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ